

Onsdagen den 27 november

Kl. 09.00–17.07

---

## § 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

### *Interpellation 2019/20:128*

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:128 Nedskärningar i sjukvården

av Ulla Andersson (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 10 december 2019.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 25 november 2019

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

*Marianne Jenryd*

Expeditionschef

### *Interpellation 2019/20:139*

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:139 Utfasning av burar inom äggindustrin

av Elin Segerlind (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 6 december 2019.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 20 november 2019

Näringsdepartementet

Jennie Nilsson (S)

Enligt uppdrag

*Jenny Kvarnholt*

Expeditionschef

## § 2 Anmälan om granskningsrapport

Tredje vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till civilutskottet:

RiR 2019:32 Konsumentskyddet på det finansiella området – förutsättningar och statlig tillsyn

### § 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:  
Propositioner  
2019/20:43 och 47 till skatteutskottet

### § 4 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:  
Finansutskottets betänkanden  
2019/20:FiU6 AP-fondernas verksamhet t.o.m. 2018  
2019/20:FiU28 Ingridanden mot utländska kreditinstitut och vissa andra  
penningtvättsfrågor  
2019/20:FiU29 Skyldighet för kreditinstitut att tillhandahålla kontant-  
tjänster

Civilutskottets betänkande  
2019/20:CU5 Lägre kapitalkrav för privata aktiebolag

Skatteutskottets betänkanden  
2019/20:SkU8 Genomförande av regler i EU:s direktiv mot skatteundandraganden för att neutralisera effekterna av hybrida mismatchningar  
2019/20:SkU9 Genomförande av regler om beskattning av inkomst från obeaktat fast driftställe i EU:s direktiv mot skatteundandraganden

*Statens budget 2020  
Rambeslutet*

### § 5 Statens budget 2020 Rambeslutet

Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU1  
Statens budget 2020 Rambeslutet (prop. 2019/20:1 delvis)  
föredrogs.

Anf. 1 ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Vi ska alltså fatta beslut om ramarna för nästa års budget, och jag yrkar bifall till reservation nr 1.

Han flydde från döden, men så dog han här i stället. Så sa en släkting till Jaffar, 15 år, som nyligen blev mördad på en pizzeria i Malmö. Det summerar träffsäkert situationen i Sverige just nu. Staten har inte förmåga att upprätta grundläggande trygghet.

Kartan över bombdåd i Malmö den senaste tiden liknar den över en krigszon. Mitt i allt detta bor skötsamma och strävsamma människor som gör allt de kan för att vara med och bidra men som nu börjar tappa tilliten till samhällets institutioner. I värsta fall har de tappat hoppet. Framför allt har otryggheten fördjupats och bitit sig fast.

Fru talman! Vi är ett ekonomiskt rikt land, men vi har blivit fattigare på trygghet. Givetvis är det inte bara regeringens eller justitieministerns fel. Men det är ändå de som under fem år har haft makten att göra något åt detta, och det är fortfarande de som har makten att vända utvecklingen.

Vad behöver göras för att bekämpa otrygghet och komma till rätta med gängkriminalitet, till exempel? Ja, man kan börja med att införa visitationszoner, sätta in ordningsvakter som stöttar polisen, sänka gränsen för obligatorisk häktning, införa kronvittnen, låta vittnen vara anonyma och fördubbla straffen för gängkriminella. Listan kan göras lång. Det finns många reformer som skulle kunna göra skillnad. Men framför allt måste vi se till att rättsväsen och polis har de resurser som de behöver, och det är akut.

Fru talman! I sin budget för nästa år satsar Moderaterna fyra gånger så mycket som regeringen och stödpartierna på polis och rättsväsen. Vi prioriterar det framför friår och höjt bistånd.

Här är vi som en familj, sa en äldre dam som jag träffade för någon vecka sedan på ett äldreboende i Gråbo utanför Lerum. Hon lyste som en sol när hon berättade det, och det värmdde mitt hjärta. Många känner precis som hon. Jag önskar dock att ännu fler äldre som är i behov av en plats på ett äldreboende eller som redan bor på ett äldreboende skulle få känna just så, för det är trygghet. Det är också ett exempel på när svensk välfärd verkligen fungerar. Jag vill passa på att tacka alla som varje dag gör sitt yttersta för att sätta guldkant på tillvaron runt om på Sveriges äldreboenden.

Dessvärre börjar nu besparingarna i många av Sveriges kommuner. Demografi, hög invandring och en vikande konjunktur pressar kommuner och regioner.

Även i landets skolor börjar besparingarna äta sig in i verksamheten. I fredags besökte jag en högstadieskola i Askersund, och det gav två bestående intryck. Det ena var fantastiskt. Man hade vänt dåliga skolresultat och förbättrat dem avsevärt tack vare ett mycket målmedvetet arbete. Det andra intrycket var att även här började besparingarna äta sig in, för pengarna räcker inte till.

Vi moderater ser vad som händer och möter det i vår budgetmotion. Vår slutsats är att de besparingar som nu drabbar patienter, elever och äldre måste bromsas. Staten måste ta ett större ansvar för välfärdens finansiering. Därför satsar vi 9 miljarder mer i generella statsbidrag till kommuner och regioner än vad regeringen gör. Det är en budget som kan göra skillnad för Sveriges elever och äldre. Allt detta går om man prioriterar, och vi prioriterar välfärd framför friår och höjt bistånd.

Fru talman! Vi är antagligen på väg in i en lågkonjunktur. Det är en tråkig mening på många sätt. Man kan ju tro att vi redan befinner oss i en eftersom integrationen fungerar dåligt, arbetslösheten är hög, kronan är rekordsvag och vi har minusränta. EU-kommissionen bedömer att det bara är Italiens ekonomi som kommer att växa långsammare än Sveriges nästa år.

Vad ska vi göra i det läget? Ta friår? Nej, fru talman, nu måste vi ha fullt fokus på ökad tillväxt genom att fler jobb skapas i ekonomin, och Sverige måste fokusera på arbetslinjen. Sverige behöver fler som jobbar.

Vi vet att när lågkonjunkturen kommer slår den hårdast mot dem som står långt från arbetsmarknaden i dag. Därför hade det varit bra om regeringen hade tagit integrationen på lite större allvar. Fler borde ha kommit i jobb under de senare åren. Vad är regeringens lösning för att den som har invandrat till Sverige ska komma i arbete, få arbetskamrater och kunna försörja sig själv?

Stefan Löfven, som säger sig inte ha sett problemen komma, har vid många tillfällen sagt att nyanlända kan få jobba på Sveriges vandringsleder. År 2016 skulle de märka ut vandringslederna, 2017 var beskedet att nyanlända skulle rusta upp vandringslederna och för bara några veckor sedan var statsministern inne på att nyanlända skulle rensa vandringslederna.

Ärligt talat! Det vore fantastiskt om många nyanlända får arbeta på vandringsleder, men det är inte min poäng. Hur många jobb tror ni att det blir? Det krävs riktiga reformer om vi ska se fler i arbete.

Moderaterna har flera delar i sitt reformpaket. Den första handlar om en stram asylinvandring under nästa år och många år framöver.

Den andra handlar om ett bidragstak som gör att man inte kan stapla bidrag på varandra. För bara något år sedan slog regeringens egna experter fast att det kan löna sig bättre att leva på bidrag än att jobba. Det är ju bra om man vill marknadsföra Sverige som ett bidragsland, men det är mycket dåligt om man vill klara integrationen.

Vi vill också sänka skatten på låga inkomster, för vi vet att det ger effekt på sysselsättningen, särskilt för dem som inte har kommit in på arbetsmarknaden.

Vi vill införa språkrav. Språket är nyckeln till att komma in i såväl samhällslivet som arbetslivet. I dag har Sverige inte ett enda krav på att man ska lära sig språket.

Vi vill ha jobb med lägre lön. Vi tror att det skulle vara bra med lärlingsanställningar. Vi väntar ivrigt på att etableringsjobben någon gång ska komma på plats, men de verkar ha fastnat på Arbetsmarknadsdepartementet.

Vi vill också se yrkesutbildningar. Att lära sig ett yrke är en viktig del för att ha en chans att komma in på svensk arbetsmarknad.

Här har ni, alla fyra partier, paket som ni skulle kunna införa redan i morgon!

Fru talman! Det behövs också fler företag som växer. Jag tror att kompetensförsörjningsfrågan kommer att vara mycket central under åren framöver. Låt mig säga något kort om vår budget för detta. Vi förlänger expertskatten, vi sänker marginalskatter och vi satsar på mer undervisningstid i skolan. Det är några viktiga delar för att Sverige ska stärka tillväxten.

Jag vill att Sverige ska hålla ihop. Den pendlande ensamstående undersköterskan som bor utanför Piteå och som är helt beroende av sin bil för att klara både jobb och vardag ska inte tvingas flytta från sitt hem bara för att storstadspolitiker är fixerade vid att höja bensinskatten.

Därför sänker vi bensinskatten i vår budget, och det är också därför vi sänker undersköterskans skatt.

Man kan inte bara prata om att hela Sverige ska leva, utan man måste också se till att det går att leva i hela Sverige. Att hålla ihop Sverige handlar också om ekonomisk fördelning – hur en budget påverkar män och kvinnor. Jag kan konstatera att den budget som antagligen kommer att vinna gehör här i Sveriges riksdag är en budget där män som tjänar mycket pengar är de stora vinnarna. Den gynnar inte de kvinnliga pensionärerna, eftersom en majoritet av dessa inte får en enda krona i skattesänkning med regeringens budget. Detta bekymrar mig. Det är därför vi moderater sänker skatten för alla som går till jobbet och för alla pensionärer. Det är rättvist, och det är jämställt.

Slutligen, fru talman, skulle jag vilja uppmana alla oppositionspartiernas ledamöter i denna kammare att rösta på Moderaternas budget när den ställs mot regeringens. Vår budget stärker välfärden, polisen och rättsväsendet, upprättar arbetslinjen och håller ihop Sverige. Den är mer jämställd, och den är mer rättvis. Det är helt enkelt en budget som är framtagen för att lösa Sveriges riktiga problem. Den står mot en budget som är framtagen för att lösa enskilda partiers problem.  
(Applåder)

Anf. 2 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Jag ska börja med att säga något snällt. Vi är nämligen helt överens, Elisabeth Svantesson och jag, om behovet av de stora investeringar som nu görs i polisen och i vår rättsstat. Det är utmärkt och jättebra att det politiska systemet kan ha en gemensam och enad front mot kriminalitet och brottslighet. Den utbyggnad vi nu gör av inte minst polisen är dessutom långsiktig och måste vara uthållig. Då är det viktigt att det finns ett brett politiskt stöd här i riksdagen.

Detsamma borde gälla välfärden. Under den förra mandatperioden sköt vi i regeringsställning till 35 miljarder mer till kommuner och regioner. I årets budget kommer nya miljarder, och så kommer det att behöva fortsätta.

När man lyssnar till Moderaterna förefaller det som att de håller med om denna politik, men när man tittar närmare ser man att det inte riktigt stämmer. De nya tillskotten är ju i första hand riktade statsbidrag som gjorts om till generella. Detta behöver i och för sig inte vara fel i sak – vi gör också det i propositionen – men det ger inte mer pengar till sektorn.

Moderaterna övervältrar dessutom stora kostnader från arbetsmarknadspolitiken, där man vill skära ned. De vill också införa stupstocken i sjukförsäkringen så att cancersjuka skickas till socialkontoren i stället för att få försörjningsstöd. Därutöver, framför allt, riktar de om pengar från de kommuner som har de största behoven, inte sällan små kommuner som har tagit ett stort ansvar för nyanlända, för att i stället ge dem till de rikare kommunerna, som har de bästa förutsättningarna, kommuner som dessutom ofta dumpar sina sociala problem, som de ser det, på andra med sämre förutsättningar.

Hur motiverar Elisabeth Svantesson denna politik?

Anf. 3 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Jag tackar för frågorna.

Det är intressant när socialdemokrater inte kan läsa budgetar. I vår budget har vi rent generella bidrag på 7,5 miljarder, vilket är 2,5 miljarder mer än regeringen. Det är inte en omfördelning av de riktade bidragen. Däremot gör vi om de riktade till mer generella, precis som de kommuner jag möter varje vecka vill. Det är alltså inte sant, och jag tycker att finansutskottets ordförande behöver läsa budgeten lite noggrannare. Då kan han konstatera att det blir mer pengar till kommunerna med Moderaternas budget. Jag förstår att det kan kännas jobbigt för Socialdemokraterna, men så är fallet.

När det gäller övervältring stannar jag gärna vid detta under den minut som jag har kvar. Vad är det som övervältrar kostnader till kommunerna? En stor migration övervältrar mycket kostnader. Vi vet att efter etableringen går kostnaderna över till kommunerna. En alltför generös anhöriginvandring övervältrar kostnader till kommunerna. Avsaknad av arbetslinjen i socialtjänstlagen övervältrar kostnader till kommunerna.

Vi vill, och detta är ingen hemlighet, ha gränser i både a-kassan och sjukförsäkringen. Vad handlar det om? Jo, det handlar om att vi inte bara glömmer bort människor, utan vi vill ha tydliga tidslinjer och att människor ska få stöd under både sin sjukskrivning och sin arbetslöshet så att de kan komma vidare till arbete. Detta har varit vår linje hela tiden, och det kommer att fortsätta att vara det. Det är i grunden detta som stärker arbetslinjen och som stärker kommunerna på sikt. Att glömma bort människor i långa sjukskrivningar är Socialdemokraterna rätt bra på, men detta kommer vi moderater aldrig att ställa upp på.

(Applåder)

Anf. 4 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Vi har naturligtvis jämfört budgetarna mycket noga. Det är inte så enkelt, för Moderaterna gör det så svårt som möjligt att se hur deras politik egentligen ser ut. Med den övervältring av kostnader som de facto redan har börjat genom de stora nedskärningar i arbetsmarknadspolitiken som Svantesson är mer ansvarig för än de flesta i denna kammare ser vi att kommunernas möjligheter att finansiera sin välfärd gröps ur. Vi ser också den stora omriktningen.

Det är sant att det finns en skuld i form av segregation som vi vill bryta. Men det är från just de kommuner som har tagit ett stort ansvar för inte minst Elisabeth Svantessons migrationspolitik som man tar, och sedan delar man ut till de kommuner som har de bästa förutsättningarna. Hur kan man motivera en sådan politik? Och hur kan man, som partiordförande Kristersson gjorde häromdagen i Dagens industri, motivera att det är rätt att de rikaste kommunerna dumpar sociala problem på de fattiga?

(Applåder)

Anf. 5 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! En osanning blir inte mer sann för att man upprepar den. Vi har mer generella statsbidrag än vad regeringen har, för vi ser behoven i landets skolor, ute på äldreboendena och i våra regioner i sjukvården. Dessutom växlar vi riktade bidrag till generella. Vad får detta för konsekvenser? Jo, det stärker kommunernas ekonomi under åren framöver och påverkar dem som bor där.

Därtill kan läggas att vi sänker skatten på bensin och gör det mer möjligt att leva på landsbygden och att vi sänker skatten för alla som jobbar i välfärdens verksamheter. Vi stärker människor och vi stärker Sverige med vår politik. Den är jag stolt över, och den står jag för varje dag i veckan.

(Applåder)

Anf. 6 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! I sitt anförande nämnde Elisabeth Svantesson inte med ett ord de stora besparingar som Moderaterna föreslår i sjukförsäkringen. 10 miljarder ska man spara in på sjuka människor för att kunna sänka

skatten för ekonomiskt välbeställda, framför allt män. För att göra en jämförelse föreslås Ulf Kristersson få 10 000 i skattesänkning varje månad, medan en arbetare får ca 300 kronor i månaden. Sjuka människor ska alltså betala friska välbeställda mäns skattesänkning.

Moderaterna skriver i sin motion att den som är sjuk eller skadad och inte kan arbeta ska ha rätt till ersättning, vård och rehabilitering. Detta låter bra, men tydligen ska ersättningen vara så låg att den sjuke också ska få ekonomiska problem eller bli fattiggjord. Moderaterna kallar detta incitament för att börja jobba, precis som att människor blir friska av att bli fattiggjorda.

Jag vet inte vilka sjuka människor Elisabeth Svantesson känner som inte hellre skulle vilja vara friska än sjuka. Jag känner då ingen. Däremot känner jag många sjuka människor som är fattiggjorda och som lever i ekonomisk utsatthet. Jag hör otaliga berättelser om människor som nekas rätten att vara sjuk, det vill säga vara sjukskriven. Utslitna lärare nekas sjukpenning, och utslitna undersköterskor och byggnadsarbetare nekas sjukersättning. Detta är tacken för att de har slitit ut sig i arbete. Och jag hör om människor som går till jobbet fast de är sjuka därför att de inte har råd med en karensdag. Men Moderaterna föreslår besparingar på 10 miljarder. Låt detta sjunka in – 10 miljarder ska sparas på sjuka människor, precis som om inte pinan och svårigheterna är tillräckligt stora utan att de också ska få ekonomiska problem.

Jag skulle vilja fråga Elisabeth Svantesson hur många hon känner som är sjuka av illvilja eller som låtsas vara sjuka eller hur många sjuka som har det för bra ekonomiskt.

Anf. 7 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Tack, Ulla Andersson, för frågan!

Det kan inte vara lätt för Ulla Andersson, som har släppt fram en regering som nu lägger fram en budget där majoriteten av Sveriges kvinnliga pensionärer inte får en skattesänkning. Det kan heller inte vara lätt för Ulla Andersson när regeringen bara sänker skatten för den som tjänar mest.

De frågor som Ulla Andersson ställde till mig och som jag snart ska svara på borde naturligtvis också ställas till den regering som hon själv har släppt fram och som nu har suttit i fem år, eftersom det är den som bestämmer vem som ska få sjukpenning, när och hur och inte jag.

10 miljarder kronor handlar om både arbetsmarknaden och sjukförsäkringssystemen och alltså inte bara om sjukförsäkringen. Men låt mig också göra mycket klart, vilket inte är någon hemlighet, att vi moderater har ett annat sätt att se på sjukförsäkringen. Vi tror att man ska få tidiga insatser, att det ska finnas en tidslinje och att det också ska finnas en gräns för hur länge man kan vara just sjukskriven i Sverige. Är man för sjuk för att jobba borde man antingen gå in i en förtidspension eller få en annan typ av stöd.

Nej, jag känner ingen som tycker att man får för mycket pengar från sjukförsäkringen. Men jag vet också att drivkrafter spelar roll, och jag vet att det spelar roll vilket stöd man får.

Jag inser att jag nu låter som en socialdemokrat när jag går tillbaka lite längre i tiden. Men vi hade mycket stora problem med sjukskrivningar i början av 2000-talet. Det var enormt många som var långtidssjukskrivna och som var förtidspensionerade, trots att de hade arbetsförmåga. Detta ändrade vi och bröt denna trend. Det var mycket viktigt, inte minst för

människornas skull som faktiskt fick en chans att komma ut på arbetsmarknaden. Det handlar inte bara om pengar; det handlar om hur man ser på människor.

Jag ser på människor på ett sådant sätt att varje person måste få det stöd som han eller hon behöver, både ekonomiskt stöd och hjälp att komma vidare till jobb. Vi gör bedömningen i denna budget att de nivåer som vi har lagt oss på fungerar. Men framför allt behöver människor stöd att komma i arbete. Det missar varenda vänsterpartist och varenda socialdemokrat. Hela vänstern missar hela denna fråga och lämnar människor i passivisering.  
(Applåder)

Anf. 8 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Till skillnad från moderater tror inte vänsterpartister att människor blir friska av att bli fattiggjorda. Det är en stark skiljelinje mellan moderater och vänsterpartister. Vi har mycket svårt att förstå hur människors liv kan underlättas, hur rehabiliteringen kan bli bättre och hur de snabbare ska kunna komma tillbaka till arbetsmarknaden genom att behöva gå och oroa sig för sin ekonomi varenda dag, förutom att de ska oroa sig för sin sjukdom. Många gånger har de en kronisk arbetsnedsättning.

Moderaterna lär ju tycka att den förda politiken inom socialförsäkringsområdet är mycket bra och till och med i rätt riktning, eftersom de vill skära ännu mer i sjukförsäkringen än vad denna regering gör. Jag tänker ta lika lite ansvar för den förda politiken som ni gjorde när ni släppte fram denna regering 2014. Jag tycker att vi har rätt att kritisera den förda politiken och att det är väsentligt i en demokrati. Men jag förstår att Moderaterna har svårt att försvara en politik som skär bort 10 miljarder kronor på sjuka människor.

Anf. 9 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Det var tydligen en öm tå detta med att släppa fram en regering som är mycket ojämförbar och som satsar på männen. Det gör inte vi, utan det är Vänsterpartiet som gör det. Men vi har olika syn på nivåer och hur länge man ska få ersättning från sjukförsäkringen och arbetslöshetskassan. Det är ingen hemlighet. Denna diskussion har vi haft många gånger. Men jag tror verkligen inte att folk blir lyckligare eller friskare av en viss ersättningsnivå. Det som jag tror att man blir gladare av är att få stöd att komma tillbaka, att någon ser en och bryr sig och att man inte passiviserats år efter år där hemma.

Under de år som denna regering har suttit vid makten har långtidsarbetslösheten ökat – i brinnande högkonjunktur. Folk sitter där hemma och är deprimerade. Då är inte ersättningsnivån det mest centrala. Det mest centrala är hur man ska få en möjlighet att komma tillbaka.  
(Applåder)

Anf. 10 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Fru talman! Det ekonomiska läget i Sveriges kommuner har varit ansträngt under en längre tid. I den rapport som SKL – SKR heter det nu, Sveriges Kommuner och Regioner – presenterade förra månaden ser vi hur denna negativa trend förstärks ytterligare. Utgifterna ökar betydligt mer än intäkterna. Mot slutet av denna mandatperiod uppgår skillnaden mellan



utgifter och intäkter till 38 miljarder kronor. Året därpå, 2023, uppgår den till 47 miljarder kronor.

Från regeringen får vi höra att detta beror på att vi blir allt äldre och att vi lever allt längre. Det är klart att man kan skylla på de gamla, att de inte har vett nog att gå och dö i tid. Men särskilt sympatiskt är det inte.

En annan förklaring kan vara att vi har en oerhört stor andel, som varken är unga eller gamla, i arbetsför ålder som inte arbetar. Det är människor i arbetsför ålder som i stället för att bidra med kommunala skatteintäkter uppbär kommunalt försörjningsstöd. Väldigt många av dessa människor är utrikes födda.

Arbetslösheten bland inrikes födda ligger på 3,8 procent. Bland invandrade från exempelvis Asien eller Afrika är arbetslösheten uppemot 30 procent.

Bland de inskrivna hos Arbetsförmedlingen, som antingen är öppet arbetslösa eller har någon form av aktivitetsstöd, har andelen födda utanför Europa ökat från 10 procent i början av 2000-talet till omkring 50 procent i dag. Det betyder att åtminstone hälften av arbetslösheten är importerad. Det skulle också ha kunnat vara en förklaring till det oerhört ansträngda läge som många kommuner i dag befinner sig i. Men det är kanske enklare att skylla på de äldre.

Sverigedemokraterna kommer att hjälpa kommunerna i det läge som de befinner sig i nu. Det är helt enkelt rimligt att låta staten ta ett betydligt större ansvar för finansieringen av det enkla skälet att det är regeringens politik som har försatt kommunerna i det ansträngda läge som de nu befinner sig i.

Det är helt korrekt att det får konsekvensen att statsskulden sjunker i något långsammare takt. Det är en prioritering som vi tycker är rimlig. Det i sig har dock ingen bäring på överskottsmål, på skuldankare eller på det finanspolitiska ramverket, eftersom de tar sikte på den ackumulerade offentliga sektorn som alltså får en starkare finansiell ställning i Sverigedemokraternas budgetalternativ jämfört med regeringens.

Fru talman! Det är för oss helt tydligt – jag tror att jag talar för hela oppositionen, men ni får rätta mig om jag har fel – att regeringen har tappat greppet om brottsligheten. Man är uppenbart inte vare sig villig eller kapabel att på allvar komma till rätta med dessa djupt allvarliga problem. Det är kanske inte så konstigt när regeringschefen själv säger: Vi såg det inte komma.

Alla andra såg det komma, precis alla förutom just regeringschefen och hans statsråd. Det är fullständigt häpnadsväckande. Man hade på allvar kunnat plocka 20–25 pers slumpartat från gatan och satt dem att styra Sverige, och de skulle ha gjort ett bättre jobb än denna regering. Bara det att man inte kan förstå kopplingen mellan brottslighet och den förda migrationspolitiken – man kan inte etnifiera brottsligheten, som statsministern uttalade det – säger så oerhört mycket.

Förstår man inte de grundläggande orsakerna till problemet kommer man såklart inte heller att kunna lösa problemet. Det är som att utanförskapsområdena hade sett exakt likadana ut även om det bara bodde inrikes födda svenskar där, som att det på något sätt är just dessa platser – små avgränsade geografiska ytor runt om på Sveriges territorium – som på något obegripligt sätt är hemsökta och fördömda, som att det ligger någon djup och diabolisk förbannelse just på dessa små avgränsade ytor. När det

Prot. 2019/20:39  
27 november

-----  
Statens budget 2020  
Rambeslutet

gäller inkomstskillnader och arbetslöshet är det som att mindre bemedlade människor – fattiga människor – har sämre moral än människor med mycket pengar. Så är det självklart inte. De allra flesta – nästan alla – som uppstår a-kassa och är arbetslösa letar inte rätt på en automatkarbin och börjar ha ihjäl folk. De är upptagna med att leta efter ett nytt jobb, kanske gå en kurs eller någon påbyggnadsutbildning för att göra sig mer anställbara och stärka sin ställning på arbetsmarknaden.

Fru talman! I första hand är det såklart den människa, den fysiska person, som är offer för denna brottslighet som får betala det allra högsta priset. Men det finns en ytterligare dimension av detta, nämligen att det påverkar näringslivet. Det påverkar företagets vilja att expandera eller över huvud taget etablera sig. Det påverkar möjligheten att attrahera rätt sorts arbetskraft, för ingen vill givetvis bo eller verka i ett område där människor dör i skjutningar och sprängattentat. Sverigedemokraterna skjuter till de resurser som behövs till samtliga rättsvårdande myndigheter för att åter skapa lag och ordning.

Fru talman! Sverige har tveklöst det enskilt mest slapphänta och kravlösa regelverket vad gäller arbetskraftsinvandring från precis hela världen. Medan andra europeiska länder i princip uteslutande söker efter högutbildad, högkvalificerad arbetskraft från andra länder är trenden i Sverige den direkt motsatta. Andelen lågkvalificerade arbetskraftsinvandrare ökar stadigt, och numera är bara omkring fyra av tio högutbildade. Det handlar om bärplockare, diskare, köksbiträden, och många har en lön så låg som 13 000 kronor per månad.

Då måste man självklart ställa följande fråga: Hur är detta samhälls-ekonomiskt motiverat? Att det på marginalen blir något enklare för det enskilda företaget att kunna rekrytera från precis hela världen med nästan inga förbehåll alls kan jag såklart ha förståelse och även respekt för, men samtidigt har vi en stor och växande arbetslöshet här hemma i Sverige. Vi har fri rörlighet i den nordiska passunionen, och vi har även fri rörlighet av arbetskraft inom EU.

Det man gör med denna politik är att öka konkurrensen bland personer som redan i dag har en svag ställning på arbetsmarknaden och som redan i dag har bara en eller kanske bara en halv fot inne på arbetsmarknaden. De med lite högre utbildning, som det finns en tydlig efterfrågan på, klarar sig, men de med lite lägre utbildning och med mindre erfarenhet och kvalifikationer drabbas. Om jag inte har förstått saken helt fel, fru talman, finns det en klar och tydlig majoritet i denna kammare för att skärpa till detta slapphänta regelverk. Varför är Socialdemokraterna så oerhört passiva?

Sverigedemokraterna är beredda att, tillsammans med de partier som är intresserade, försöka samla en majoritet och gå fram med skärpta krav – antingen direkt här i riksdagen eller genom att tvinga regeringen att agera. Jag tror och hoppas att det går att samla en majoritet för en sådan linje. Sedan får Socialdemokraterna förklara för sina väljare och för fackföreningsrörelsen varför de tycker att det är en bra idé att ha västvärldens mest kravlösa regelverk för arbetskraftsinvandring. Det är inte mitt problem.

Hade vi satt en gräns på åtminstone medianlönen hade påfrestningen på välfärden möjligen inte blivit så kännbar. Men eftersom lönekraven är så lågt satta som 13 000 kronor per månad och eftersom skatteintäkterna blir därefter – och eftersom även dessa människor, liksom deras anhöriga, är i behov av välfärd – innebär den lågkvalificerade arbetskraftsinvandringen ytterligare påfrestningar på den svenska välfärden utöver den regelrätta asylinvandringen. Det är en politik som är otroligt oempatisk och osympatisk gentemot alla dem med en relativt sett svagare ställning på arbetsmarknaden.

Fru talman! Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservationer nr 2 och nr 6.

(Applåder)

Anf. 11 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Oscar Sjöstedt tog bland annat upp kommunernas ekonomi i sitt anförande. Vi har under de senaste dagarna sett rapporter om att åtta av tio kommuner planerar nedskärningar nästa år, vilket förstås är mycket allvarligt.

I augusti skrev Oscar Sjöstedt tillsammans med sin partiledare i Expressen om det här problemet. Bland annat skrev de: ”Vi kommer inte att stillasittande se på när små samhällen slits itu och drivs till den ekonomiska avgrunden.”

Oscar Sjöstedt och Jimmie Åkesson hade också ett antal förslag, och eftersom det var sverigedemokrater som skrev handlade det förstås om invandringen. Medborgarskapet skulle uppvärderas, och de skrev att det kommer att krävas extra resurser till kommunerna från staten. Därför blir jag lite nyfiken efter att nu ha läst Sverigedemokraternas budgetförslag. Kommunbidragen vill ni visserligen höja med 5 miljarder, Oscar Sjöstedt, men sedan kommer även en rad nedskärningar som i hög grad drabbar kommunerna. Jag är därför intresserad av att höra hur ni tänker.

Ingen etableringsersättning ska betalas ut till nyanlända; där tar ni in 2 ½ miljard. Det är nästan 30 000 nyanlända som riskerar att hamna i försörjningsstöd. Arbetsmarknadsåtgärder som nystartsjobb och etableringsjobb halverar ni, vilket ger 2,6 miljarder. Redan här är det 5,1 miljarder i minskningar. Allt detta kommer inte att lastas över på kommunerna, men väldigt mycket. Sedan minskas arbetsmarknadspolitiska åtgärder med ytterligare 4 ½ miljard, och därutöver minskar kommunersättningarna för flyktingmottagande med 4,2 miljarder. Det är alltså sammanlagt 13 miljarder, varav det mesta riskerar att landa i kommunernas knä.

Hur hindrar detta att kommunerna drivs till den ekonomiska avgrunden?

Anf. 12 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Det är helt korrekt: Vi går fram med starka förstärkningar av kommunsektorn samlat i Sverige.

Vi har lyssnat på SKL, som organisationen i alla fall hette då, och vad de säger att behoven kommer att vara. Vi anpassade vår budgetmotion efter vad SKL säger att behoven är. De behoven handlar bara om att vidmakthålla nuvarande nivå i välfärden, och sedan skulle det förmodligen behöva göras ännu mer – jag tror inte att vare sig jag eller Jakob Forssmed är särskilt nöjda med hur läget ser ut i dag. Sedan kom det en ny rapport

från SKL efter att vi presenterat vår budget, och det får vi återkomma till längre fram.

Det är dock helt korrekt att etableringsersättningen och kommunersättningen minskar markant. Det hänger ihop med att vi har en helt annan inriktning på migrationspolitiken överlag. Vår inriktning är ju betydligt mer restriktiv än den slapphänta inriktning som nuvarande regering och dess lydpartier har. Då minskar behovet av etableringsersättning och kommunersättning, av det enkla skälet att det kommer färre människor till landet. För kommunerna blir det alltså ett nollresultat, kan man säga.

Vi är mycket kritiska till alla de typer av subventionerade anställningar som har införts, till exempel instegsjobb och nystartsjobb. De har granskats och utvärderats så många gånger av olika typer av myndigheter, och effekten är väldigt låg. Vi tror att det är bättre arbetsmarknadspolitik att satsa på små och växande företag. Tar vi bort lite subventionerade anställningar kan vi sänka arbetsgivaravgiften för framför allt de små och växande företagen, och då kommer jobben den vägen i stället. Det tror vi är en betydligt mer effektiv arbetsmarknadspolitik.

Anf. 13 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Tack för svaret, Oscar Sjöstedt! Det är ett logiskt resonemang på sitt sätt, men problemet är att människorna ju redan finns. Det går så att säga inte att trolla bort dem, även om man skulle vilja.

Kommunersättningarna finns för att täcka kostnader för människor som finns här. Därför blir det väldigt problematiskt att säga att man tillskjuter stora resurser till kommunerna om man sedan tar tillbaka dem – framför allt när det gäller kommuner som har tagit emot många nyanlända. Det resonemanget tycker jag inte riktigt håller ihop, särskilt inte när plus och minus är så långt ifrån varandra som i Sverigedemokraternas alternativ. Oscar Sjöstedt får dock gärna utveckla detta ytterligare.

Anf. 14 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Det är helt korrekt, och Jakob Forssmed har helt rätt – människorna finns. Det är därför vi inte tar bort detta; tittar man på kommunersättningen ser man att vi inte tar bort 100 procent av det anslaget redan med start den 1 januari 2020. Det trappas i stället ned successivt, för även vi förstår att det kommer att tid. Även om det skulle bli extra val i morgon och Sverigedemokraterna fick 51 procent fattar jag ju att det skulle ta lite tid att vända skutan, så detta behöver vi göra successivt. Tittar man i vår budgetmotion ser man också att nedskärningarna sker över tid och inte momentant, på en gång.

Jakob Forssmed har alltså helt rätt i att människorna finns, och kommunerna finns definitivt. Det bor människor även i socialdemokratiskt styrda, ganska vanskötta kommuner, och vi kan inte lämna dem därhän. Vi känner att vi behöver ta ansvar även för dem, och det är därför vi gör de stora tillskotten till kommunerna.

Anf. 15 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Sverigedemokraterna talar ofta om integration och framför allt om bristerna. Men de facto är det så att de vill att integrationen ska misslyckas. Det framgår väldigt tydligt av deras budget, där de skär ned på – eller till och med tar bort – pengarna till de insatser som görs.

Men deras politik slår inte enbart, som de vill framhålla, mot människor som sökt asyl eller skydd – mot människor på flykt. Det är en klassisk högermanöver, för denna politik slår hårt ur ett klassperspektiv.

Det är självklart för ett högerparti som Sverigedemokraterna att förneka att klass och ekonomiska klyftor skulle ha påverkan på brottsligheten. Man blundar för forskning och för sin omvärld, där det går att se att länder med stora ekonomiska klyftor också har hög brottslighet. Detta gör man för att man ska kunna skylla på gener hos vissa människor från vissa länder – gener som ska vara hemsökta och fördömda, som Oscar Sjöstedt uttryckte det, av kriminalitet. Det är rasism.

För att gå över till vad de gör som slår väldigt hårt ur ett klassperspektiv kan man säga att Sverigedemokraterna vill att arbetslösa och förtidspensionärer ska betala nästan dubbelt så mycket i skatt som en frisk person med jobb.

De drar ned kraftigt på stödet till grundskolor i socioekonomiskt utsatta områden, vilket gör det svårare för barn till arbetare och till människor med låg utbildningsnivå att klara skolan. Därmed ökar riskerna för utsatt-het och arbetslöshet. Riskerna för arbetarklassens ungar ökar.

De tar bort studiestartsstödet, som är till för att arbetslösa ska kunna läsa in en gymnasieutbildning.

De slaktar väl Arbetsförmedlingen ytterligare ett steg, om det nu går. De vill ta bort löner för 2 000 anställda på Arbetsförmedlingen, och de halverar programmen för arbetsmarknadspolitiken.

Det ska vara in i helskotta svårt att vara sjuk eller arbetslös och att ha föräldrar med arbetarbakgrund i Sverigedemokraternas Sverige.

Anf. 16 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Jag vet inte om jag uppfattade någon fråga, men vi kan i alla fall konstatera att ledamoten Andersson har ganska livlig fantasi.

När har Ulla Andersson någonsin hört mig stå i talarstolen och tala om genetik? Det har jag aldrig gjort och kommer aldrig att göra.

Det jag däremot konstaterar är att jag inte tror på påståendet att fattiga människor har sämre moral än rika människor. Jag köper inte den analysen – absolut inte. Det är dessutom en osympatisk analys, som säger att den som blir av med jobbet går och blir kriminell, har ihjäl folk, våldtar och mördar. Jag känner många människor som har blivit av med jobbet; de har inte blivit kriminella. Jag köper inte detta alls.

Sedan var det ganska mycket osammanhängande svammel. Jag uppfattade i alla fall att det var någonting om skatter. Jag förstod inte riktigt frågan, men jag kan konstatera att vi med det som vi går fram med vad gäller skattepolitiken tar bort klyftan mellan löntagare och pensionärer. Vi ser pension som uppskjuten lön, och pension bör därmed beskattas som lön. Så blir också fallet.

Ulla Andersson har släppt fram en regering som inte förmår att ta bort skattekllyftan mellan löntagare och pensionärer, och pensionärer har då lite högre skatt än löntagare. Vi tycker att detta är fel; därför tar vi bort det.

Vad gäller Arbetsförmedlingen får vi väl se hur det går. Jag är inte särskilt imponerad av regeringens avsaknad av – vad ska vi kalla det – konsekvensanalys i sitt tillvägagångssätt vad gäller att avveckla eller reformera Arbetsförmedlingen.

Att Arbetsförmedlingen inte behövs i nuvarande form är jag helt övertygad om. Det är inte bara en åsikt som jag har greppat från luften, utan där finns det ganska mycket stöd. Nyttan i förhållande till satsade kronor är ganska låg, och jag tycker att detta är en ineffektiv politik. Jag vill hus hålla med skattebetalarnas pengar bättre än så.

Anf. 17 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Man önskar ju att Sverigedemokraternas budgetmotion var en fantasi.

De facto är det så att Sverigedemokraterna vill att arbetslösa ska betala nästan dubbelt så mycket i skatt som friska människor som har turen att ha ett jobb. Ni vill att förtidspensionärer ska betala nästan dubbelt så mycket i skatt som människor som är friska och som kan gå till jobbet.

Faktum är att ni halverar möjligheterna för arbetslösa och långtidsarbetslösa att få hjälp och stöd för att komma tillbaka in i arbete. Faktum är att ni tar bort nästan tre fjärdedelar av anslaget till socioekonomiskt utsatta skolor. Det är en klasspolitik som slår väldigt hårt.

Ni tar bort stödet för arbetslösa som ska kunna läsa in en gymnasieutbildning. Just låg utbildningsnivå är den främsta orsaken till arbetslöshet.

Åjo, Oscar Sjöstedt: Du talade om gener i ditt anförande. Du skyller brottsligheten på invandrare. Vad är det om inte att påstå att människor från vissa länder har vissa gener som gör att de är kriminella? Du förnekar forskning, och du förnekar din omvärld.

Anf. 18 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill påminna ledamöterna om att vi talar via talmannen i kammaren. Det gäller för alla.

Anf. 19 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Ledamoten Andersson är lite förvirrad.

Arbetslösa har det ju svårt av flera skäl, inte minst ekonomiskt. Därför stärker vi a-kassan kraftigt, med 1 200 kronor per dag. Jag tycker också att a-kassan borde centraliseras och administreras på myndighetsnivå för att uppnå en ökad grad av likvärdighet över hela landet och i alla olika branscher. Det tycker vi är en klok politik.

Vi kan tala om inkomstskillnader och klyftor. De som har det allra sämst är fattiga äldre. Det är nästan bara en massa gamla tanter – det är ett par män också, men det är mest gamla tanter. Det är garantipensionärerna. Där gick regeringen fram med 200 kronor. Vi säger i stället 1 000 kronor; det finns med i vår budget.

Och så går det vidare. Tittar man på vår budget och på fördelningen av de reformer som finns där ser man klart och tydligt att det är de grupper som har de lägsta inkomsterna som stärks mest. Det tycker vi är en klok politik.

Anf. 20 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Det är en upplevelse att lyssna till Oscar Sjöstedt. Det är ett språkbruk och en ton som påminner om det man hör från den yttersta högerkanten i andra länder, som i Ungern eller under brexitkampanjen i

Storbritannien, eller om hur Donald Trump beskriver sina medmänniskor och meddebattörer. Det är mycket märkligt.

Dessutom är Oscar Sjöstedt lika faktabaserad som dem han inspireras av. Han påstår sig satsa på välfärden. Jakob Forssmed visade dock i sin replik väldigt tydligt vad Sverigedemokraterna egentligen gör: De vältrar över stora kostnader på kommunerna. Oavsett om det handlar om arbetsmarknadspolitiken eller om att skära ned på etableringsersättningen eller kommunersättningen blir nettot – det vet alla som tittar på det här – stora kostnadsökningar som man får finansiera genom att ta från välfärden, från äldreomsorgen och från skolan.

Det är så det blir; det vet vi allihop. Men Oscar Sjöstedt försöker att förneka detta.

Dessutom är det också här en omriktning från de kommuner som har de tuffaste förutsättningarna till de kommuner som har de bäst utbildade, till dem som har högst löner och till dem som tjänar mest. Så slår Sverigedemokraternas politik. Det är det som händer när man tar bort Delmos och när man tar bort resurserna för de kommuner som har gjort allra mest. Det är så det blir när man viktat om mellan kommunersättning och andra insatser. Det är så ni slår. Det är så politiken slår.

Beror detta på att ni nu ska anpassa er till Moderaterna för att få vara med och bilda regering med dem så småningom, eller står ni upp för detta själva? Är det er innersta önskan att öka klyftorna på detta sätt och att slå på välfärden på det sätt som du beskriver, Oscar Sjöstedt?

Anf. 21 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Detta är lite symtomatiskt för Socialdemokraterna. Delmos är väl Delegationen mot segregation – är jag rätt ute? Vi har ett stort och otroligt allvarligt samhällsproblem som vi har haft under lång tid och som förvärras. Socialdemokraternas standardsvar är: ”Vi inrättar en myndighet, så kan den lösa problemet.”

Detta var bara en liten reflektion, fru talman. Jag är inte lika frälst på detta synsätt som Fredrik Olovsson är. Vi släpper det så länge.

Jag förstår inte särskilt mycket; även finansutskottets ordförande är lite förvirrad i dag.

Vi ställer oss klart och tydligt bakom de förändringar i det kommunala utjämningsystemet som regeringen gick fram med. Det är i alla fall min bild – rätta mig om jag har fel – att det ökar resurserna till de kommuner som har det tuffast med det som kallas glesbebyggelse, i praktiken antalet människor dividerat med kommunens yta. Kommuner med få människor spridda över en större yta får lite mer pengar. Vi vet att sådana kommuner har det svårt. Kommuner som är belastade av höga sjuktal får lite tillskott med den här förändringen. Även socioekonomisk bakgrund har betydelse. Har man i en kommun i genomsnitt lägre inkomster vinner man lite grann på detta.

Jag vill vara väldigt tydlig med att vi ställer oss bakom förändringarna så att de här kommunerna gynnas, så jag förstår inte Fredrik Olovssons ingång över huvud taget. Och självklart blir ju kommunsektorn en stor nettovinnare med den budgetmotion som vi ska votera om senare i eftermiddag. Vi lever upp till det som SKL säger att den behöver.

Prot. 2019/20:39

27 november

-----

Statens budget 2020

Rambeslutet

Anf. 22 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Fru talman! Det är väldigt tydligt att Oscar Sjöstedt inte förstår att det naturligtvis slår stenhårt mot kommunsektorn om man gör det som Sverigedemokraterna föreslår i sin budgetmotion och skär ned 10 miljarder på arbetsmarknaden, tar bort kommunersättningen för nyanlända och tar bort etableringsersättningen och vältrar över kostnaderna på kommunerna. Men det slår inte jämnt över alla kommuner, därför att de som har de bästa förutsättningarna, de som är rikast, har inte tagit ansvaret och har inte behov av de här statliga insatserna.

Oscar Sjöstedt förstår inte och kan därför inte heller se till att vi har välfärd i hela landet.

Anf. 23 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Vi tar bort de bidrag som är kopplade till nyanlända, och vi kanske inte ska ha så många nyanlända. Det kanske är det som är skillnaden. Ni för ju en så slapphänt och kravlös migrationspolitik. Vad ni inte förstår är att det får påverkan på brottsligheten och på kommunernas ekonomi. Om man inte ser det är man blind. Men det är ni ju tydligen, för ni ser ju inte det komma. Ni är blinda allihop. Ni kanske borde gå till Specsavers.

Ja, det är helt korrekt att vi skär ned väldigt mycket på arbetsmarknadspolitik, på arbetsmarknadspolitiska åtgärder och på Arbetsförmedlingen. Och varför gör vi det? Därför att det inte får effekter. Det blir inte så många nya jobb i förhållande till satsade pengar.

Er arbetsmarknadspolitik är ineffektiv, dyr och verkningslös. Vi köper den inte.

Anf. 24 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Först en reflektion: Det är faktiskt obegripligt för mig att Sverigedemokraterna år efter år inte utvecklar någon politik för alla de nya som har kommit till Sverige. Jag delar bilden av att vi behöver ha en mycket stram migrationspolitik åren framöver. Men vi behöver också ha en bra politik som gör att den som väl har fått ett ja kan komma in i svenskt samhällsliv och arbetsliv.

Jag vet att man inte vill använda ordet integrationspolitik. Kalla det vad som helst, men det behövs en politik och reformer som gör att fler kommer in på svensk arbetsmarknad, och jag nämnde flera av våra förslag i mitt anförande. Men det var inte detta som jag tänkte fråga om, utan det var min reflektion utifrån de tidigare replikskiftena.

Jag vill kort tala om någonting helt annat. Sverigedemokraterna säger sig vilja nå 2,5 procent av bnp när det gäller försvaret. Det är stora ord. Dessvärre ser man ingenting av detta i deras budget, utan Sverigedemokraterna lägger sig på precis samma nivå som Vänsterpartiet och Miljöpartiet till försvaret. Min enkla fråga är alltså: Varför satsar inte Sverigedemokraterna mer på det svenska försvaret om man nu har denna höga målsättning?

(Applåder)

Anf. 25 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Man får kalla det integrationspolitik. Jag har inga som helst problem med det. Men vi lämnar det därhän.



Jag ska försöka svara på frågan, men jag måste faktiskt erkänna att de senaste turerna kring försvarets ekonomi har gjort mig lite förvirrad. Det har varit väldigt många siffror fram och tillbaka från olika politiker, Försvarsmakten, överbefälhavaren, journalister, experter och generella tyckare.

Vi tycker att rapporten som Förvarsberedningen tog fram var väldigt bra och genomtänkt. Den kom också med en nota. Vi var tidigt ute och sa: Vi är beredda att betala notan, för det här behöver vi. Det var ungefär det som vi uppfattade att regeringen, C och L var beredda att göra med den budget de gick fram med. Därför skiljer sig inte vår budget på just detta utgiftsområde särskilt mycket från de fyra partiernas. Det är det korta svaret.

Senare har vi kommit fram till att den inte var värdesäkrad, för det finns ju en inflation, en prisstegring. Självklart måste den värdesäkras; så är det såklart. Sedan måste jag erkänna att jag inte vågar svara på vad som är rätt och vad som är fel. Det har jag inte några problem med, för jag tror att jag delar bilden med många av att det har kastats fram olika belopp – 30 miljarder, 55 miljarder, 40 miljarder – som saknas. Utöver den lista som Förvarsberedningen, som ju är en politisk beredning, har kommit fram till har Försvarsmakten på eget bevåg lagt till ytterligare saker och kastat på en siffra till. Då blir man lite förvirrad. Men summa summarum är vi beredda att leverera det som Förvarsberedningens rapport kostar.

Anf. 26 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Man måste vara påläst, säger Oscar Sjöstedt. Och det måste man verkligen, för det här handlar ju om budgeten för nästa år och inte om Förvarsberedningens budget för åren framöver.

Moderaterna har hört sammat försvarets begäran om att kunna göra mer övningar, ha mer materiel och kunna stärka den allmänna försvarsförmågan. Vi som parti lägger drygt 500 miljoner mer i budgeten för nästa år till försvaret, därför att det helt enkelt behövs.

Svaret som Oscar Sjöstedt gav kan inte förklara varför Sverigedemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har hamnat på samma sida just i försvarsbudgeten för nästa år.

Fru talman! Jag ska avsluta med att göra ytterligare ett yrkande. Jag inser när vi nu pratar om budgeten för nästa år att inte bara inriktningen för den ekonomiska politiken utan också själva rambeslutet är viktigt. Därför yrkar jag för Moderaternas räkning bifall till reservation nr 5.

Anf. 27 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Jag tror egentligen inte att vi har någon jättestor icke-samsyn här, för jag har uppfattat det som att också Moderaterna står bakom Förvarsberedningens rapport. Sedan verkar Socialdemokraterna vara väldigt förvirrade i dag – det har hänt någonting, och jag vet inte vad – när det kommer till finansieringen av rapporten.

Moderaterna valde att lämna Förvarsberedningen, eftersom det är oseriöst att prata försvarspolitik och helt lämna den ekonomiska dimensionen därhän. Det kan jag ha förståelse för.

Vi hade en diskussion och landade i slutsatsen att det nog var bättre att sitta kvar än att hoppa av och sedan se vad det mynnade ut i. Man kan göra på olika sätt. Men jag är inte helt säker på att vi är diametralt olika här, för

jag har uppfattat det som att också Moderaterna står bakom den utmärkta rapport som Försvarsberedningen presenterade.

Anf. 28 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! Efter det tidigare förvirrade inlägget kan jag konstatera att en del vill få oss att tro att landet håller på att dras isär därför att vi har ursprung i olika länder, har olika modersmål, olika religion eller kommer från olika kulturer. Men det är ju inte orsaken, utan det är att en ekonomisk elit har kunnat sko sig på alla andras bekostnad, för det är vad politiken har prioriterat och tillåtit.

Hur kan det annars komma sig att 184 miljardärer äger lika mycket som halva Sveriges bnp, samtidigt som vart femte barn tvingas växa upp med låg ekonomisk standard?

Hur kan det annars komma sig att en del har råd att köpa frukost för 2 300 kronor på ett av stadens flotta hotell, medan ungefär 90 000 människor beräknas leva i matfattigdom och inte ens har mat på bordet varje dag i månaden?

Hur kan det annars komma sig att Åke i Danderyd ska få ytterligare en skattesänkning, medan Elin tvingas gå omkring och frysa därför att hennes mamma inte har råd att köpa henne en ny vinterjacka?

Hur kan det annars komma sig att vi tillåter människor att teckna försäkringar som gör att de får gå före i sjukvårdskön, medan andra inte ens tillåts vara sjukskrivna trots sjukdom?

Hur kan det annars komma sig att fyra av fem kommuner tvingas spara på skolan samtidigt som vi tar bort värnskatten?

Hur kan det annars komma sig att vi låter anställda i välfärden slita ut sig medan vi låter bli att beskatta stora arv eller förmögenheter och skatte-subventionerar privat städning i Djursholm?

Politikens inriktning de senaste decennierna har handlat om att öka den ekonomiska ojämlikheten, att prioritera de bäst ställda i samhället och att förstärka klassamhället. Och som vore det inte nog med att vi under de senaste decennierna har ökat de ekonomiska klyftorna mest bland OECD-länderna anser 73-punktsgänget med Socialdemokraterna i spetsen att vi ska öka takten ytterligare.

Den generella välfärden är dock en central del i den svenska modellen och ses som en framgång för Sverige. Såväl OECD som IMF kallar den för vår främsta konkurrensfördel. Ändå verkar det finnas en iver i att kraftigt beskära den, för på något annat sätt kan budgetpropositionen inte tolkas.

Ojämlikheten ska tydligen öka, och sparpaket på sparpaket i välfärden rullar fram med oerhörda konsekvenser för barn, unga, gamla, sjuka, funktionsnedsatta och alla oss som är i behov av välfärden. Detta sker samtidigt som det genomförs nya skattesänkningar för dem som redan har det bäst ställt. Det är precis som om skattesänkningar skulle vara viktigare än bra bemanning för de gamla på äldreboendena eller än skolan, vården, fältassistenter ute på stan, färdtjänst, missbruksvård, kulturskolor, nattis och allt vad det nu sparas på. Listan är snart oändligt lång.

Medan Socialdemokraterna prioriterar välbeställda män i Danderyd och medan de väljer skattesänkningar före välfärden prioriterar vi i Vänsterpartiet förskollärarna, barnen, de gamla och välfärden. Vänsterpartiets budgetmotion *En plan för jämlikhet och grön omställning* visar att en

annan politik är möjlig. Det är en politik som gör Sverige mer jämlikt, tryggt, grönt och rättvist.

Vänsterpartiet tycker att det är rimligt att höginkomsttagare som Åke i Danderyd betalar mer i inkomstskatt. Vi vill beskatta stora förmögenheter och stora arv, införa en progressiv kapitalbeskattning, trappa ned ränteavdragen och låta villaägare i Danderyd, Djursholm och Lidingö betala mycket mer i fastighetsskatt än vad en villaägare i Kiruna gör för sin lilla träkåk.

Samtidigt återinför vi principen lika skatt vid lika inkomst. Det är inte rimligt att den som har oturen att vara sjuk också ska betala mest i skatt. Vi sänker dessutom skatten för dem som tjänar under 30 000. Vi använder helt enkelt skattesystemet för att omfördela från hög- till låginkomsttagare, till skillnad från Socialdemokraterna som har tappat tilltron till att använda skattesystemet för omfördelning. Genom våra skatteförslag får vi därmed inkomster till att bygga Sverige mer jämlikt.

Herr talman! För oss är välfärdsverksamheterna centrala. Därför är personalbristen så viktig att lösa. Vi föreslår därför en stor reform på 50 miljarder under tio år där staten tar ansvar för att tillse att välfärden har den personal den behöver och bekostar det. Vi menar att den så kallade Dalamodellen med arbetsplatsintegrerat lärande bör användas för hela landet. Den innebär att man studerar på deltid och jobbar deltid med avtalsenlig lön, och det ska gälla bristyrken som undersköterskor, socionomer, lärare, sjuksköterskor, förskollärare med flera. Att studera utan att behöva ta studielån skulle vara en förmån som också skulle göra att välfärden garanterat fick fler anställda, och det behövs.

Vi satsar också på att ge äldreomsorgen mer resurser till fler anställda och mer utbildning, så att stressen kan minska och mer tid ges till den gamlas omsorg. Vi vill satsa på hemlagad mat i hemtjänsten, för man ska kunna få känna doften av och få nylagad mat trots att man inte längre kan laga den själv. Man ska inte behöva äta mikrovärmd mat dag ut och dag in.

De tidiga åldrarna i skolan ses inom forskningen och i verkligheten som väldigt avgörande. Därför lägger vi våra största resurstillskott för skolan just där liksom på förskolan och fritidshemmen. Gruppstorlekar ska kunna minskas eller personaltätheten öka; mer tid ska kunna ges till varje enskilt barn.

Kommunsektorn tillförs 20 miljarder nästa år i såväl generella som riktade statsbidrag, som exempelvis extra pengar till sjukvård på landsbygden, för vi vill säkra välfärdens finansiering

I dag tvingas många människor avstå från att gå till tandläkaren. Bland människor med låg inkomst gick mellan 2017 och 2018 bara 52 procent till tandläkaren, medan 82 procent av dem med hög inkomst gick till tandläkaren. Människor med låg inkomst tvingas de facto oftare dra ut tänderna då de inte har råd med rotfyllning. Klass har betydelse på så många sätt, och därför föreslår vi ett högkostnadsskydd inom tandvården. Det ska kosta max 2 000 kronor per år att gå till tandläkaren.

Vet ni att det faktiskt skulle kosta mindre än RUT? Vad är viktigast: skattesubventionerad privat städning i Danderyd och Djursholm eller friska tänder till alla? Svaret borde vara enkelt, i varje fall är det enkelt för Vänsterpartiet.

Herr talman! Alla som säger sig stå upp för den svenska modellen borde vara väldigt oroliga när de ser vad som händer i sjukförsäkringen. Att människor inte tillåts vara sjukskrivna trots att de är sjuka eller att kronisk sjukdom och därmed kroniskt nedsatt arbetsförmåga innebär fattigdom är en skam för vårt välfärdsland. Sjukförsäkringen måste därför repareras och sjukersättningen höjas kraftigt.

I vår budget höjs inkomsten för den som har den högsta garantiersättningen med 2 300 kronor per månad, eftersom den personen dessutom får en kraftig skattesänkning. Jag kan lova er att det gör skillnad. Om man har 10 000 kronor i månaden i inkomst är varenda krona välkommen. Det gör alltså en väldigt stor skillnad.

Vi föreslår också att garantipensionen höjs kraftigt, med 1 000 kronor per månad. Vi föreslår avgiftsfria mediciner för alla över 80 år, och vi föreslår att trygghetslarmen ska vara avgiftsfria. Det är inte rimligt att man som gammal ska behöva vrida och vända på varenda krona och ändå tvingas be barnen om ekonomisk hjälp eller behöva avstå socialt liv med sin väninna eller avstå presenter till barnbarnen. Vi vill helt enkelt att när man blir gammal ska man ha ett värdigt och tryggt liv.

Vänsterpartiet har vidare den största satsningen på klimatet, en riktig grön omställning. Vi föreslår en kraftigt utbyggd kollektivtrafik med sänkta avgifter så att fler ska välja bussen, tunnelbanan eller spårvagnen. Vi gör även en särskild, riktad satsning till landsbygdens kollektivtrafik, laddinfrastruktur och konverteringsstöd för bilar. Vi inför ett stöd för installation av solceller på offentliga byggnaders tak. Stöd ges också till ett grönt jordbruk och närproducerad mat. Vi drar ned på motorvägsbyggen i Stockholm för att göra satsningar på järnväg i hela landet, för vi tar klimatförändringen på allvar.

Herr talman! Antingen öser man nya och större RUT-bidrag över de rikaste i samhället, sänker skatten för välbeställda män i Danderyd och sparar på ekonomiskt utsatta och välfärden som 73-punktsgänget gör – ett land som dras isär. Eller så satsar man på att bygga ett mer jämlikt samhälle, där man motverkar segregation och fattigdom och omfördelar. Man satsar på välfärden och grön omställning, så som Vänsterpartiet gör, för ett Sverige för alla, inte några få, och för ett Sverige som håller ihop.  
(Applåder)

Anf. 29 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Förra mandatperioden fick Vänsterpartiet prova mycket av sin politik inom sjukvårdsområdet. Då kunde vi se dramatiskt längre vårdköer i Sverige. Ett skäl till det var att kömiljarden togs bort. Nu ska den visserligen återinföras i en uppdaterad och förbättrad version, tack vare M-KD-budgeten. Detta är även något som regeringen och januaripartierna har anammat.

Det här har dock inte sjunkit in hos Vänsterpartiet. I Vänsterpartiets budgetförslag tar man bort nästan 3 miljarder från ersättningar för att minska vårdköer. Det är ersättningar som ska öka tillgängligheten i vården.

Min fråga är: Varför?

Anf. 30 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Sjukvården lider av personalbrist. Det är därför vårdplatser stängs ned. Det är personalbristen som är den grundläggande orsaken

till att man inte klarar vårdköerna. Det tror jag att även Jakob Forssmed i grund och botten vet.

Vänsterpartiet fick förra mandatperioden igenom 2 miljarder till en extra satsning på just anställda i sjukvården för att möjliggöra till exempel att det blir bättre scheman, att fler anställs eller att det överlag blir bättre arbetsvillkor och löner. I vår egen budget satsar vi också mycket mer på personalen i sjukvården i stället för att lägga pengarna på en kömiljard.

Vänsterpartiet satsar väldigt mycket på sjukvården, för det är en grundläggande fråga för oss. Vi tycker att vi måste lösa personalbristen. Det är också därför vi föreslår en stor utbildningssatsning, det vill säga 50 miljarder över tio år för att utbilda till bristyrken. Att vi löser personalbristen måste väl ändå vara det mest grundläggande, för då löser vi också krisen i sjukvården.

Vore jag Jakob Forssmed skulle jag nog vara lite tyst, för det är väl så att högern styr i de flesta regioner i dag. Hur ser det ut här i Stockholm med de underskott som finns? Är inte Kristdemokraterna med och beslutar om Nya Karolinska och de stora neddragningarna på personal på olika sjukhus? Är det inte ni som regerar ihop med Moderaterna här i Stockholm? Är det inte ni som alltid prioriterar sänkt skatt i Stockholm före en bra sjukvård?

Anf. 31 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Nu har ju till exempel Stockholms läns landsting inte särskilt låg skatt. Men om frågan är om vi är med och styr på många ställen är svaret ja. Den frågan var lätt att svara på.

Ulla Andersson svarar däremot inte på frågan. Varför avskaffar ni det verktyg som har visat sig fungera? SKL har sagt att det fungerar och att det var nödvändigt att sätta fokus på detta. Socialstyrelsen har i en utvärdering visat att det fungerar. Det är det här som är frågan.

Jag har inget emot mer resurser. Vi tillför också mer resurser: till personal, till en satsning på landsbygden för att lösa personalsituationen där, precis som Vänsterpartiet gör, till fler utbildningsplatser och så vidare.

Detta verktyg innebär att man får prestationsbaserade ersättningar som man kan använda till exempelvis mer personal men som håller fokus på tillgängligheten. Det vi har sett med er politik är fördubblade vårdköer. (Applåder)

Anf. 32 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Fördubblade vårdköer vet man säkert en hel del om när man är med och styr i regionerna, eftersom det är där det avgörs hur vårdköerna ser ut.

Jag kommer ihåg – det kanske inte Jakob Forssmed gör – ett antal debattartiklar där professionen gick ut och ifrågasatte kömiljarden. Man menade att multisjuka äldre och kroniskt sjuka kom i kläm då mer ”friska” fick gå före i kön, det vill säga att kömiljarden innebar att man gick ifrån principen om behovsstyrd sjukvård. Den principen är central för oss.

Därför tycker vi att det är bättre att satsa pengarna på sjukvården, se till att de anställda har bättre arbetsvillkor, så att de stannar kvar och inte flyr därifrån, och se till att man får bättre löner och att man kan studera och få betalt under tiden. Då kommer fler att välja de här yrkena. Det är

ändå det mest avgörande för hur vi ska hantera köer och sjukas behov i framtiden.

(Applåder)

Anf. 33 JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 4 och 8 i betänkandet.

Vi ser orosmoln på den ekonomiska himlen, med handelskrig, brexit, eskalerande konflikter i Mellanöstern och ett Kina som tar sig allt större friheter i att expandera ofriheten. Vi ser en växande nationalegoism som utmanar internationell samverkan, samtidigt som EU har svårt att samla sig och bli en kraft som motvikt och global ledare.

I spåren av detta ökar polarisering och konflikt. Kampen mot fattigdom och klimatförändringar försvåras. Demokrati och mänskliga rättigheter riskerar att trängas tillbaka. Men denna nationalegoism påverkar också internationell ekonomi, handel och framtidstro. Den kan spå på de dystrare ekonomiska utsikterna, vilket innebär stora ekonomiska risker och kan slå mot ett litet handelsberoende land som Sverige.

Herr talman! Vi har också våra inhemska problem, som riskerar att fördjupas när konjunkturen vänder. Utsatta på arbetsmarknaden hamnar längre från en arbetsgemenskap. Det finns ingen plats för dig. Kommun efter kommun gör nu nedskärningar som drabbar äldreomsorgen. Sjuka äldre blir sämre när ensamhet kryper längs väggarna i väntan på ett äldreboende. Det finns inte rum för dig. 122 000 personer har väntat olagligt länge på vård i ett sjukvårdssystem som inte fungerar. Det finns ingen tid för dig.

Herr talman! Vårdförpersonalen i Kommunsvrige slår larm om orimliga arbetsvillkor. Kommuner brottas med sviktande ekonomi. Skolmisslyckandena som förstärker utanförskapet är alltför många. Drömmar och tillväxt hotas när vanliga inkomstagare inte kan flytta till det nya jobbet för att de inte får tag i en egen bostad. Den trygghetskris som under lång tid växt i styrka har nu slagit ut med kraft. Skuggorna når längre.

Herr talman! Nu krävs reformer och prioriteringar. Moderaternas och Kristdemokraternas budget började detta och tillförde stora resurser till vård, polis, försvar och kommuner. Det blev fler utbildningsplatser och borttagen särskild löneskatt för äldre som jobbar. Breda grupper fick sänkt skatt på arbete, vilket gynnar fler jobb, men också sänkt skatt på pensioner. Vi tillförde resurser till fler äldreboenden och stora vårdreformer. Men mer behövs.

Januaripartierna klarar inte jobbet. Prioriteringar som borde vara grundade i en gemensam samhällsanalys har ersatts av ett slags politiskt påtvingeri. När partiprestigeprojekten ska bockas av är det välfärden och tryggheten som får plocka upp notan. I stället får vi värnskattsavskaffande, ingångsavgifter, hyresrättsfixerade byggsubventioner, klimatinneffektiva åtgärder och så vidare.

Det här är ett slags prioriteringsbrist som går hand i hand med en flykt från ansvar. Partier ska genomföra politik de har bekämpat i decennier. Någon annan ville detta, inte vi. Det var de andra som stoppade pengarna till kommunerna, säger man. Vad gör det med förtroendet för politiken? Och hur påverkas förtroendet när de nya välfärdssatsningarna i själva verket är fikonlövs framför en rätt naken budgetkropp?

Storsatsningarna på äldreomsorgen, som det hölls pressträffar om, innebär i stort sett bara att man döpte om redan befintliga pengar. Läger man ihop vårändringsbudgeten och budgetpropositionen handlar det i själva verket om nedskärningar som innebär hundratals miljoner mindre till äldreboenden, trots att Finansdepartementet påpekat en brist på tiotusentals platser till 2026. Skolan fick samma behandling. Debattartiklar skrevs om fem nya välfärdsmiljarder, men de var alla aviserade och intecknade redan med M-KD-budgeten.

Detta är januariillusioner som genomskådas när de möter verkligheten. 25 miljarder i reformutrymme hade regeringen, men knappt något nytt till kommunerna. Där blev det mest nedskärningar kvar att fördela. Vi ser det i kommun efter kommun.

Vi kristdemokrater prioriterar annorlunda. Vi lägger sammanlagt 8,9 miljarder mer än regeringen på välfärd och trygghet nästa år. Vi ser att kommunernas kris är både en ekonomisk kris och en bemanningskris. Därför gör vi en 3,4-miljarderssatsning på äldreomsorgen, varav 2,6 miljarder går till äldreomsorgens personal, som i dag hotas av sjukskrivning och stress. I vårt förslag får kommunerna del av de här pengarna om de förbättrar sig när det gäller aktivt arbete med att minska delade turer och få ett rimligt chefsansvar, en god medarbetarnöjdhet och en ökad delaktighet.

Förutom det satsar vi på möjligheter till yrkesutveckling och karriärvägar för omsorgspersonalen med vidareutbildning inom till exempel demenssjukdom och multisjukdom. Vi återinför och utökar satsningen på personalkontinuitet, som regeringen strök bort, för att öka möjligheterna för personalen att göra ett bra jobb och för att fler ska vilja söka sig till yrket.

Men vi fortsätter också att satsa på bättre socialt innehåll och höjda kunskaper om demens. Vi vill storsatsa på äldreboenden. Bristen måste bort. Inte minst trygghetsboenden med gemenskapsmöjligheter kan motverka den ensamhet som är så skadlig för hälsan.

Den moderata och kristdemokratiska budgeten gav stora tillskott till vård och sjukvård. Bland annat infördes nya kömiljarder och standardiserade vårdförlopp för fler sjukdomar, och stora generella resurser tillfördes för att förbereda en primärvårdssatsning.

Till detta vill nu Kristdemokraterna se ytterligare reformer: fler tillgängliga vårdplatser, medel för att förbättra patientlagen, stöd till vård i glesbygd och inte minst mer resurser för att återupprätta LSS.

Vi behöver öka tillgängligheten i sjukvården. Jag kan berätta att jag rent personligen just i dag känner ett extra stort behov av det.

Vi behöver göra stora satsningar på kompetensförsörjningen. Vi föreslår en examensbonus för dem som klarar sin utbildning på kort tid så att de snabbare kommer ut med sin kompetens i arbetslivet.

Vi behöver också förstärka möjligheten och drivkraften att arbeta om man kan och vill när man är äldre. Vi behöver satsa på yrkesutbildning, och vi behöver en studiemedelsreform som möjliggör mer av omskolning och att satsa på en ny karriär senare i livet.

Herr talman! Tryggheten måste steg för steg återtas. Då duger det inte att underfinansiera polisen, åklagarna, domstolarna och kriminalvården. Vi kristdemokrater avsätter det som myndigheterna begärt, och vi avsätter mer än så för att de ska kunna öka sin fysiska närvaro i hela landet. Vi vill som ett exempel öppna ett antal nya tingsrätter.

Men vi vill också renodla polisens uppgifter och öka det förebyggande arbetet. Vi tror att de 15 000 polisutryckningar till självmordsförsök som gjordes förra året ofta kan göras bättre av psykiatriambulanser. Därför storsatsar vi på det i vår budget. Det avlastar polisen och förbättrar omhändertagandet av personer i nöd.

Vi föreslår mer resurser till samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritis för att stoppa unga i riskzonen för kriminalitet. Vi satsar på metodstöd och utbildning för socialtjänsten, fler familjehem och bättre utslussning. Vi avsätter sammanlagt nästan 2 miljarder till rättsväsendet och brottsförebyggande åtgärder.

Därtill gör vi en historiskt stor satsning på att barn i ekonomisk utsatthet ska kunna delta i föreningslivet. Det kan skapa hopp, gemenskap och mota psykisk och fysisk ohälsa.

Herr talman! Det finns grundläggande samhällsfunktioner som inte fungerar som de ska. Jag har flera gånger påpekat i kammaren hur tilliten och värmen i ett samhälle då kan få svårare att spridas. Det kan även påverka tillväxt och affärsmöjligheter negativt när det blir mer jag och mitt än vi och vårt.

Politiker har ett ansvar att inte svartmåla och att inte underblåsa rädsla för att sedan kapitalisera på den. Men frånvaron av fokus bör inte förväxlas med framtidstro. Spretigheten i regeringens politik duger inte.

Nu måste vi använda våra resurser och vår reformkraft för att gå i närkamp med samhällsproblem vi ser. Med kloka, fokuserade och kraftfulla reformer för trygghet, välfärd och arbete kan vi bygga ett bättre samhälle tillsammans där politiken gör sin del. Det gör vi gamla och nya svenskar i gemenskaper som familjer, föreningar, församlingar och företag för ett samhälle där vi inte lämnar någon efter men inte heller håller någon tillbaka.

(Applåder)

Anf. 34 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Herr talman! Jag tänkte göra någonting ganska ovanligt i en budgetdebatt som att fokusera på en fråga som Miljöpartiet och Kristdemokraterna har gemensamt. De frågorna är tyvärr färre nu än tidigare, speciellt efter de senaste landsdagarna.

Vi är inte längre överens om skyddet av familjer i Sverige. Men vi är överens om den internationella solidariteten och skyddet av familjer och utsatta i världen. Jag uppfattar att vi är överens om att enprocentsmålet vad gäller bistånd är viktigt att värna.

Min fråga handlar om det som sker framåt. Jag skulle vilja be ledamoten Forssmed att kommentera hur han ser på möjligheterna att stå upp för och värna enprocentsmålet för biståndet framöver när svensk ekonomi kanske kommer att bli lite tajtare.

Anf. 35 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar för frågan! Det har Karolina Skog rätt i. Vi är inte överens om så mycket, men vi är överens om en del. Vi är bland annat överens om att Sverige ska ha ett högt och generöst bistånd och att det ska motsvara 1 procent av bni, också enligt den nya beräkningsmetoden.



Jag tycker att det är viktigt. Vi ser nu en tendens i världen att vi fått sjunkande biståndsnivåer de senaste åren. Det blir allt svårare att finansiera viktiga projekt som kan lyfta människor ur fattigdom och också grundläggande saker som vaccin, hälsovård och sådana saker.

Jag tror i grunden att biståndet bidrar till en mer säker och trygg värld även för oss. Även om vi inte i första hand gör det för vår egen skull har det också den typen av effekter. Om man inte på allvar vill se en värld som är skör och brister och ta det ansvaret tycker jag att det här är en liten sak vi kan göra.

Vi ska göra det, tycker jag. Vi ska se till att vi också stärker uppföljning och effektivitet i bistånd hela tiden, precis som vi ska göra på alla andra områden. För mig är det en viktig fråga, och det är en viktig fråga för Kristdemokraterna.

I den budget som Moderaterna och Kristdemokraterna fick igenom i kammaren var biståndet 1 procent av bni. Jag noterar att Karolina Skogs parti i våras drog ned biståndet genom en avräkning som var väldigt icke-transparent. Jag hoppas att vi får mindre av det framöver.

Anf. 36 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Herr talman! Det är bra att vi kan konstatera att vi utöver att vara överens om enprocentmålet också är överens om att avräkningarna ska hållas nere. Svenskt bistånd är effektivt. Det når dem i världen som är i allra störst behov av stöd. Det når ut till de länder som behöver stöd i sitt arbete mot korruption och med att utveckla demokratin.

Svenskt bistånd upprätthåller också väldigt mycket av det internationella klimatarbetet som är en förutsättning för att Parisavtalet ska hållas samman. Jag vet också, inte minst nu när ekonomin dämpas, att det är svårt att vara det lilla partiet som värnar biståndet när man ska få ihop en gemensam budget. Jag hoppas verkligen att denna prioritering kommer att värnas även i det läge jag inte vill se med en gemensam budget från det nya lilla konservativa blocket.

Anf. 37 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Jag hoppas att vi ska kunna ha ett högt och generöst bistånd från Sverige också i framtiden. Det är väldigt angeläget när biståndsviljan minskar i världen. Vi har fortfarande väldigt stora behov. Vi har möjligheter att finansiera och lyfta människor ur fattigdom. Det är en chans man bör ta.

Vi kan titta historiskt på hur det såg ut under hela tiden med alliansregeringen. Då klarade vi 1 procent av bni varje år. Min förhoppning är att vi ska klara det också framåt oavsett vilken regering som styr.

Anf. 38 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Till att börja med vill jag tacka talmanspresidiet för att ni påminde mig om att yrka bifall till mina reservationer 3 och 7. Sedan vill jag säga till Jakob Forssmed: Jag önskar dig ett snart tillfrisknande. Din insats här är väldigt bra, inte minst med tanke på sjukdomstillståndet. Men nu ska jag sluta att fjäska!

Jag sitter här med en artikel som jag tycker är väldigt intressant. Den är skriven av tre överläkare, varav en är professor. Rubriken är: Avgiftsfri mammografi får fler att komma till undersökning. I artikeln konstaterar man att man har upptäckt 30 fler cancerknölar än vad man annars skulle ha gjort om inte mammografien hade varit så pass tillgänglig genom att den var avgiftsfri.

Det finns ett ganska brett stöd för avgiftsfrihet men också för andra insatser. Att öka tillgängligheten och tillgången till mammografi underlättar för att upptäcka cancerknölar i god tid, vilket självklart påverkar möjligheten att kunna bli frisk igen.

Bröstcancerföreningen är väldigt kritisk mot Kristdemokraterna, som i sin budgetmotion tar bort just det riktade statsbidraget till avgiftsfri mammografi.

Min fråga till Jakob Forssmed är: Är det inte dags nu att ni ändrar er och konstaterar att i just den här frågan hade ni fel? Ni kan väl inte vilja förneka kvinnor rätten att upptäcka en cancerknöl i tid? Många kvinnor måste avstå undersökning för att de inte har råd. Är det inte bättre att alla får gå?

Anf. 39 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Det finns en del att säga om det här. Man kan börja med ett allmänt resonemang om egenavgifter.

Ni tog bort många egenavgifter under förra mandatperioden. Vi tror att det i grunden är problematiskt. Det som hände under förra mandatperioden var på det stora hela att det blev avgiftsfritt att sitta och vänta i allt längre köer – också på en cancerbehandling. Det är inte särskilt bra. Framför allt är det inte bra att bygga ut det offentliga åtagandet och samtidigt försämra förutsättningarna för jobb och tillväxt. Det är bakgrunden till vår kritik mot att göra saker avgiftsfria.

Sedan tycker jag att Ulla Andersson har en poäng i att screening är någonting annat än allmänna avgifter i vård och omsorg. Det finns skäl att fundera igenom hur man bör förhålla sig till detta. Vi tog bort det öronmärkta statsbidraget. Vi tillför samtidigt 7 miljarder extra till kommuner och regioner nästa år med vår politik, så det finns möjligheter för dem som vill ha kvar detta.

Vi vet också att det sannolikt är så att också andra åtgärder än just avgiftsfrihet kanske skulle ha ännu större effekt. Det kan handla om en uppsökande verksamhet och mer informationsspridning. Det är inte bara avgifterna som påverkar om man söker mammografi eller inte. De här pengarna skulle också kunna användas till andra insatser för att få ännu fler till screeningprogrammen.

Jag vill också gärna peka på att vi med den kristdemokratiska budgeten framför allt riktar in oss på dem med de lägsta inkomsterna, decil 1 och 2, som det brukar heta. De som har de lägsta inkomsterna får tre gånger mer i vår budget än de får med regeringens och januaripartiernas. Vi höjer exempelvis garantiersättningen för dem med sjuk- och aktivitetsersättning, som ju är några av dem som har de allra lägsta inkomsterna i Sverige. De får 2 000 kronor om året mer med vår politik.

Anf. 40 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag har sett Kristdemokraternas fördelningspolitik, och jag uppskattar att man ser gruppen med sjukersättning. Jag uppskattar att man inte längre förnekar dem den skattesänkning som vi fick igenom förra mandatperioden och att man går vidare med egna, nya skattesänkningar.

Men jag kan också se att er fördelningspolitik i skattepolitiken gör att den tiondel som har de högsta inkomsterna får nästan tio gånger mer än den tiondel som har de lägsta inkomsterna, så det är rätt skevt ändå.

Jag förstår att Jakob Forssmed har svårt att försvara att man ska ta bort det riktade statsbidraget till avgiftsfri mammografi, eftersom det har effekt. Visst har andra insatser också betydelse, till exempel kallelse och informationsunderlag på olika språk och uppsökande verksamhet. Men avgiften *har* betydelse.

Jag har varit ensamstående mamma, och jag kan säga att med den ekonomi jag hade då hade jag tackat nej till att gå om jag hade blivit kallad. Så ska det inte vara; förutsättningarna ska inte vara sådana att man missar en cancerknöl för att plånboken är tom. Jag tror nog att Kristdemokraterna kommer att dra samma slutsats.

Anf. 41 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Herr talman! Vi kristdemokrater är alltid öppna för att diskutera förbättringar av vår vårdpolitik. Jag kan konstatera att vi tillför stora resurser till kommuner, landsting och regioner för att klara vården. Vi ser att det finns olika metoder för att nå fram så att vi får så många som möjligt som deltar i screening. Det var hög närvaro i screeningprogrammen redan innan avgiftsfriheten infördes.

Men låt oss återkomma till frågan, och låt oss utvärdera vad som är bäst. Är det mer information, är det fler kallelser på olika språk, som Ulla Andersson efterfrågar, eller är det andra metoder som bäst når fram så att man upptäcker cancer? Men det handlar inte bara om att upptäcka cancer utan om att också sedan få en vård där människor får behandling och där man klarar de tidsgränser vi har satt upp för att människor ska få vård i tid. Vi är långt ifrån detta i dag.

Anf. 42 FREDRIK OLOVSSON (S):

Herr talman! Återigen ligger det en riktig budget från regeringen på riksdagens bord!

För ett år sen stod vi här och debatterade budgeten under helt andra förutsättningar. Vi hade en övergångsregering med en övergångsbudget, och de högerkonservativa partierna passade då på att driva igenom sin serwettskiss i kammaren. Nedmontering och skattesänkningar prioriterades framför välfärden. Klimatpolitik slaktades. Bristerna blev kanske allra tydligast så här i efterhand när det handlar om arbetsmarknadspolitiken.

Kontrasten mellan då och nu är tydlig. I dag debatterar vi den första budget som läggs fram av januariavtalets fyra partier. Medan andra prioriterar ett politiskt spel tar vi genom ett brett parlamentariskt samarbete oss an de samhällsproblem som vi ser: de växande behoven inom välfärden, brottsligheten, klyftan mellan stad och land, integrationen och klimatförändringarna.

Det innebär att vi socialdemokrater kan fortsätta det arbete som vi påbörjade under förra mandatperioden. Det var en politik som i många delar gav oss positiva resultat. Sedan 2014 går över 300 000 fler människor till jobbet i Sverige, varav ungefär 100 000 till de viktiga arbetsplatserna i vår gemensamma välfärd.

Sysselsättningen och arbetskraftsdeltagandet är fortsatt de högsta i EU och på nivåer som vi inte har sett i Sverige sedan före 90-talskrisen. Därtill är andelen av befolkningen som befinner sig i ersättnings- eller försäkringssystem den lägsta sedan början på 1980-talet.

Vi har hållit ordning och reda i statsfinanserna, där underskotten från tidigare regeringar har vänts till balans och överskott. Genom att betala av på statsskulden har vi skapat oss ett starkt skydd för jobb och för välfärd i vårt land. Det är en reserv för sämre tider och för en svårare demografisk situation med framför allt en större andel äldre i befolkningen. Det är en reserv som behövs.

Herr talman! Oro kring världshandeln, svagare internationell konjunktur och brexit påverkar svensk ekonomi och förutsättningarna för oss. Det har helt enkelt blivit lite mer novembergrått. Det handlar om avmattningen, som vi ser ska mötas med insatser för att upprätthålla en hög sysselsättning och en god välfärd.

Det finns fortfarande 100 000 lediga jobb att söka i Sverige. För att möta arbetsgivarnas behov av utbildad arbetskraft behöver såväl utbildnings- som arbetsmarknadspolitiken utvecklas. I budgeten fortsätter vi att bygga ut Kunskapslyftet, och vi stärker möjligheterna att studera genom studiestartsstödet.

Svenska språket är som bekant en nyckel till etablering både i samhället och på arbetsmarknaden. Därför förlängs satsningen på svenskundervisning från första dagen. Medel tillförs också för språkträning för föräldralediga.

Omställning och utbildning ska vara tillgängliga genom hela livet. Men kanske är det ändå utbildningen allra först i livet som är allra viktigast. Alla barn har rätt till en så bra och stimulerande skolgång som möjligt. Vi ökar nästa år det statliga stödet för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling. Budgeten bygger också på statsbidraget för att anställa fler lärareassistenter.

Herr talman! Som bekant blir allt fler äldre i Sverige – eller gamla, för äldre blir vi ju allihop varje dag. Om tio år beräknas antalet människor i Sverige som är 80 år eller äldre ha ökat med över 50 procent. Det är glädjande att vi blir äldre, med tanke på alternativet!

Det här är resultatet av en långvarig välfärdspolitik. För oss är pensionärerna en oerhört viktig grupp att värna i samhället. Det är människor som har byggt upp det här fina samhället och gett oss yngre generationer en möjlighet som få andra människor i världen förunnats.

Därför tar vi återigen steg för att sluta klyftan i beskattning mellan pensionärer och löntagare, som de högerkonservativa partierna ökar så fort de får chansen. Därför stärker vi ekonomin för de sämst ställda pensionärerna genom förbättrat grundskydd och höjt bostadstillägg.

Samtidigt ställer en större andel äldre i befolkningen nya krav på välfärden, inte minst på äldreomsorg och sjukvård. En omfattande utbyggnad kommer att krävas, och omfattande resurstillskott behövs.

Förra mandatperioden investerade vi 35 miljarder mer i välfärdens verksamheter. Tiotusentals nya medarbetare i skolan, sjukvården och äldreomsorgen anställdes. Nu fortsätter vi med nya miljarder i ökade generella statsbidrag men också i riktade satsningar till demensvård, stöd för nya äldreboenden och insatser mot ensamhet bland äldre.

Men det behövs mer – inte bara nästa år utan året därpå, inte bara den här mandatperioden utan den därefter och den därefter. Vi socialdemokrater kommer alltid att prioritera välfärden allra främst.

Herr talman! Hela landet ska växa. Klyftorna mellan kommuner och landsändar måste minska. För någon vecka sedan beslutade vi om ett nytt kostnadsutjämningsystem. Det var bra. I budgeten tar staten också ansvar för att förbättra förutsättningarna för de många mindre kommuner som har tagit ett stort ansvar för nyanlända men också för kommuner som har särskilt svåra socioekonomiska utmaningar.

Vi vill och ska ta till vara hela landets potential. Fler servicekontor ska öppna. Stödet för att bibehålla närhet till butiker i glesbygd stärks. Investeringsstödet utvecklas så att hyresrätter kan byggas i hela landet. Den digitala infrastrukturen ska byggas ut. Sverige ska knytas samman med förbättrat underhåll av järnväg där nya räler ska läggas och utslitna växlar och gamla kontaktledningar bytas ut.

Herr talman! Trygghet och demokrati ska värnas. Kampen mot brottsligheten och dess orsaker blir alltmer intensiv i regeringens budget. Samhället ska vara starkt nog att skydda oss från brott och från terrorism.

De anslagsökningar som nu ges till polisen är de största i modern tid. Utbyggnaden av myndigheten är mycket omfattande. Knappt 30 000 polisanställda ska bli nära 40 000 på några få år. Bara i måndags klev mer än 540 polisaspiranter in på jobbet. Så här ser det ut nu. Varje halvår kommer en ny kull ut. Förstärkningarna fortsätter när de lämnar både gamla polis-högskolor och de nya som vi har inrättat.

Men det är inte bara polisen som får ökade anslag. Hela rättskedjan förstärks. För att möta den grova och organiserade brottsligheten föreslås förstärkningar av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Åklagarmyndigheten. Kriminalvården får mer pengar för att klara de skärpta straff som vi redan har genomfört och som är på gång att genomföras. Dessutom får domstolarna mer pengar för att hantera det ökade antalet mål. Rättsmedicinalverket förstärks, och tullen får ett ökat anslag för ökad närvaro vid gränsen.

Vi vet dock att det också krävs förebyggande insatser. Segregation och klyftor utgör en grogrund för sociala problem och kriminalitet som måste bekämpas. Hög sysselsättning, bra skolor i hela landet och en generell välfärd lägger grunden för ett tryggare och starkare samhälle.

Jag vill också säga några ord om vad som har sagts tidigare här, även om vi haft några replikskiften. Jag tycker att den ton som Sverigedemokraterna hade var helt makalös, detta trots att de fortsätter sin nedmonteringsagenda som de drev igenom i riksdagen för ett år sedan och nu inte vill ta något som helst ansvar för. De säger att de vill satsa på kommunerna, men de skjuter över mycket stora kostnader för arbetsmarknadspolitik och etablering på just kommunerna och därmed välfärden.

Dessutom har de en antifacklig politik. Hittills i år har 35 människor dött på jobbet. I det läget krävs det starka fackliga organisationer, men Sverigedemokraterna vill ta bort deras rätt att utse skyddsombud. De vill förstatliga a-kassorna och slaktar Arbetsförmedlingen även i denna budget, inte bara i den som gäller för det här året.

Som kronan på verket sänker de anslaget till lärarlöner med 2 670 miljoner kronor.

Sämre välfärd, sämre möjligheter till stöd för arbetslösa, farligare arbetsplatser, lägre löneökningar för vanligt folk när facken försvagas, sämre skola när lärarlönerna sänks – vi ser väldigt olika på vilken väg som behövs framåt för att förbättra för vanligt folk i vårt land.

Herr talman! Med vårt breda samarbete i riksdagen som grund tar vi ansvar för Sverige och tar tag i samhällsproblemen. Med de orden vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

(Applåder)

Anf. 43 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Jag får väl bemöta någonting av det som sas mot slutet av ledamoten Olovssons anförande.

De regionala skyddsombuden ska absolut inte tas bort, definitivt inte. Det har vi aldrig föreslagit och kommer aldrig att föreslå.

Här har vi Socialdemokraterna. De har ju provat lite olika strategier för hur de ska förhålla sig till det parlamentariska landskap som har vuxit fram och fortsätter att växa fram. Lögnen är då nummer ett. När det inte funkar får vi se vad de tar till. Desperationen är påtaglig.

Sedan kan man fundera på vem som ska utse de regionala skyddsombuden. Ska de regionala skyddsombuden utses indirekt av det socialdemokratiska partiet och springa runt på arbetsplatser och bedriva valkampanj? Eller ska de göra sitt jobb och utses och finansieras av Arbetsmiljöverket? Det är en skillnad. Vi tycker inte att skattebetalarna ska betala lön till de socialdemokratiska kampanjarbetarna. Skyddsombuden ska göra sitt jobb och finansieras av Arbetsmiljöverket.

Då kanske till och med en sverigedemokrat skulle kunna vara det – eller en kristdemokrat, vad vet jag – eller någon som inte är politiker över huvud taget. Definitivt ska inte Socialdemokraterna springa runt där.

Nej, vi ska inte sänka några lärarlöner. Däremot har vi en annan modell vad gäller att stärka lärarlönerna än vad regeringen har med sitt system med förstelärare, som är ganska kraftigt kritiserat både av rektorer och av branschen. Men det är klart att om vi skjuter till väldigt mycket resurser till lärarnas arbetsgivare, det vill säga normalt kommunerna, borgar det inte bara för högre lärarlöner utan också för högre löner för undersköterskor och så vidare.

Anf. 44 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Vi har i tidigare replikskiften från flera partier visat att Sverigedemokraterna inte alls skjuter till några ökade resurser till kommunerna. Tvärtom övervältras så stora andra kostnader att det inte blir pengar kvar till välfärden. När man tar bort pengar från lärarlönerna på det här sättet finns inte pengarna i kommunerna att betala dem med. Eller också får man göra besparingar och ha färre lärare och färre undersköterskor för

att i så fall betala lönen till dem som blir kvar. Det är det som blir effekten av Sverigedemokraternas politik.

Dessutom har vi den stora omviktningen från de kommuner som har de tuffaste förutsättningarna, inte minst ute på vår glesbygd i Sverige, till de kommuner kring våra storstäder som har de absolut bästa förutsättningarna. Det slår alltså också väldigt orättvist regionalt.

När det sedan handlar om Sverigedemokraternas antifackliga inställning förstår man nu vad den bottnar i. Den beror på att Oscar Sjöstedt tror att alla som har fackliga uppdrag är socialdemokrater och använder sitt fackliga uppdrag till att driva politiska frågor. Det är en mycket märklig inställning, inte minst eftersom förbund inom TCO och Saco absolut inte har någon koppling till Socialdemokraterna. Med LO har vi ett nära samarbete som har varit väldigt bra för arbetande människor i det här landet.

Vi tycker att det är väldigt viktigt med starka fack, oavsett om det är poliser, officerare, tjänstemän inom industrin, metallarbetare eller kommunanställda. Vi tycker att det är oerhört viktigt att vi har starka fack. Det är en viktig del i den svenska modellen.

När det handlar om skyddsombuden riktar Sverigedemokraterna in sig på dem. När det handlar om att det ska vara dyrt att vara med i facket riktar Sverigedemokraterna in sig också på den punkten. Så här kan man fortsätta. På punkt efter punkt driver ni en politik som är dålig för den svenska modellen. Och när det är dåligt för den svenska modellen, när facken blir svagare, blir också människor mer utsatta och lönerna för vanligt folk lägre.

(Applåder)

Anf. 45 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Herr talman! Snälla nån! Det går väl ändå inte att förneka att människor som kanske tillhör samma parti som jag tillhör blir uteslutna ur fackförbunden för att de har fel partibok, fel partifärg. Så är det för hundratals, kanske till och med tusentals. Facket kommer och säger: Du röstar på fel parti, du får inte ha några uppdrag här. Trots att man har sina medarbetares, de anställdas, förtroende att vara skyddsombud eller vad det nu kan vara kommer fackpamparna där uppe, sossarna, och säger: Du har fel partifärg! Ut med dig! Och så blir man utkastad ur facket. Sedan gnäller facken över att organisationsgraden minskar. Det är väl inte konstigt att den minskar när de kastar ut medlemmar som röstar på fel parti? Kom igen!

(Applåder)

Anf. 46 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Det kan också handla om att Oscar Sjöstedt gör det dyrare att vara med i facket. Det kan också handla om att Oscar Sjöstedt i alla sina politiska förslag försöker försämra möjligheten till starka fackliga organisationer i Sverige. Han beskriver fackliga organisationer som någon sorts politiskt parti när vi har tre stora centralorganisationer och det finns en som har ett politiskt samarbete – vi har en facklig-politisk samverkan för att vi vill att det ska finnas LO-arbetare med i politiken exempelvis. Det tycker vi är väldigt viktigt.

Oscar Sjöstedt visar tydligt att han inte vill ha fria fackliga organisationer och att han inte vill ha starka organisationer som kan förhandla om bra villkor för sina medlemmar. Det handlar om transportarbetare, kommunalarbetare, poliser och andra. Oscar Sjöstedt struntar i dem därför att han inte förstår att det här är en väsentlig och viktig del av den svenska modell som har byggt Sverige starkt.

(Applåder)

Anf. 47 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Herr talman! Säger man att vi står på toppen av en högkonjunktur och gör det tillräckligt ofta får man förr eller senare rätt. Jag har i ett flertal av de senaste årens budgetdebatter hävdad just att vi står på toppen av en högkonjunktur. Nu i retrospektiv vill jag hävda att jag vid något av de tillfällena hade rätt, för nu är det uppenbart att vi ser en avmattning. Högkonjunkturrens topp är bakom oss.

Fortfarande är läget förhållandevis gott i de svenska statsfinanserna, men givet denna avmattning tror jag att det är viktigt att vi i denna kammar påminner oss om några enkla sanningar. Den första av dessa sanningar är att grunden för den svenska välfärden är jobbskapandet. Grunden för jobbskapandet är företagarpolitiken och inte minst småföretagarpolitiken där de nya jobben i det svenska näringslivet växer fram.

Det här är alltid viktigt för ett land, men inte minst är det viktigt i ett läge då konjunkturen mattas av. Vi kommer att få mindre gratis de kommande åren, och då gäller det att ha koll på fundamenta och skapa en ekonomi där jobben växer fram i små och stora företag. Vi behöver föra en offensiv jobb- och företagarpolitik de kommande åren.

Den andra sanningen jag skulle vilja påminna oss om är vikten av ordning och reda i statsfinanserna när vi går in i ett tuffare läge. I dagsläget har vi även här förhållandevis goda förutsättningar. För några år sedan lade vi fast ett nytt finanspolitiskt ramverk. Det började gälla vid årsskiftet, och vi kan konstatera att redan år ett för det nya finanspolitiska ramverket når vi det statsskuldssänkare som vi gemensamt lade på plats.

Det finns alltså en legitim diskussion att föra om hur vi ska förhålla oss till ramverket när vi nu faktiskt har nått upp till ett av två mål för den svenska ekonomiska politiken. Men den diskussion som vi ser i Sverige i dag där vi oroar oss över att statsskulden är för låg eller att det har gått för bra kan väldigt snart bli förbytt till någonting annat. Det finns alltså all anledning att fortsätta bibehålla enighet och försiktighet när det gäller hur vi förvaltar det finanspolitiska ramverket.

Herr talman! Vi diskuterar ett flertal budgetar i dag, såväl budgetpropositionen som budgetmotionerna, men när det gäller budgetpropositionen som Centerpartiet står bakom – jag passar på att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet – skulle jag vilja hävda att den bär på ett antal teman. De två kanske övergripande teman som budgetpropositionen bär på är det som den här mandatperioden måste handla om för svensk politik generellt. Vi måste försvara Sverige, och vi måste förnya Sverige.

När det gäller försvaret av Sverige och att vi stärker de funktioner som vi förväntar oss att Sverige ska kunna leverera skulle jag vilja lyfta fram försvar, rättsväsen och välfärd.



I den budget som nu diskuteras och som vi kommer att fatta beslut om vidtas ett antal viktiga mått och steg för att klara statens kärnuppgifter betydligt bättre. I dagsläget i den svenska politiska debatten har vi framför allt en politisk diskussion som handlar om vad försvarssatsningarna *inte* gäller och vad de *inte* räcker till och så vidare. Det skymmer blicken från det faktum att vi i och med den budget som börjar gälla vid årsskiftet tar ett historiskt steg när det gäller finansiering av försvaret och att vi ökar de svenska försvarsanslagen. Det är mycket bra.

Nu har vi en långsiktighet för försvaret, och det kan konstateras att den främsta diskussionen i den politiska debatten handlar om vad som händer åren efter 2025. Fram till 2025 har vi en långsiktig trappa där vi offensivt ökar de svenska försvarsanslagen. Det är bra, för det är bara att konstatera att tidigare generationer av politiska makthavare var lite väl offensiva när det gällde att minska de svenska försvarsansträngningarna.

Det tas också ordentliga steg när det gäller att försvara den svenska rättsstaten. Vi gör stora satsningar på hela rättskedjan från polis och åklagare till domstolsverk, tull och andra delar av rättsväsendet. De satsningar som görs här tillsammans med de förstärkningar som gjordes för ett år sedan när M-KD-budgeten gick igenom innebär att vi i mångt och mycket kan tala om en ny spelplan när det gäller rättsvårdande myndigheters möjligheter att verka för att stärka den svenska rättsstaten och för att motverka den svenska kriminaliteten.

Det är mycket möjligt att det kommer att behövas ytterligare tillskott, men vi har gemensamt de senaste åren från denna kammare och alla åtta partier sagt att vi nu ordentligt måste öka ansträngningarna för att mota kriminaliteten och stärka rättskedjan och rättssamhället i hela landet. Det är mycket bra.

Vi vidtar också mått och steg för att försvara den svenska välfärden. De viktigaste satsningarna är de ökade generella statsbidragen till regioner och kommuner. Kommunerna och regionerna är i mångt och mycket frontlinjen när det gäller det svenska välfärdsåtagandet de kommande åren. Här behövs det mer pengar. Här behövs ökade statliga satsningar, och jag är den förste att erkänna att vi kommer att behöva fylla på ytterligare utifrån de besked som i dag och i den här budgeten är givna. Men vi ökar i denna budget med 5 miljarder årligen, och det är en rejäl förstärkning i ett läge då svenska kommuner och regioner behöver just de långsiktiga beskeden och de förstärkningarna.

Återigen: Det kommer att behövas ytterligare satsningar, och det här kommer att vara ett område som vi måste följa upp och där vi kommer att behöva fylla på i, tror jag, alla budgetprocesser under den kommande mandatperioden.

Jag skulle också vilja lyfta upp en liten men viktig satsning, nämligen förstärkningen som görs inom barn- och ungdomspsykiatri. Är det något område där vi inte bara måste försvara utan också verkligen utveckla och tillgängliggöra det svenska välfärdserbudandet är det när det gäller att motverka den psykiska ohälsan, inte minst för barn och unga. Förstärkningarna som görs på BUP och andra delar av den svenska barn- och ungdomspsykiatri är oerhört viktiga och visar tydligt att vi ser den här samhällsutmaningen och kommer att sätta in de medel som behövs för att motverka den mycket oroande utveckling som vi ser hos landets unga.

Men vi kan inte bara försvara Sverige, utan vi måste också förnya Sverige. Vi tar ett antal steg i den här budgeten som innebär en förnyad svensk spelplan på ett antal områden. Inom skattepolitiken sänks skatterna med totalt sett netto 13 miljarder. Det görs viktiga skattesänkningar när det gäller arbetsgivaravgifter för dem som anställer, när det gäller marginalskatten i och med värnskattens borttagande och när det gäller pensionärernas vardag i och med sänkt skatt för pensionärer. Det finns några ytterligare kloka skattesänkningar här, men totalt sett är de tre jag nämnde de främsta.

De här skattesänkningarna kommer givetvis att ge resultat. De kommer att innebära att fler svenskar får mer pengar kvar i slutet av månaden och att vi sänker kostnadstrycket för näringslivet i och med en ambitiös sänkning av skatterna genom sänkta arbetsgivaravgifter. Det är bra för Sverige att på ett klokt sätt sänka skatterna så som sker i den här budgeten.

Vi måste också förnya klimatpolitiken. Det är uppenbart att vi inte når de mål vi har satt upp. I och med denna budgetproposition tas ett antal viktiga steg. Vi ser den största och mest ambitiösa klimatbudget vi någonsin har haft i Sverige.

Vi ser viktiga satsningar på infrastruktur, för elektrifiering och för att övergå till en mer biobaserad ekonomi. Vi ser många andra viktiga satsningar inom både Industriklivet och Klimatklivet, som båda förstärks. Men även här är det uppenbart att det behövs ytterligare satsningar.

Vi kan göra i princip allt av svensk skog som vi i dag i alltför hög utsträckning gör av utländsk olja. Det vore bra miljöpolitik, det vore bra jobbpolitik och det vore bra för det svenska företaget.

Herr talman! Jag vill också säga några ord om behovet av att förnya landsbygdspolitiken. Alltför ofta har landsbygdspolitik i Sverige handlat om kortsiktiga projekt och duttande med olika mindre satsningar. I den här budgeten satsar vi framför allt på landsbygdspolitikens själva fundamenta, på landsbygdsutveckling som man kan klämma och känna på. Det handlar om järnvägar, det handlar om mindre och enskilda vägar och det handlar om bredband. Det handlar om den typ av satsningar som skapar möjligheter till mycket annat, som skapar möjligheter för liv och företagande runt om i landet. Det är precis så vi ska jobba.

Det finns också ett antal områden som är viktiga för Sverige som inte tas med i den här budgeten. Jag vill nämna behovet av att skapa ett digitaliserat Sverige och att vi prioriterar det inom det offentliga åtagandet. Vi måste alltså i kommande budgetprocesser satsa ambitiöst på att modernisera Sverige och se till att verkligen värna det som är viktigt: välfärdens kärna.

Det kommer att bli ett antal tuffa år, och det kommer att kräva mycket av oss politiska beslutsfattare när det gäller att prioritera. Vi måste prioritera jobben, välfärden, försvaret och förnyandet av Sverige. Men den budgetproposition som vi kommer att fatta beslut om, som Centerpartiet står bakom och som vi yrkar bifall till, är ett viktigt steg på vägen. Det är bra för Sverige.

(Applåder)

Anf. 48 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Det är alltid fint att lyssna på Emil Källström i talarstolen. Det finns ett gediget engagemang. Det finns en framåtblick och en vilja att

se möjligheter som jag genuint uppskattar. Vi har i många frågor en sam-  
syn med Centerpartiet, men det finns också frågor där vi skiljer oss åt.

En sak illustreras lite av Emil Källström själv i anförandet och även i  
en intervju i Dagens Nyheter bara några veckor efter att budgeten presenterats.  
Vad gäller kommunernas behov konstaterade Emil Källström: ”Vi kan inte stänga dörren för att reagera redan under våren.” Emil Källström var också i sitt anförande inne på mer resurser till kommunerna och att vi kommer att behöva fylla på utifrån de besked som är givna i den här budgeten.

Men det var ju Centerpartiet som var med och gav beskeden. Det är det som bekymrar mig lite. Regeringen och de övriga januaripartierna ansåg sig ha 25 miljarder kronor i reformutrymme. Men nu kommer en spottstyver av det ut till kommunerna. De tillskott som kommer är en konsekvens av den moderata och kristdemokratiska budgeten. Och det skulle ha behövts mer.

En väsentlig andel av de 25 miljarderna skulle behöva komma ut i kommunsektorn. I stället prioriterar Centerpartiet ingångsavdrag, en arbetsgivaravgiftssänkning. Jag har ingenting emot skattesänkningar för jobbskapande. Men då ska man välja dem som är mest effektiva. Lars Calmfors sa i Dagens industri i veckan att ”det är svårt att tro att ingångsavdraget kan göra stor skillnad”.

Varför inte ge mer pengar till kommunerna redan nu, i stället för att införa till exempel ingångsavdrag?

Anf. 49 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Tack, Jakob Forssmed, för de vackra orden du inledde med! Jag skulle gärna göra detsamma, men jag är orolig för att det då inte finns tid att bemöta det politiska innehållet.

Fru talman! Vi lever i en värld med kronologisk tideräkning. Saker händer i en viss ordning, och när något har hänt är det svårt att hoppa tillbaka och göra om. Om vi hade suttit och förhandlat statsbudgeten här och nu utesluter jag inte att vi hade kommit fram till att vi skulle förstärka kommunsektorn ytterligare något. Det har jag också kommunicerat såväl här i talarstolen, både i den här och i den förra budgetdebatten, som medialt, vilket Jakob Forssmed har noterat.

Det är också därför vi har möjligheten att lägga fram nya budgetar. Minst två gånger per år presenterar man en budgetproposition, en gång på våren och en gång på hösten. Jag vill redan nu, för alla som är intresserade, flagga för att vi ser ett behov av att ytterligare stärka upp kommunerna. Det är något som vi kommer att bära med oss in i kommande budgetprocesser. Det tycker jag är ett viktigt besked. Och det är något som vi givetvis kommer att ha ambitionen att leverera på.

Jag skulle inte vilja ställa detta emot viktiga skattesänkningar. Tvärtom måste vi behålla möjligheten att tänka både kort och långt samtidigt. Det är viktigt att sänka det svenska skattetrycket. Och gör vi det på ett klokt sätt, som skapar jobb och möjligheter för företagen att växa, innebär det att vi i framtiden kommer att ha ytterligare resurser att lägga på välfärden. Det var på det sättet Alliansens politik fungerade under åtta år. Vi sänkte skatter och fick både på grund av och tack vare de skattesänkningarna ytterligare resurser till välfärden.

Vi kommer att fortsätta klara den kombinationen och kommer inte att hemfalla till vänsterretorik och ställa skattesänkningar mot välfärd.

Anf. 50 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Jag har inget emot skattesänkningar på jobb. Men då tror jag att det är viktigt att göra det på det mest effektiva sättet. Jag är inte säker på hur stora möjligheterna för det kommer att vara de närmaste åren. Jag hoppas att de kommer att vara stora, men jag är inte säker.

Det finns en sorts januarifrisk hy som går över i eftertänksamhetens kränka blekhet. När man gick in i budgetförhandlingarna prioriterade man de egna projekten, men sedan – tyvärr efter att budgetpropositionen hade lagts fram – har man kommit fram till att det egentligen är kommunsektorn som behöver pengar. Emil Källström har rätt i fråga om kronologin. Men det var inte bara de tre veckorna mellan att budgetpropositionen och våra skuggalternativ lades fram som möjliggjorde detta. Insikten borde ha kommit tidigare.

Med det sagt välkomnar jag löftena om att det kommer mer pengar till kommunerna. Bättre sent än aldrig!

Anf. 51 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Argumentationslinjen från oppositionshåll, att det är för lite och för sent, har vi hört i denna kammare även tidigare. Jag är övertygad om att den kommer att återkomma även senare. Men när man sitter i skarpt läge och förhandlar budget gäller det att prioritera. Det man inte får med i den budget som man för närvarande fattar beslut om kommer det nya chanser för.

Utvecklingen sedan propositionen togs fram talar sitt tydliga språk. Det kommer att behövas ytterligare tillskott. Därför flaggar vi för det och kommer att försöka leverera det.

Jakob Forssmed har ingen replik kvar, men det vore intressant att få höra vilken företagsskattesänkning Jakob Forssmed vill ha. Alla de företagsskattesänkningar vi gör är tydligen fel, men jag hör väldigt sällan något annat borgerligt parti tala om vilka företagsskattesänkningar man faktiskt vill genomföra. Men det är nog ett ämne för en kommande debatt.

Anf. 52 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Att skattesänkningar är fel kanske bygger på att forskning har visat att de inte har fått det genomslag som man påstod att de skulle få. Det har alltså varit ett ineffektivt sätt att skapa jobb.

Om vi tittar på vad ni januaripartier gör, Emil Källström, ser vi att ni satsar mest på att sänka skatter och betydligt mindre på välfärden. Ni skjuter egentligen inte till en krona i generella statsbidrag till välfärden. Det är precis som Jakob Forssmed sa tidigare; de pengarna låg i M-KD-budgeten.

Om man hade lagt in den summa som motsvarar värnskatten i det kommunala utjämningsystemet, det vill säga 6 miljarder, hade det definitivt gynnat välfärden i stället för den ekonomiska eliten.

Vi har låtit utredningstjänsten titta på vad det skulle ha gett kommuner med skattekraft under genomsnittet om man lade in och fördelade ut de 6 miljarderna på de kommunerna. I Emil Källströms hemlän hade sex av sju kommuner då fått extra tillskott. De hade fått dela på 133 miljoner. Det hade varit bra. I Örnsköldsvik ska man nämligen spara 30 miljoner på

skolan nästa år. På det viset hade Örnsköldsvik fått 51 miljoner. Ånge hade sluppit att dra ned på nattbemanningen för äldre, sluppit att stänga matsalar för äldre och sluppit att dra ned på antalet korttidsplatser för äldre. I Timrå står både nattis och kulturskolan på besparingslistan. I Kramfors planerar man att dra in färdtjänsten på kvällar och nätter. Elevassistenter försvinner. Man har inte ens is för barnen att åka skridskor på.

Alla kommuner i Västernorrland står inför stora besparingar som ni hade kunnat förhindra, men ni valde skattesänkningar i stället. Varför väljer Centerpartiet alltid skattesänkningar före välfärden?

Anf. 53 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Först vill jag korrigera något jag sa i förra budgetdebatten. Ulla Andersson beskyllde då Centerpartiet för att styra i Örnsköldsvik. Det är fortfarande fel. Hon beskyllde också kommunledningen där för att vilja lägga ned skolor. Det var fel då men är rätt nu. Socialdemokraterna i Örnsköldsvik har gått fram med sådana förslag, men jag tror att de kommer att stoppas av en koalition där både Vänsterpartiet och Centerpartiet är med. De besparingar på skolan som Ulla Andersson redogör för finns alltså inte med i Alliansens budget i Örnsköldsvik.

Nu lämnar jag det ångermanländska perspektivet.

Ulla Andersson och Jakob Forssmed är i någon form av koalition, där de båda säger att de 5 miljarder som vi nu ökar de generella statsbidragen med i själva verket inte är vår förtjänst, utan det var någon annan som sa det tidigare. Pengar kommer skarpt när vi beslutar om dem i Sveriges riksdag. De 5 miljarderna kommer nu. Och de kommer tack vare att de finns med i en budgetproposition som fyra partier har presenterat gemensamt.

Jag håller med Ulla Andersson om att vi sannolikt kommer att behöva fylla på ytterligare under mandatperioden. Vi följer utvecklingen i kommunsektorn och vidtar ett antal mått och steg. Det nya kommunala skatteutjämnningssystemet och det faktum att det börjar gälla redan vid årsskiftet är också en del av det. Det handlar om att möta de kommuner som har det allra tuffast.

En stor del av de kommuner som Ulla Andersson talar om, inte minst i norra Sveriges inland, får ju förstärkningar tack vare det nya systemet. Det är bra, men jag är övertygad om att det också kommer att behövas ytterligare satsningar. Det är också därför vi kommer att driva detta.

Pengar kan göra skillnad först när de kommer på riktigt och när de landar på kommunernas konton. Det är inte åsiktsyttringar, pressmeddelandepengar eller oppositionsbudgetar som gör skillnad. Det är budgetpropositioner som går igenom och blir verklighet som gör skillnad, Ulla Andersson.

Anf. 54 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! På grund av att pengarna inte har landat på kommunernas konton genomförs det nu stora besparingar i Västernorrland. I Gävleborg, där jag bor, ska tio av tio kommuner spara på äldreomsorg, förskola och skola. Det sker nu, Emil Källström, och ni visste om detta när ni förhandlade om budgeten. Alla signaler och prognoser fanns när det gällde hur kommunernas ekonomi såg ut.

Vi kan titta på er budget. Emil Källström nämnde själv siffrorna 5 miljarder i generella statsbidrag, 6 miljarder till värnskatten och 13 miljarder netto till skattesänkningar. Vilken summa är störst? Vad var mest prioriterat – var det välfärden eller skattesänkningar? Skattesänkningar, skulle jag vilja säga, för 13 är större än 5.

I nästa års budget har ni redan ringat in ytterligare nästan 4 miljarder till skattesänkningar, men jag har inte sett er ringa in ytterligare pengar till välfärden.

Anf. 55 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! I någon mån är väl det jag gör i såväl den här debatten som tidigare debatter att ringa in behovet av att förstärka välfärden. Vi ser det behovet. Vi har inga andra ambitioner än att leverera på det behovet.

Den här debatten har vi haft tusen gånger, och vi kommer att ha den tusen gånger till. Vänsterpartiets svar är ju alltid att höja skatten och dela ut till olika välfärdssektorer. Sedan höjer man skatten ännu mer och delar ut pengar, och så gör man samma sak igen. Vad händer i slutändan? Jo, de som ska betala – alltså de som står för jobbskapandet i det privata näringslivet – saktar ned, och ekonomin viker av. Sedan finns det inga resurser att fördela. Det är ju på det sättet sambanden ser ut. Det är därför vi både förstärker välfärden och sänker skatterna på jobb och företag, för vi vill ha mer företagande. Vi vill ha en välfärd att lita på även om tio år. Det har Vänsterpartiet aldrig brytt sig om.

Anf. 56 MATS PERSSON (L):

Fru talman! Jag vill yrka bifall till utskottets förslag.

Många människor jag träffar känner en väldig frustration över att ingen tar itu med Sveriges problem. Det känner jag också. Det kan handla om den växande kriminaliteten, bidragsberoende och sysslolöshet i våra ut-satta förorter, svaga skolresultat eller om att välfärden inte levererar trots att vi betalar bland de högsta skatter som finns. Det handlar om att vi har elbrist i ett modernt välfärdsland. Det handlar om att klimatfrågan måste lösas här och nu.

De senaste åren har präglats av en väldig reformtrötthet. Politiken har helt enkelt inte haft förmåga att ta itu med de problem som Sverige har. Om man tittar tillbaka på de senaste fem sex åren är det väldigt få stora ekonomiska reformer som har lagts på den här kammarens bord. Om man bortser från pensionsöverenskommelsen är det nästan kliniskt fritt från stora, viktiga reformer för Sverige.

Det är ganska många år sedan Alliansen införde jobbskatteavdragen, som gjorde det mer lönsamt att arbeta. Det är ganska länge sedan Alliansen satte fart på kunskapsskolan. Vi har haft många år då väldigt lite skedde.

För Liberalernas del ser vi nu som vår roll i svensk politik att få saker och ting gjorda. Vi gör det inom ramen för januariavtalet och den här budgeten, som vi har varit med och förhandlat fram och tar ansvar för. Och vi är beredda att bilda majoritet i riksdagen för andra frågor för att steg efter steg driva Sverige i liberal och borgerlig riktning och ta itu med Sveriges problem.

Fru talman! Det var företagare som byggde Sverige. Det är företagare som bygger välfärden i vårt land. När vi står här och diskuterar hur pengarna ska fördelas är det företagare som skapar jobb och basen för vår välfärd – en företagare som har gått upp i morse till sina anställda och sett till att producera något som andra i världen eller här i Sverige köper. Då måste också politiken leverera förslag och reformer som gör det mer lönsamt att vara företagare och som stärker näringslivsklimatet och svensk konkurrenskraft.

Därför har Liberalerna i den här budgeten fått igenom att vi avskaffar värnskatten, vi fördubblar FOU-avdraget till forskningsintensiva företag, flyttskatten sänks och vi investerar pengar i försvaret. Det är reformer som stärker tryggheten och ser till att näringslivsklimatet i Sverige är bättre.

Fru talman! Det finns tre områden som vi lyfter fram i den här budgeten, och också framöver kommer vi att behöva lyfta fram dem betydligt mer. Det är skolan, integrationen och klimatet – tre viktiga frågor för Sverige som kommer att vara viktiga prioriteringar för Liberalerna i de kommande förhandlingarna, och också i den här budgeten tar vi några steg i rätt riktning för dem.

Det första området är skolan. Det är alldeles för många som lämnar grundskolan utan att vara behöriga till gymnasiet, och vi ser växande skillnader och klyftor mellan dem som får stöd hemifrån av sina föräldrar och dem som lämnar skolan på eftermiddagen för att stötta sina föräldrar hemma.

Detta är särskilt tydligt i våra utsatta förorter, där vi ser framväxten av bidragsberoende och sysslolöshet och framväxten av en ny underklass. Det är grogrunden för den kriminalitet som vi ser, inte minst i Malmö i Skåne där jag själv bor, som sliter isär vårt samhälle, skapar otrygghet och gör att samhället inte håller ihop. Det är ett samhälle där det blir viktigare varifrån man kommer än vart man är på väg. Men din framtid ska inte avgöras av din bakgrund.

Därför kommer Liberalerna framöver, liksom i den här budgeten, att prioritera skolan. Det kommer vi alltid att göra. I den budget som vi nu debatterar tillför vi pengar till kommunerna, och vi fördubblar det statsbidrag som går till lärarassistenter. I grunden handlar det om att lärare ska kunna vara just lärare och lägga all sin tid på att vara i klassrummet för att lära eleverna tillräckligt mycket. Det är en viktig reform för att stärka kunskapssynen i svensk skola.

Fru talman! Det andra området är trygghet och rättsväsen och har till stor del – om än inte enbart – sin grund i segregation och situationen med bristande integration i Sverige. I den här budgeten tar vi ett första steg för att säkerställa att rättsväsendet får mer pengar. Det handlar om Tullverket, Kriminalvården och alla rättsvårdande myndigheter, som på det här sättet får större befogenheter och möjligheter att bekämpa kriminaliteten.

Är det tillräckligt? Troligen inte. Vi kommer att behöva göra mer de här åren, men vi tar de första stegen för att nu bygga ut och rusta upp det svenska rättsväsendet. Det är väldigt viktigt för att människor ska känna trygghet och för att vi ska kunna se till att de kriminella gängerna slås tillbaka.

I det sammanhanget handlar detta om växande segregation och bristande integration, där bidragsberoendet fördjupas. För många människor handlar det om att år efter år leva på bidrag. Barn växer upp i familjer där man inte ser kopplingen mellan att mamma och pappa jobbar och att det finns mat på bordet på kvällen. Din bakgrund och dina föräldrars sysselslöshet gör att hoppet om en bättre framtid släcks. Det är här de kriminella gängerna hämtar sin näring. När vi har haft högkonjunktur i Sverige har det inte varit högkonjunktur i Biskopsgården, Rinkeby eller Rosengård.

Liberalerna har som mål att vi inte ska ha några utsatta förorter 2030. Det är ett otroligt ambitiöst mål, men alternativet är ohållbart: att vi fortsätter låta de utsatta förorterna växa och bli fler och att segregationen sliter isär vårt samhälle. Vi måste bryta den utvecklingen.

Vi kommer under de närmaste åren att införa språkkrav för medborgarskap. Vi kommer att införa obligatorisk språkförskola, som gör att barnen lär sig svenska och som gör att mammor kommer att söka arbete. Detta är reformer som kommer att göra att integrationen fungerar bättre, men vi kommer naturligtvis att behöva göra mer.

Fru talman! Det tredje området handlar om klimatet. Det är här och nu. Ingen kan vara oberörd av de rapporter där FN och andra nu slår fast att klimatförändringar sker väldigt, väldigt snabbt. Jag ska vara ärlig och säga att mitt parti under alldeles för många år inte har tagit den frågan på allvar. Det gör vi nu. Vi är självkritiska. Vi har inte sett problemen tillräckligt och inte infört tillräckliga åtgärder. Men det gör vi nu, och vi kommer att göra det framöver.

Det viktigaste att se är att den klimatomställning vi ser framför oss inte handlar om att ställa klimat mot tillväxt eller klimataktivism mot företagande. Företagen är grunden för att lösa klimatfrågan. Lösningen på klimatproblemen är inte att ha nolltillväxt. Lösningen är att företag kan tjäna pengar genom att utveckla ny teknik och ta fram klimatsmarta produkter och klimatsmarta tjänster. Det är så vi löser klimatfrågan.

Det vi nu ser är att den omställning vi ser framför oss kommer att kräva väsentligt mycket mer el. Bilarna ska gå från att vara dieslbilar till att bli elbilar. Industrin som ställer om kommer att använda mindre kol och mer el i sin tillverkning, vilket kommer att kräva otroligt mycket mer energi och el.

Den energiöverenskommelse som slöts för några år sedan är redan nu förlegad, eftersom behovet fram till 2040–2045 är nästan 60 procent mer än vad det är i dag. Det motsvarar alltså den kärnkraft vi har i Sverige i dag, som kommer att läggas ned om ingenting sker.

Liberalerna vill att det ska tas initiativ till en ny energiöverenskommelse – energiöverenskommelse 2.0. Där ska vi från politiken inte från början säga att vissa energislag är fel. Man kan inte från början utesluta kärnkraft. Vi behöver allt. Vi behöver kärnkraft, vattenkraft, vindkraft och solkraft. Vi behöver allting för att klara den omställning som nu krävs för att klimatproblemen ska tas på allvar. Det är att ta ansvar för Sverige.

Fru talman! Denna budget är ett steg för att bryta den reformtrötthet som under många år har lagt sig som en dvala över svensk politik. Den tar ansvar för Sverige. Den driver Sverige i rätt riktning. Den löser inte alla problem här och nu – vi kommer att behöva göra mer framöver – men den är ett steg i riktning mot att göra Sverige mer liberalt och göra Sverige mer



borgerligt. Ett första steg är att ta itu med många av de problem som Sverige i dag har att hantera.  
(Applåder)

Prot. 2019/20:39  
27 november  
-----

*Statens budget 2020  
Rambeslutet*

Anf. 57 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Tack, Mats Persson, för anförandet! Ansatsen om företagen var väldigt bra. Det handlar om ökad tillväxt och reformer för att klara detta. Inte minst är elförsörjningen viktig för svensk basindustri, men den spelar också en stor roll om vi ska klara klimatutmaningen. På de punkterna uppskattar jag verkligen Mats Perssons anförande.

Det är en sak som bekymrar mig lite, eller ganska mycket. Det handlar om rättsväsendet. Mats Persson tog själv upp det i sitt anförande. Men när man tittar i budgetpropositionen ser man att det under de kommande åren, inklusive nästa år, är en underfinansiering av de rättsvårdande myndigheternas verksamhet med 3,4 miljarder. Domstolarna får nästa år bara hälften av vad de har begärt, trots en mycket kraftig måltillströmning. Det gör det svårt att klara de stora utmaningar som finns kring tryggheten i samhället.

Det som också bekymrar mig är hur Liberalerna har argumenterat för att domstolarna inte ska få hela denna summa. Mats Perssons partiledare sa när budgeten presenterades att om domstolarna skulle få hela summan skulle hela kedjan inte fungera. Det har jag lite svårt att få ihop. Varför skulle inte rättskedjan fungera om domstolarna kan ta om hand den stora måltillströmning som de nu har? Dessutom är det inte bara en måltillströmning i fråga om brottmål. De allt längre handläggningstiderna drabbar också barn i vårdnadstvister. Det handlar också om projekt som inte kan komma vidare för att de inte kan prövas i mark- och miljödomesten. Jag tycker att detta är ett stort bekymmer.

Det fanns 25 miljarder i reformutrymme, men man klarade inte att ge domstolarna det de ville ha. Man underfinansierar rättsväsendet. Mats Persson får gärna utveckla lite hur han ser på den saken.

Anf. 58 MATS PERSSON (L) replik:

Fru talman! Det är klart att vi i och med den situation vi har i Sverige i dag – med de kriminella gängerna, med otrygghet och med växande brottslighet – måste ta itu med problemen här och nu. I denna budget tar vi de första stegen för att göra det.

Under de senaste åren har man i politiken i Sverige – det gäller inte minst den budget som Jakob Forssmed själv lade fram och som fick bifall i Sveriges riksdag – skjutit till pengar till polisen. Men man har inte skjutit till tillräckligt mycket pengar till de andra rättsvårdande myndigheterna. Om polisen gör sitt jobb och är bättre i sin brottsbekämpning ökar trycket på andra rättsvårdande myndigheter. Det vi gör i den här budgeten är att vi skjuter till mer pengar till alla rättsvårdande myndigheter: Tullverket, Åklagarmyndigheten, domstolarna och Kriminalvården. Det är ju en kedja som måste fungera.

Har alla myndigheter fått exakt den summa de efterfrågat? Nej, det har de inte. Jakob Forssmed vet nästan bättre än jag själv att en budgetprocess fungerar så: Alla myndigheter får inte alltid exakt den summa de har velat ha. Men tillskotten till rättsväsendet är i miljardklassen de kommande åren.

Är det tillräckligt? Vi utesluter inte att vi i de kommande budgetarna kommer att behöva skjuta till ännu mer pengar till rättsväsendet, om det visar sig att det finns sådana behov.

Nu ska denna budget klubbas. Låt oss sedan utvärdera och se hur myndigheterna hanterar det och om man gör bedömningen att det räcker. Gör man bedömningen att det behövs ännu mer pengar än de miljarder vi nu skjuter till är vi öppna för att skjuta till det.

Anf. 59 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar för det svaret. Jag kan hålla med Mats Persson om att myndigheter inte alltid får det de ska och inte alltid ska ha det de äskar och begär. Men jag tycker att vi är i en exceptionell situation vad gäller de rättsvårdande myndigheterna.

I den moderata och kristdemokratiska budgeten fick domstolarna det de hade begärt, men i den proposition som nu ligger på bordet får de bara hälften av det tillskott som de hade äskat. Det tycker jag är problematiskt när vi samtidigt ser en mycket snabb måltillströmning.

Min analys är tyvärr att det var mycket annat som tvunget skulle få plats i den budget som nu lagts fram. Det var för många olika partimärkta saker som tvunget skulle finnas med för att man skulle prioritera kommunerna och rättsväsendet i den utsträckning som behövdes. Mats Persson får gärna säga emot och säga att det inte stämmer, men problemet kvarstår. Det är för lite pengar till de rättsvårdande myndigheterna för att man ska klara den ökade måltillströmning som nu finns.

Anf. 60 MATS PERSSON (L) replik:

Fru talman! Jakob Forssmed har rätt i att detta är en budget som består av många viktiga delar. Det är en historisk satsning på försvaret. Det är borttagande av värnskatt. Det är satsningar på det svenska företagsklimatet. Det är satsningar på välfärden. Det är också satsningar på rättsväsendet.

Det är klart att detta är en budget som tar ansvar för hela Sverige. Vi försöker ta itu med de problem vi ser kortsiktigt. Vi försöker också investera i Sverige långsiktigt. Det gäller inte minst företagssidan och företagsklimatet.

Innebär det att varenda budgetpost är av Gud given och perfekt konstruerad? Troligen inte. Det finns säkert någonting som kan behöva ändras i nästa skede.

Rättsväsendet är ett sådant område. Visar det sig att de miljarder som nu skjuts till inte är tillräckliga är vi öppna för att diskutera och skjuta till mer pengar. Vi kommer att studera och följa detta mycket noga, för rättsväsendet är väldigt prioriterat.

Anf. 61 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Fru talman! Jag tänkte även denna gång börja i en punkt som Miljöpartiet och nu Liberalerna har gemensamt, och det är övertygelsen om att företagen är helt avgörande partner i arbetet med att hantera klimatkrisen.

Det är också därför som regeringen redan under den förra mandatperioden drog igång det breda arbete som kallas för Fossilfritt Sverige, där varje bransch själv får identifiera en färdplan mot fossilfrihet och där bransch-

erna får möjlighet att gå fram till regeringen med förslag på sänkta trösklar och hur man kan reda ut frågor som kan göra det enklare framöver.

I det materialet har vi mycket att arbeta med tillsammans framöver, och jag ser fram emot att göra det.

Anledningen till att jag begärde replik är dock en annan. Det är en sak jag inte förstår. Mats Persson beskrev själv ett skifte. Det fanns en period, om jag får tro Mats Persson, när Liberalerna inte riktigt tog klimatarbetet på allvar. Då var svaret kärnkraft.

Nu sker ett jättestort skifte. Nu tar man klimatet på allvar. Och svaret är kärnkraft. Svaret nu är alltså detsamma som under den period när det inte var ett så aktivt arbete som det nu ska vara framåt.

Jag får inte ihop detta. Vad är egentligen det nya?

Anf. 62 MATS PERSSON (L) replik:

Fru talman! Jag är lite förvånad. Jag trodde att Miljöpartiet var det parti som tycker att klimatfrågan är överordnad allting. Det betyder att det handlar om så mycket mer än enbart vilka energislag vi ska ha, även om det är en viktig del. Jag kommer att återkomma till det.

Klimatfrågan är stor och viktig och handlar till exempel om hur vi bygger vårt transportsystem. Är det elfordon, eller är det dieselfordon? Hur ser vi till att lastbilstrafiken i Sverige kan ställa om från dagens tunga trafik som spyr ut mycket koldioxid till att tänka mer klimatvänligt?

Därför har vi i den här budgeten, som också Karolina Skog är ansvarig för, drivit igenom en elektrifieringskommission med syfte att se till att tunga transporter i Sverige ska bli mer klimatvänliga. Det är så vi tar oss an den här frågan: Det handlar om transporter och om hur samhällets byggs. Vi måste göra det på ett mycket mer klimatvänligt sätt.

Sedan drar vi slutsatsen av det, och det är det inte bara vi som gör. Även Svenskt Näringsliv, Ingenjörsvetenskapsakademien och en rad olika aktörer säger att om vi ska klara den här omställningen och om stålindustrin ska klara sina fantastiska uppsatta mål, då kommer det att krävas mer el i Sverige. De processer som nu gör att klimatomställningen är möjlig att göra är nämligen elbaserade. Vi kommer att ha elbilar i framtiden. Det kommer att kräva mer el. Hur ska vi klara det? Om vi har ett behov av att öka mängden med 60 procent fram till 2040 eller 2045, hur ska vi klara det?

Då drar vi slutsatsen att alla fossilfria energislag kommer att behövas: vattenkraft, kärnkraft, vindkraft och solkraft. Då kan man inte utesluta ett energislag för att man lever kvar i en tro från 1970- och 80-talen och bygger det på en uppfattning från en folkomröstning som ägde rum innan jag själv ens var född.

Detta är att ta ansvar för klimatet.

Anf. 63 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Fru talman! Jag drar slutsatsen att det här stora skiftet, Liberalernas före och efter, än så länge inte har utkristalliserats i några nya svar. Men eftersom klimatfrågan verkligen är akut och behöver vara överordnad välkomnar jag alle man på däck och hoppas och ser fram emot en rejäl vändning och en möjlighet att arbeta med det här tillsammans.

Jag har dock väldigt svårt att se att början på det skulle vara att vi tar tillbaka det tydliga besked som Sveriges riksdag har gett till företag i Sverige just vad gäller energipolitiken. Energiöverenskommelsen välkomnades ju från branschen för att vi äntligen gav tydliga och långsiktiga besked om vad som kommer att gälla just i den sektorn.

Att börja med att slänga upp de bollarna i luften tror jag är det sämsta vi kan göra för svensk industri och svenska företag. Vi har mycket, mycket annat att ta tag i, bland annat transportsektorn som Mats Persson själv nämner.

Anf. 64 MATS PERSSON (L) replik:

Fru talman! Jag har full respekt för den överenskommelse ni har slutit, men verkligheten har ju sprungit ifrån den. I helgen kom beskedet att Vattenfall säger att man är öppen för att bygga kärnkraft. I den energiöverenskommelse som Miljöpartiet står bakom säger man att den ska stängas.

Verkligheten har alltså sprungit i kapp överenskommelsen. Från detta drar jag slutsatsen att vi måste ta ansvar för Sverige här och nu och i framtiden. Om vi då ser ett ökat behov av el i framtiden för att klara klimatomställningen – och den är viktig att ta itu med – kan vi inte säga att vissa kraftslag är uteslutna ur ekvationen.

Jag gläder mig åt att Karolina Skog är mån om att Liberalerna vässar sin klimatprofil. Hon får nog ändå utgå från att vi kommer att tycka en del saker som vi alltid har tyckt, för vi har inga ideologiska skyggappar kring kraftslag. Det viktigaste är att lösa klimatfrågan. Det är överordnat allt annat.

Anf. 65 KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Vi verkar i ett turbulent tidevarv där det inte är svårt att se mörka moln på himlen. Vi har en global konjunktur som dämpas, med ett ökat tryck på kommuner och landsting som följd. Vi har skrämmande våld på gator som ska kännas trygga. Vi har en kraftig förskjutning i samhällsdebatten med ifrågasättande av demokratins grundpelare och inte minst främlingsfientlighet som tillåts frodas.

I detta läge har ett unikt budgetsamarbete tagit form här i Sveriges riksdag. Den budget som regeringen tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna har lagt på riksdagens bord är en garant för ett samhälle som håller ihop, för ett Sverige som står pall mot den högerpopulistiska våg som närs av hat och rädsla, för ett Sverige som håller ihop.

Fru talman! Rasism och främlingsfientlighet sönderar och sliter isär samhällen, begränsar livsmöjligheter och vänder människor mot varandra. Och den blir inte mindre farlig för att den poleras i kanterna och släpps in i maktens finrum – tvärtom.

Staffanstorp, Hörby och Trelleborg är några av de kommuner som sedan valet styrs av blåbruna partier i olika konstellationer. Resultatet av detta är skrämmande och borde få varje demokratiskt sinnad politiker att reagera. Tiggeriförbud införs, kultur och konst begränsas, oppositionens politiska handlingsutrymme krymper och nationella lagar ignoreras. Jämställdhetsarbetet stryps. Mer tid läggs på att bedriva kulturkrig än på att ta hand om kommunens kärnverksamhet. Vi får aldrig glömma att det är det som är det andra regeringalternativet.

Detta händer här och nu i kommuner där ledare använder sin makt för att bryta ned samhällsinstitutioner i stället för att bygga upp dem, där demokratiska principer lättvindigt kastas över bord och där samhällets institutioner undermineras. Det är klassisk högerpopulistisk politik som förs fram av partiet som en gång bildades ur de krafter som ville bevara Sverige svenskt men som i dag legitimeras och applåderas av partier som tidigare stod upp för anständigheten. Det är det som är det andra regeringsalternativet.

Fru talman! I dagarna har ett tidningsställ utanför lokalredaktionen för en tidning i Staffanstorps brunnit. Budskapet till de lokala journalisterna blir tydligt: Att kritiskt granska en kommunledning som inte sköter sitt jobb kan kosta.

När tidningsställ sätts i brand och journalister hotas är det samhället som vi känner det som brinner. Tystas journalister, då tystas också demokratin.

När mörka krafter försöker skrämja lokala medier till tystnad ökar vi stödet till de lokala medierna. När blåbruna styren försöker strypa ungas tillgång till kultur investerar vi i kulturskolan i hela landet. När klåfingriga politiker försöker begränsa konsten står vi fast vid människors rätt att ägna sig åt fritt skapande. Det är så vi skapar ett samhälle som håller ihop.

Fru talman! För några veckor sedan blev ett barn skjutet på en av de gator i Malmö som jag kallar mina. När en 15-åring dödas av ett annat barn kan man inte lämnas oberörd. Hur det drabbar barnen, familjen, Malmö och hela Sverige är svårt att ta in, men för oss politiker är det tydligt vad uppgiften är. Vi måste ta itu med gängkriminaliteten och dess orsaker. Vi måste välja den långa och svåra vägen och inte nöja oss med populistiska förklaringsmodeller och kortsiktiga lösningar.

Att ett barn skjuter ett barn sker aldrig i ett vakuum. Inget barn får tag på ett vapen eller kommer på tanken att använda det av sig självt. Det sker i ett sammanhang där ungas framtidstro har brutits ned och har bytts ut mot rädsla och uppgivenhet. Det är ett sammanhang där samhället inte har klarat av att ge varje unge en framtid att längta till, och det är ett sammanhang där giriga och hänsynslösa män gör vad som helst för pengar och makt. Det är den girigheten och hänsynslösheten hos de män som lurar och lockar in barn i kriminalitet som vi måste bekämpa med alla effektiva medel och metoder.

Tillsammans rustar vi samhället starkare och skapar ett Sverige som håller ihop. Även om poliser är centralt i det brottsbekämpande arbetet räcker inte det. Nu förstärker vi alla delar av de rättsvårdande myndigheterna med tillskott till bland annat domstolsväsendet, ungdomshemmen och Kriminalvården. Trygghet handlar om att förhindra att nya brott begås, inte om att låsa in så många som möjligt så länge som möjligt.

Det 34-punktsprogram som presenterats av regeringen innehåller en bred palett av åtgärder som tillsammans på riktigt kommer att skapa ett tryggare samhälle med flera vägar tillbaka från kriminalitet och utanförskap, med skärpta straff för dem som rekryterar unga in i kriminalitet, fler och bättre samordnade insatser för en rad myndigheter och krafttag för att bryta tystnadskulturen. Med detta tar vi avgörande steg för att på riktigt pressa tillbaka brottsligheten och för att stärka trygghet och sammanhållning. Så bygger vi ett land som håller ihop.

Fru talman! Ett samhälle som håller ihop finns där när du behöver det som mest. Landets kommuner och regioner står inför stora utmaningar framöver. För att ge dem en rimlig möjlighet att upprätthålla trygghet och välfärd kan staten inte övervältra kostnader för sjuka och arbetslösa på kommunerna. Ändå är det precis det som det andra regeringsalternativet föreslår.

När Moderaterna i sin budgetmotion väljer att återinföra stupstocken i sjukförsäkringen visar partiet sitt rätta ansikte. Skatter ska sänkas till varje pris, även om det sker på bekostnad av människors trygghet. Den slakt av arbetsmarknadspolitiken som högerpartierna påbörjade förra året ska fortsätta.

Det blir de sjuka och arbetslösa som får betala för kostnaderna för högerpartiernas skattesänkarpolitik. Kvar står kommunerna med ökade kostnader för försörjningsstöd. Vi vet att Sverige kan ta en annan väg och vara ett land som håller ihop.

Fru talman! Det finns de som ägnar mycket energi åt att januariavtalet, som denna budget vilar på, inte har någon gemensam story – som om det vore det viktiga. Men det som är grunden för samarbetet, och som gör det möjligt att få fram en budget för landet, är en tro på demokrati, sammanhållning, trygghet och inte minst öppenhet. Det, fru talman, duger gott åt mig. Därför yrkar jag bifall till förslaget i finansutskottets betänkande.

Jag tror att många känner att det nu är allvar, att de politiska vägval vi gör nu i grunden kommer att påverka vilket land och vilken värld våra barn växer upp i. Jag väljer ett Sverige som håller ihop.

(Applåder)

Anf. 66 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Karolina Skog väljer ett Sverige som håller ihop. Då borde hon stötta Moderaternas budget, som stärker kommunerna, tryggheten och hela rättsväsendet. Men det var inte de sakerna jag tänkte nämna.

Jag tyckte att det var uppfriskande att Karolina Skog tidigare i debatten tog upp frågan om bistånd. Det är ju sällan vi pratar om bistånd, trots att det är det politikområde som växer för varje år utan att vi fattar ett beslut om det. Det kan man kalla generöst, men man kan också fundera över om det inte finns bättre sätt att vara generös på.

Jag tänker mig att det är bättre att vara generös med ett högt bistånd och även bestämma sig för vilka nivåer det ska vara varje år, vad som ska prioriteras och hur uppföljningen ska göras så att biståndet används på bästa sätt. Det är därför vi moderater har föreslagit att Sverige ska lämna enprocentsmålet. Det är bara Norge och Sverige som har det målet. I stället borde vi ha en fyraårsram och hålla debatter i riksdagen där det tydligt framgår hur biståndet ska användas. Dessutom används mycket av biståndet inte riktigt till det vi har tänkt oss. Det borde vi också debattera mer.

Magda Gad gör ett gediget arbete i Afghanistan. Hon rapporterade i Expressen häromdagen att talibaner i själva verket finansieras av det svenska biståndet. Man häpnar när man läser artikeln. Det är ungefär lika bisarrt som att det finns en försvarsminister i Irak som också delvis finansieras av svenska skattebetalare. Det är två absurda situationer.

Nu när det ändå är en miljöpartist på plats och ni har den portföljen i regeringen, och med tanke på att det här inte kan vara en helt ny uppgift för Miljöpartiet, vill jag fråga Karolina Skog hur hon ser på hur biståndet faktiskt används.

Prot. 2019/20:39

27 november

-----

Statens budget 2020

Rambeslutet

Anf. 67 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Fru talman! Jag instämmer i bilden att vi verkligen borde prata mer om det svenska biståndet i kammaren. Vi har oerhört mycket att vara stolta över. Svenskt bistånd är effektivt. När oberoende granskare granskar svenskt bistånd kommer de fram till att det övergripande sett är effektivt. Biståndet används av och når ut till dem som behöver det mest, de allra mest drabbade. Det används också till stora delar för att upprätthålla ett aktivt miljö- och klimatarbete inom den globala gemenskapen i världen.

Ett så stort politikområde utvecklas självklart också. Jag tror inte att någon tidigare biståndminister, oavsett färg, eller någon vettig riksdagsledamot kan säga att varje krona används perfekt. Biståndet ska ständigt granskas, och när granskningen tas upp ska arbetet anpassas efter det. Det är ett kontinuerligt arbete. Det finns inget färdigt där man säger att det är bra.

En sak som biståndsministern har aviserat är att andelen av biståndet som ska gå till miljö och klimat framöver ska öka. Det beror bland annat på att så många andra länder drar sig tillbaka i just den frågan. Det är en sak att vi behöver anpassa oss till hur andra länder gör, men vi kommer också framöver att förstärka arbetet som gäller sexuell och reproduktiv hälsa av samma skäl – behoven kvarstår men andra länder backar. Visst ska biståndet ständigt förändras, och visst förtjänar det att debatteras i kammaren.

Anf. 68 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Självklart går mycket av det svenska biståndet till mycket bra ändamål. Det är därför vi ska fortsätta att vara generösa. Med Moderaternas politik skulle Sverige ha varit det tredje mest generösa landet i hela OECD. Det är bra. Men vi måste få bättre ordning på vart pengarna går. Det behövs en ram. Det är dags för Sveriges riksdag att fatta beslut i frågan.

Jag fick inget svar på min fråga om talibanerna och biståndet. Det här är ett exempel av många där det dyker upp missförhållanden som borde bromsas, och vi borde verkligen ännu mer utvärdera och följa upp vad det svenska biståndet går till.

Biståndet ska fortsätta att gå till fattiga. Det är 15–20 procent av biståndet som går till det man kallar katastrofbistånd, men det går också mycket pengar till saker som de svenska skattebetalarna nog känner inte är helt rätt, särskilt i tider när vi behöver pengar också till polisen och välfärden.

Anf. 69 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Fru talman! Det som Elisabeth Svantesson förklarar i andra ord är en neddragning av biståndet och inget annat. Det är en prioriteringsförflyttning från bistånd, från världens fattiga, till skattesänkningar för rika människor i Sverige. Det är den förflyttningen som Elisabeth Svantesson föreslår, oavsett vad den kallas.

Miljöpartiet och regeringen står för något annat. De partier som försvarar januariavtalet och står bakom det står upp för det svenska biståndet. Det behövs mer än någonsin nu när arbetet på global nivå i så stora delar går åt helt fel håll. När många länder sviker barn och kvinnor ska Sverige öka det arbetet, och det kan vi inte göra samtidigt som vi kraftigt drar ned på biståndet. Det går inte ihop.

Anf. 70 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Tack, Karolina Skog, för anförandet! Det fanns mycket att gripa tag i där, men jag fastnade framför allt för en sak. Det var attackerna på bland andra mig för stora skattesänkningar, vilket ställdes i kontrast till välfärd och sammanhållning.

Det kanske var förra årets talepunkter? Jag vet inte. Det är nämligen i regeringens proposition som den största ekonomisk-politiska reformen handlar om skattesänkningar enbart för de mest välbeställda i Sverige. Det är alltså Karolina Skog som lägger fram den politiken, inte jag. Jag satsar mer på välfärden än Karolina Skog gör – väsentligt mer, många miljarder mer, än Karolina Skog.

Bortsett från det tänkte jag återgälda det som Karolina Skog gjorde tidigare och hitta lite common ground i debatten.

Efter en viss tid av frånvaro av sådan tycker jag att man börjar se att även Miljöpartiet tar tag i eller uppmärksammar frågan om unga som har svårt att komma in på marknaden för ägda bostäder. De kan inte köpa lägenhet på tillväxtorter, numera inte heller på vanliga medelstora orter. De får allt svårare med detta på grund av kreditrestriktioner och de förhållanden som råder på bostadsmarknaden.

Ni har öppnat för förslag om till exempel startlån för att göra det lättare för unga att komma in och inte drivas in i fattigdomsfällor, vilket nyproducerade hyresrätter ibland kan vara.

Min fråga är mest när ni tänker presentera förslag som kommer till rätta med problemet att unga inte kan ta sig in på marknaden för ägda bostäder i tillräckligt hög utsträckning.

Anf. 71 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar Jakob Forssmed för initiativet att identifiera att vi är överens om att vi behöver göra mer för att underlätta istället på svensk bostadsmarknad.

Det är flera grupper som påverkas. Unga lever ofta i en ganska otrygg arbetsmarknadssituation. Deras sits på jobbmaknaden kan vara dålig. Men även de nyanlända har svårt att ta sig in på svensk bostadsmarknad. Det finns ganska många som drömmer om att få äga sitt boende.

Vi har aviserat en stor översyn av det svenska skattesystemet. I den kommer frågor kopplade till bostadsmaknaden att vara givna. Det är en del av svaret.

Utöver det för både jag och min partikamrat bostadsministern mycket dialog med de aktörer på bostadsmaknaden som tittar på vad man kan göra för att underlätta istället. Vi tar med intresse emot några av de förslag som kommit. Det är en viktig dialog som förs, och vi kommer att återkomma med förslag.



Vi kommer också att ge det lite tid att samtala med våra samarbetspartner inom januariavtalet med förhoppningen att vi ska kunna komma med gemensamma förslag i dessa delar.

Anf. 72 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Mitt problem/min möjlighet är att jag får förlita mig på Miljöpartiet, som sitter vid styrspakarna när det gäller bostadspolitiken.

Jag har tidigare haft replikskiften med Emil Källström om dessa frågor. Där har det också funnits intresse för detta. Jag hoppas att samtalen ni nu ska föra verkligen leder till snabba resultat och att ni inte hänskjuter hela diskussionen till den stora skattereformen som januaripartierna vill genomföra. Vi hörde i lördagsintervjun med finansministern att ni ännu inte är överens om i vilka former ni ska diskutera skatteöverenskommelsen. Då kan det ju dröja ett tag innan den är på plats.

Jag hoppas verkligen att åtgärder som till exempel startlån, som kan spela en statsfinansiellt neutral men ändå stor och viktig roll, kommer på plats riktigt snart. Det behöver svensk bostadsmarknad, det behöver tillväxten och det behöver de förstagångsköpare som inte får chansen.

Anf. 73 KAROLINA SKOG (MP) replik:

Fru talman! Jag vill passa på att säga att jag som ny i den ekonomiska politiken verkligen är glad att bostadspolitikdebatten äntligen har hamnat där den hör hemma. Det handlar nämligen om finansiering, och det handlar om pengar.

Under väldigt lång tid, inte minst under den tid då Kristdemokraterna innehade bostadsministerposten, förleddes vi att tro att allt handlar om regler. Gör vi lite regeländringar kommer allt att bara ordna sig. Det gjorde det ju inte. Den slutsatsen drar jag också av replikerna här i dag.

Det handlar om finansiering, om möjligheten att finansiera nya bostäder och möjligheten att ta sig in på bostadsmarknaden. Där är vi nu i diskussionen. Det öppnar upp för möjligheten att hitta verkliga och framtidsinriktade lösningar.

Anf. 74 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Regeringen överlämnade årets budgetproposition till riksdagen i en tid av ekonomisk avmattning såväl i Sverige som i omvärlden, där den internationella konjunkturen ger tydliga avtryck på svensk ekonomi.

Prognoserna som kommit sedan dess bekräftar regeringens bild av läget i ekonomin. Riskerna kvarstår också i vår omvärld även om en oordnad brexit tillfälligt är avvärjd och samtal om handel nu pågår mellan Kina och USA.

Samtidigt står Sverige inför både problem och utmaningar som inte tar hänsyn till konjunkturen utan tvärtom blir mer kostsamma ju längre vi väntar.

Den senaste tidens skjutningar och bombdåd kräver fler kraftfulla reformer som bekämpar brotten men också motverkar brottens orsaker.

Vård, skola och omsorg måste byggas ut med tiotusentals nya medarbetare när 40-talisterna nu närmar sig 80-årsåldern. De har ju byggt upp det här landet, som vi är så stolta över. De har rätt till en trygg ålderdom.

Samtidigt är 90-talets stora barnkullar nu på väg att själva bilda familj. Därutöver ser vi klimatförändringens effekter allt tydligare. Det är något som vi vet måste mötas med en ambitiös och rättvis omställning, både för att lämna över ett hållbart samhälle till våra barn och barnbarn och för att säkra framtidens jobb och välbefinnande.

Sveriges sysselsättningsgrad är den högsta i EU, men avmattningen syns nu också på svensk arbetsmarknad. Fler utrikes födda – inte minst kvinnor – behöver komma i arbete, och när gamla jobb försvinner måste möjligheterna att ställa om bli fler.

Inte minst måste sammanhållningen i vårt samhälle öka. Klyftorna måste minska, såväl mellan stad och land som inom våra städer.

Fru talman! Regeringen har rustat Sverige inför avmattningen. Med den lägsta statsskulden sedan 1977 och den högsta sysselsättningsgraden i EU kan vi både möta avmattningen i ekonomin och bygga samhället starkare för att ta itu med samhällsproblemen.

För att nå målet om 10 000 fler polisanställda har regeringen mer än fördubblat polisutbildningen. Nästa år föreslås Polismyndigheten få den största anslagsökningen i modern tid. I måndags gick 546 nyutexaminerade poliser till jobbet för första gången. Men precis som polisen själv säger måste hela samhället göra sin del i kampen mot brottsligheten.

Den ökade måltillströmningen ska mötas med fler åklagare, domare och kriminalvårdare.

Tullverkets närvaro vid våra gränser ska öka för att stoppa smuggling av vapen och narkotika.

Kronofogden ska säkerställa att livstilskriminella, som ofta har stora skulder till sina brottsoffer, inte ska gå omkring med guldkedjor eller köra lyxbilar. Begår du brott ska du inte åka lyxbil. Du ska åka i fängelse.

(Applåder)

Det förebyggande arbetet i kommunerna måste stärkas. Socialtjänsten ska fånga upp unga som löper risk att rekryteras till kriminalitet, och skolan ska ge alla unga både drömmar och möjligheter att forma sig en framtid med försörjning på eget arbete.

Samtidigt har många kommuner och regioner just nu en ansträngd ekonomi när man måste bygga ut välfärden för att säkra en trygg ålderdom för våra äldre. Regeringens tillskott på 35 miljarder kronor till kommunsektorn fortsätter att växa under hela mandatperioden. Kommuner med de största socioekonomiska utmaningarna och de som har tagit ett särskilt stort ansvar för mottagande av asylsökande och nyanlända får också extra ekonomiska stöd. Samtidigt är regeringen väl medveten om att även om tillskotten underlättar kommer det att krävas mer de kommande åren.

För våra äldre med de lägsta pensionerna stärks grundskyddet, samtidigt som den orättvisa högre skatten för pensionärer avskaffas för fler. I och med den skattesänkning vi nu föreslår är Socialdemokraternas valöfte från 2014 om fullständigt slopad pensionärsskatt uppfyllt. Sverigedemokraterna, Moderaterna och Kristdemokraterna skapade dock förra året återigen en ny skattekllyfta för pensionärer.

Takten höjs i arbetet med att göra Sverige till världens första fossilfria välfärdsland, och Industrilivet byggs ut för att understödja och driva på industrins egna investeringar i minskade utsläpp.

Vi ökar den statliga närvaron i hela landet, bland annat med nya servicekontor i Storuman, Torsby, Vansbro och Åsele. Inom ramen för den

gröna skatteväxlingen föreslås sänkt skatt för många som bor i glesbygd. Sverige knyts samman med förbättrat underhåll av vägar och järnvägar, och tempot höjs i utbyggnaden av bredband i hela landet.

Därutöver fortsätter stödet för byggande av hyresrätter, med hyror som vanligt folk har råd att betala. Försvaret får nya resurser genom att en bankskatt införs. Så, fru talman, bygger vi Sverige starkare för att möta samhällsproblemen.

Fru talman! Senast jag stod här för att debattera budgetpropositionen hade oppositionspartierna ännu inte lagt korten på bordet och presenterat sina egna budgetförslag. I dagens debatt är alternativen mycket tydligare.

Jag noterar att oppositionen delar regeringens ambition att bygga ut inte bara polisen utan hela rättsväsendet: Åklagarmyndigheten, Kriminalvården, Tullverket, Kronofogden, Statens institutionsstyrelse med flera. Samtidigt kan jag konstatera att det höga tonläge som högerpartierna håller sig med inte riktigt går i takt med de konkreta förslag man lägger fram.

Därutöver har oppositionen till sist upptäckt den bekymmersamma ekonomiska situationen i kommuner och regioner, som regeringen har pekat på under många år. Under förra mandatperioden ökade resurserna till välfärden steg för steg med 35 miljarder, delvis under protester från oppositionspartierna, som hellre ville sänka skatten. Att man nu talar om höjda statsbidrag välkomnas säkert av både kommunal- och regionråd – tills de får veta hur de ska finansieras.

Det skulle bli en ny stupstock i sjukförsäkringen, som kommer att vältra över kostnader på kommunerna när sjuka och andra kastas ut och måste söka försörjningsstöd från socialtjänsten. Vi skulle få en i det närmaste helt nedmonterad arbetsmarknadspolitik, som skulle lägga över allt ansvar för omställning och arbetsmarknadsutbildning på kommunerna, vilket skulle driva upp kostnaderna för försörjningsstöd ännu mer. Staten skulle helt abdikera från sin del av ansvaret för nyanlända genom slopat etableringsstöd.

Högerpartierna ger till kommunerna med ena handen men tar minst lika mycket med den andra. Jag kan stilla konstatera att det yrvakna intresset för resurser till välfärden i praktiken inte sträcker sig bakom det retoriska.

Fru talman! Vad högerpartierna däremot tycker sig ha råd med är fler skattesänkningar. Det räckte inte med de skattesänkningar på 20 miljarder som Moderaterna och Sverigedemokraterna drev igenom innan Sverige ens hade en ny regering på plats, pengar som för övrigt hade gjort stor nytta i välfärden just nu. Inte heller de skattesänkningar som regeringen nu genomför i den här budgeten räcker.

Det är tydligt att högerpartierna, oavsett vilka problem Sverige står inför, alltid har samma lösning: sänkta skatter och sedan, när resultaten uteblir, ännu fler skattesänkningar. Så ser det konservativa blockets alternativ ut – en politik för att göra Sverige lite mindre som Sverige. Jag vill att Sverige ska gå i en annan riktning.

Fru talman! Den budgetproposition som kammaren ska ta ställning till i dag är ett samarbete mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna. Vi har i ett nytt politiskt landskap valt samarbete och kompromiss för att ta oss an de samhällsproblem Sverige står inför. Tillsammans lägger vi nu grunden för ett starkare samhälle, där sammanhållning och trygghet går

hand i hand med människors frihet och möjligheter. Så tar vi Sverige framåt.

(Applåder)

Anf. 75 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Varje dag tar vi numera del av besparingarna i välfärden. Sparlistorna rullar förbi. Ena dagen är det boenden för LSS som ska stängas, andra dagen sparas det på personal i förskolan och nästa dag försvinner fältassistenter. Det dras ned på missbruksvård och familjehemsplaceringar. Sedan är det demensboenden som ska stängas eller ha lägre bemanning, och det görs generella neddragningar av personal i äldreomsorgen. Nästa dag är det elevassistenter som tas bort och specialundervisning som dras ned, liksom läromedel, och omfattande neddragningar av personal i skolan som ska göras. Det blir färre lärare men fler elever.

Åtta av tio kommuner ska spara nästa år. Detta drabbar framför allt förskola, skola och äldreomsorg. Personalneddragningar väntar eftersom det är där de stora pengarna finns. Fyra av fem kommuner sparar på skolan. Varannan kommun sparar på de mest utsatta i samhället, det vill säga funktionsnedsatta, barn som familjehemsplacerats och missbrukare som behöver vård. Man tar bort extrapengar exempelvis till jul från försörjningsstödet. I Gävleborg ska tio av tio kommuner spara, främst på förskola, skola och äldreomsorg. I sjukvården går 18 av 20 regioner med under-skott.

Denna lista verkar kunna göras oändlig. Besparingarna drabbar oss alla, men framför allt gamla, barn, funktionsnedsatta, unga som far illa och välfärdens anställda, som redan innan bär välfärden på sina axlar.

Detta är en konsekvens av den budgetproposition vi nu debatterar, som Socialdemokraterna är ytterst ansvariga för. Visste ni inte vilka besparingar som väntade, trots alla signaler och prognoser som fanns på bordet när ni budgetförhandlade? Eller valde ni att blunda för detta för att kunna sänka skatterna, finansministern?

Anf. 76 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Ulla Andersson tar upp en angelägen fråga. Situationen i både kommuner och regioner är utmanande och, i vissa kommuner och regioner, mycket allvarlig. Vi har sett att vi kommer att få ökade behov i välfärden under en lång tid – så lång tid att detta faktiskt är en av orsakerna till att vi införde överskottsmålet i de offentliga finanserna och betalade av på statsskulden för att kunna möta denna situation utan att ha stora utgifter för räntor och amorteringar på statsskulden.

Vi såg det också förra mandatperioden. Det var därför vi, i samarbete med Vänsterpartiet, tillförde 35 miljarder till kommuner och regioner. Vi ser tydligt att vi kommer att behöva fortsätta öka resurserna under denna mandatperiod, men även under nästa.

I denna budget har vi, utöver de 5 välfärds miljarder som kommer den 1 januari, särskilda satsningar på kommuner som har de tuffaste utmaningarna – socioekonomiskt utsatta kommuner men också kommuner som har tagit ett särskilt stort ansvar för nyanlända.

Jag ser framför mig att det kommer att krävas ytterligare resurstillskott till både kommuner och regioner under de kommande åren. Detta kommer att vara en tydlig prioritering för oss socialdemokrater. Jag har också varit

tydlig och sagt att vi naturligtvis ska genomföra januariavtalet men att vi behöver ställa alla övriga önskemål mot de behov vi ser växa fram i kommuner och landsting.

Därutöver ska jag naturligtvis noggrant följa vad som nu händer med utvecklingen av skatteintäkter i kommuner och landsting. Vi har en vikande konjunktur och en vikande utveckling på arbetsmarknaden och måste vara beredda att komma med ytterligare åtgärder för att möta en försämrad utveckling.

Anf. 77 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Hela 73-punktsgänget, även Socialdemokraterna, säger att de prioriterar välfärden. Men om det här är att prioritera välfärden undrar man ju verkligen. Det är nämligen så att människor far illa *i dag* men att ännu mer besparingar planeras. Det kommer att få stora konsekvenser. Finansministern talar om barn som riskerar att hamna i kriminalitet och att socialtjänsten ska göra insatser. Hur ska de göra det; ska de trola med knäna? När det gäller att barn måste känna hopp och framtidstro när de är i skolan – hur ska lärarna orka ge dem det om det hela tiden ska sparas?

Det är de facto så att ni lägger mycket mer pengar på att sänka skatterna för framför allt välbeställda män än vad ni lägger på tillskott till välfärden, Magdalena Andersson. Om detta är era prioriteringar undrar jag verkligen hur det står till i socialdemokratin. Det är ni som är ansvariga för de besparingar som nu rullar fram i välfärden.

Anf. 78 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Det är ingen hemlighet att en avskaffad värnskatt inte är en socialdemokratisk prioritering, men vi tar ansvar för helheten. I ett svårt parlamentariskt läge har vi valt det här samarbetet, för vi såg att alternativet inte skulle vara bättre för välfärden. I det erbjudande som Moderaterna och Kristdemokraterna kom med till Sverigedemokraterna fanns bland annat värnskattens avskaffande, men vi såg också resultatet av den budget som de tryckte igenom och som gäller för i år. Utöver att man sänkte skatten med 20 miljarder genomförde man besparingar på Arbetsförmedlingen, vilket gör att kommuner nu får ökade kostnader för försörjningsstöden samt att utrikes födda kvinnors arbetslöshet stiger.

Det är detta som är alternativet. Tyvärr är inte alternativet en socialdemokratisk majoritetsregering som kan styra och ställa själv, Ulla Andersson, utan vi behöver förhålla oss till riksdagsmajoriteten. I och med detta samarbete kan vi tillföra kommunerna mer resurser, och mer kommer att behövas.

Anf. 79 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Först några korta fakta: Med Moderaternas budgetförslag stärker vi tryggheten. Vi har stora satsningar på välfärden, och vi sänker skatten för *alla* som jobbar och för *alla* pensionärer.

Jag tänkte dock lyfta blicken lite grann och säga några ord om välfärdens finansiering under både nästa år och åren som kommer. Det finns nämligen ingenting som är viktigare för det än jobben och integrationen. Med jobb kommer inte bara vänner, sammanhang och utveckling samt att man kan försörja sig själv, utan med jobb kommer även skatteintäkter till det gemensamma så att vi även i framtiden kan stärka välfärden.

Innan regeringen tillträdde för nu drygt fem år sedan sa Stefan Löfven följande: Om jag får bilda regering kommer jag att kräva besked av varje statsråd och varje myndighetschef om ett beslut innebär fler jobb eller inte.

Löftet då var EU:s lägsta arbetslöshet år 2020, det vill säga om bara några veckor. Nu har Sverige i stället nästan högst arbetslöshet i hela unionen. Vi har till och med varit sämst i EU på att minska arbetslösheten sedan statsministern och finansministern tillträdde sina jobb, trots att landet har haft en stark högkonjunktur. Sverige och svenska folket kommer att få betala ett högt pris för detta. Det gör vi redan, men vi kommer att få betala ännu mer när konjunkturen vänder ned.

Jag undrar, fru talman: Vad är finansministerns förklaring till att Sveriges arbetslöshet har utvecklats så uruselt i relation till alla andra länder i EU? Varför har det gått så dåligt?

Anf. 80 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Det beror på att regeringens politik för att fler ska söka sig ut på arbetsmarknaden har varit mycket framgångsrik.

De åtgärder vi har vidtagit för att inte minst utrikes födda kvinnor ska söka sig ut på arbetsmarknaden har haft effekt. Vi avskaffade vårdnadsbidraget, vilket gjorde att fler kvinnor sökte sig ut på arbetsmarknaden. Vi gjorde om föräldraförsäkringen så att nyanlända kvinnor inte börjar sina år i Sverige med att vara föräldralediga utan i stället kommer ut på arbetsmarknaden. Vi har vidtagit en lång rad åtgärder för att fler ska söka sig ut på arbetsmarknaden. Det har haft effekt. Orsaken till att arbetslösheten inte har fallit tillbaka mer än den gjort är alltså inte att det är få som är i arbete. Tvärtom hade vi den högsta sysselsättningsgraden som någonsin uppmätts i något EU-land.

Det är alltså inte få som arbetar, men däremot är det fler som söker sig ut på arbetsmarknaden. Det är i grunden någonting positivt. Här är det viktigt att alla som lyssnar på detta får informationen att arbetslösheten inte mäts utifrån hela befolkningen utan utifrån hur många som söker sig ut på arbetsmarknaden. Mäter man utifrån hela befolkningen är det fler än någonsin som jobbar, men eftersom det också är fler än någonsin som söker sig ut på arbetsmarknaden sjunker inte arbetslösheten. I grunden har vi alltså varit framgångsrika i att få fler människor i arbete och ut på arbetsmarknaden.

Jag kan möjligen säga att det faktiskt kan ligga någonting i den djupa kritik som Moderaterna i alla år har haft när det gäller att mäta enbart arbetslöshet. När man tittar på arbetsmarknaden bör man egentligen titta på både sysselsättningsgrad, arbetskraftsdeltagande, arbetslöshet och arbetade timmar. Vi valde att ta ut arbetslösheten, och det är förstås viktigt att ha låg arbetslöshet. Borgerlighetens mål om fler sysselsatta nådde vi dock för många år sedan.

Anf. 81 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Det var en lång utläggning men ett märkligt svar. Finansministern verkar ändå ganska nöjd med att Sveriges arbetslöshet nu är bland de högsta i hela EU. Det tycker jag inte att finansministern ska vara.

Det krävs reformer, och jag nämnde några i mitt anförande. En annan sak jag gärna skulle vilja tipsa regeringen och finansministern om är att redovisa sysselsättningseffekter för olika politiska beslut. Politik spelar

nämligen roll. För varje politiskt beslut som den här regeringen och dess fyra stödpartier lägger fram borde man redovisa sysselsättningseffekter. Då skulle man komma fram till att det är ganska skralt med reformer som stärker jobbskapandet i den här budgeten. Jag anar också att det kommer att vara så även i budgetarna framöver.

Prot. 2019/20:39

27 november

-----

Statens budget 2020

Rambeslutet

Anf. 82 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är bättre att inte nå målet och att det beror inte bara på att många har jobb utan även på att det är fler som söker sig ut på arbetsmarknaden än att nå målet om det är resultatet av att färre söker sig ut på arbetsmarknaden och kanske att sysselsättningen är lägre. Jag vill hellre ha den här situationen.

Det är viktigt att även utrikes födda kvinnor söker sig ut på arbetsmarknaden, men nu ser vi tyvärr resultatet av Moderaternas politik – den som gäller för i år – med de dramatiska nedskärningar som Moderaterna gör i arbetsmarknadspolitik. De gör att arbetslösheten bland utrikes födda kvinnor ökar, just för att den arbetsmarknadspolitik som har varit särskilt viktig för utrikesfödda, till exempel extratjänster, får en dramatisk nedmontering med Moderaternas politik. Det är ju nästan kommunicerande kär! Kommunalråd pratar om att arbetslösheten bland nyanlända kvinnor fördubblas på grund av Elisabeth Svantessons nedmontering av arbetsmarknadspolitik. Så ser moderat sysselsättningspolitik ut i praktiken.

(Applåder)

Anf. 83 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Om Magdalena Andersson fick en tusenlapp för varje gång hon tog avstånd från den största ekonomisk-politiska reformen i budgeten skulle hon säkert kunna finansiera stora delar av budgeten. Jag talar då förstås om borttagen värnsskatt.

Det var intressant att höra Magdalena Andersson i ett tidigare replikskifte tala med Ulla Andersson om Kristdemokraternas och Moderaternas lite bredare skattelättnader för alla som jobbar och för pensionärer. De ligger ju kvar med Magdalena Anderssons budget, toppat med skattelättnader enbart för de mest välbeställda. Jag har inget emot skattelättnader, men jag tycker att profilen är något besynnerlig – särskilt med tanke på de väldigt små satsningar på vård och omsorg, skola och välfärd som regeringen går fram med. Det är 25 miljarder i reformutrymme, men pengarna som går ut till kommunsektorn är lätrräknade.

Pengarna går till andra saker, som skattelättnader, utvecklingstid, ineffektiva klimatåtgärder och annat. Ut till välfärden blir det väldigt lite resurser. Jag funderar på Magdalena Anderssons egen analys av detta. Vad tror Magdalena Andersson att det gör för det allmänna förtroendet för politiken att ingen riktigt tar ansvar för helheten och att det i ett läge med stora neddragningar i kommunerna inte sker mer i välfärden från regeringens och januaripartiernas sida?

Anf. 84 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Det är intressant att Jakob Forssmed tar upp värnsskatten. Vi minns alla att Kristdemokraterna tillsammans med Moderaterna gav ett erbjudande till Sverigedemokraterna som just innehöll en avskaffad värn-

skatt. Det kan vara bra om Jakob Forssmed också tar ansvar för det erbjudandet.

Jag har många gånger sagt att jag givetvis står bakom helheten i januariavtalet, och i den ingår en avskaffad värnsskatt. Det är dock ingen hemlighet att det inte är Socialdemokraternas prioritering. När jag är ute och knackar dörr är det ingen som känner sig det minsta förvirrad av det, för de vet vad Socialdemokraterna står för. De vet också vad Centerpartiet och Liberalerna tycker är viktig politik.

Det här var ett sätt att komma framåt i ett låst parlamentariskt läge. Vi hade aldrig gått med på detta om det inte också fanns mycket omfattande resursökningar till kommuner och landsting med i januariavtalet, och där finns 20 miljarder kronor. Det är lika mycket som Kristdemokraterna tryckte igenom i skattesänkning från den 1 januari i år.

Vi vet vad Kristdemokraterna talar om, men vi vet också vad som händer när ni trycker på knappen i riksdagen. Då är det skattesänkningar som Kristdemokraterna tycker är viktigt. Inför i år sänkte ni skatten med 20 miljarder innan en ny regering ens var på plats, och under de åtta år som Kristdemokraterna satt i regeringsställning sänkte ni skatten med 140 miljarder.

I den budget som nu behandlas föreslår Kristdemokraterna ytterligare skattesänkningar med 20 miljarder. Det är dubbelt så mycket som man satsar på andra områden, till exempel välfärd eller rättsväsen. Det är alltså tydligt att Kristdemokraterna tycker att skattesänkningar är viktigt och att det är en uppenbar prioritering för er.

Anf. 85 JAKOB FORSSMED (KD) replik:

Fru talman! Jag vet inte riktigt var jag ska börja med felaktigheterna. För det första sänker vi inte skatten netto med några 20 miljarder nästa år utan med 8,8. Ni ligger på 13, tror jag, så ni bräcker oss denna gång.

Vi satsar mer på välfärd och rättsväsen – polis, tull och domstolar – och vi satsar 3,4 miljarder på äldreomsorgens personal nästa år. Det är alltså inga 20 miljarder vi sänker skatten med.

Vi sänkte skatten brett för folk som jobbar, för vi tror att det är viktigt. Det låter ni ligga kvar och toppar upp med skattesänkningar för enbart de mest välbeställda samtidigt som åtta av tio kommuner sparar. Jag tycker inte att det är en klok politik att göra på det sättet, men man kan ha olika uppfattningar om det.

Jag känner inte till något erbjudande till Sverigedemokraterna. Där emot förde även vi diskussioner med Centern och Liberalerna om värnsskatten. Att det fördes sådana diskussioner är riktigt, men att det skulle ha skett med Sverigedemokraterna är däremot helt felaktigt.

Anf. 86 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag säger inte att Kristdemokraterna förde diskussioner med Sverigedemokraterna, inte när Jakob Forssmed var med i alla fall. Det var på en lunch lite senare.

Moderaterna och Kristdemokraterna var dock tydliga med vilken politik de ville föra när de ville bilda en liten regering – som skulle vara beroende av Sverigedemokraterna vid varenda knapptryckning. Värnsskatten var en del av det, och därför är det lite märkligt att Jakob Forssmed nu tar ett sådant kraftfullt avstånd från det. Han var ju uppenbarligen beredd att



trycka på den knappen – på samma sätt som Jakob Forssmed har varit beredd att trycka på skattesänkarknappen gång på gång: 20 miljarder senast i år och 140 miljarder tidigare.

Kristdemokraterna må tala om välfärden, men vi vet ju vilka de samarbetar med och var det landar i slutänden. Skattesänkningar går före välfärd varje gång. Varje gång Kristdemokraterna har haft något inflytande på den ekonomiska politiken är det skattesänkarknappen det tryckts på i kammaren.

(Applåder)

Anf. 87 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Låt mig börja med att dementera uppgiften att vi skulle ha fått ett erbjudande av Kristdemokraterna och Moderaterna om att sänka värnskattn. Det är inte med sanningen överensstämmande.

Men det var inte det jag främst ville tala om. År 2016 beviljades ungefär 12 500 personer arbetstillstånd i Sverige. Året därpå var det 15 500, därefter 20 800 och hittills i år strax under 20 000. Det är alltså en klart stigande trend. Det är givetvis ingen slump utan ett direkt resultat av förd politik.

Hade alla dessa individer varit särskilt efterfrågade på arbetsmarknaden, tagit med sig speciella kunskaper och färdigheter och jobbat till en hög lön och betalat skatt därefter hade jag inte tyckt att detta var bekymmersamt, tvärtom. Men så är inte fallet. Bara omkring fyra av tio är högutbildade, och lönekravet som ställs är så lågt som 13 000 kronor i månaden. Detta ökar konkurrensen bland de människor som redan nu har en relativt svag ställning på arbetsmarknaden.

Sverige har utan konkurrens västvärldens mest kravlösa regelverk vad gäller arbetskraftsinvandring. Varför vill inte Socialdemokraterna skärpa detta kravlösa regelverk?

Anf. 88 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Det är tydligt vad vi socialdemokrater vill, och vi har ett partikongressbeslut på att vi vill ha ett annat regelverk för arbetskraftsinvandring. Det har dock inte varit möjligt att genomföra i den parlamentariska situation som har varit i Sverige. Vi får se vad som händer och hur diskussionerna fortlöper. Ett parti, Moderaterna, har ändrat uppfattning i denna fråga. Vi får se om fler partier ändrar uppfattning. Vi står dock fast vid den uppfattning vi har.

Oscar Sjöstedt säger att han inte har något problem med att människor från andra länder kommer hit så länge de behövs på svensk arbetsmarknad. Men tidigare i dag sa Oscar Sjöstedt i talarstolen att kriminalitet har med invandring att göra. Det handlar alltså inte om att man råkar hamna i bostadsområden där det råder fattigdom.

Eftersom det inte är förklaringen utan att många människor kommer hit undrar jag hur Oscar Sjöstedt resonerar. Om det inte är fattigdom som förklarar kriminaliteten i våra utsatta bostadsområden antar jag att det är att människor har invandrat hit och vad de har för biologiskt arv. Om det är förklaringen, hur är det då oproblematiskt att människor kommer hit från andra länder genom arbetskraftsinvandring?

Prot. 2019/20:39

27 november

-----

Statens budget 2020

Rambeslutet

Anf. 89 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Biologiskt arv får Socialdemokraterna tala om, vilket de också har gjort historiskt.

Det finns en koppling mellan migration och kriminalitet. Förnekar man den har man inte förstått någonting och borde syssla med något annat. Det finns en direkt koppling mellan migration och kriminalitet. Så är det.

Fru talman! Om ett antal partier går fram i kammaren och genom ett utskottsinitiativ eller liknande vill skärpa till det kravlösa regelverket och kanske justera upp lönekraven, kommer Socialdemokraterna då att ställa sig bakom en sådan koalition av partier, vilken den än må vara, så att vi kan uppnå en ganska betryggande majoritet i kammaren? Det är en rak fråga.

Anf. 90 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:

Fru talman! Om jag inte är felunderrättad var biologiskt arv just något som Sverigedemokraterna beslutade om i förra helgen då man bytte ut ”nedärvd essens” mot ”biologiskt arv”. Jag kan dock vara felunderrättad, för jag har inte läst protokollet.

Hela Oscar Sjöstedts huvudanförande handlade om var människor kommer från och att det är orsaken till kriminaliteten. Men när människor kommer från andra länder och arbetar är det plötsligt okej, så länge deras kompetens efterfrågas på svensk arbetsmarknad. Det hänger inte ihop.

Sanningen är den att oavsett hur mycket Sverigedemokraterna försöker tvätta bort sina rasistiska ränder sitter de kvar – och det är otäckt att beskåda.

(Applåder)

Anf. 91 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Ola Salo brukade ersätta eller åtminstone vara stand-in för Peter Jöback i *Kristina från Duvemåla*. Jag tror att vi är många som kanske delar den känslan lite grann, att nu när katten är borta ska andra dansa på bordet. Efter en redan lång och intensiv ekonomisk-politisk debatt är det dags för den skattepolitiska debatten inom ramen för den samlade ekonomiska politiken. Med detta sagt kan jag tillägga att jag tycker att Ola Salo är en fantastisk sångare på många sätt, så att det inte råder något tvivel om det.

Fru talman! Jag älskar Sverige. Vi är många i detta land som har fått chanser att uträtta saker som våra föräldrar inte klarat av och som har fått chanser att uträtta saker som våra mor- och farföräldrar inte ens kunnat drömma om.

Jag älskar Sverige därför att vi har en industri, en innovationsförmåga och ett entreprenörskap som har gett industriarbetare, byggarbetare och breda löntagargrupper livschanser, livsmöjligheter och inkomster som man inte kunnat drömma om i andra länder.

Jag älskar Sverige därför att vi har världsledande företag som har tagit världen med storm under många år och därmed möjliggjort att vi har kunnat finansiera äldreomsorg, skola och sjukvård till alla människor som har varit i behov av det, inte bara till dem som har haft råd med det.

Jag älskar Sverige också därför att vi har varit ett land som har gett människor chanser när deras egna länder inte har gjort det eller till och med har fallit ihop. Som 80-talist gick jag i skolan på 90-talet, och vi var

många som fick nya klasskamrater från Irak, från ett sönderfallande Jugoslavien, från östra Afrika och så vidare. De hade inga livschanser kvar i sina hemländer, men här fick de chanser som de tog. De har gjort fantastiska saker, inte bara för sig själva utan för oss som land.

Men vad är det som har hänt sedan? Vad har detta stolta, högpresterande, dugliga och skickliga land på relativt kort tid förvandlats till eller blivit?

Det är människor som är rädda, kvinnor som inte vågar gå utomhus när det blivit mörkt, människor som rent ut sagt avrättas på öppen gata, religiös extremism, fanatiker och personer som allvarligt hotar fundament i vårt land men som inte kan avvisas härifrån, segregation som har blivit så djup att barn i många områden och skolor inte ens tror att de kan vara del av en bra eller bättre framtid, föräldrar som inte har någon chans eller förmåga att uppfostra och ge möjligheter till sina barn så som de givetvis i grunden skulle vilja, barn som aldrig ser föräldrar gå till arbetet och barn som inte ser att de kan bli något här. I stället kommer det locktoner från de kriminella gängerna. Ja, varför ska man inte följa dem när man ändå inte har något annat att bli här i världen?

Det är kvinnor som lever isolerade och som inte får vistas utomhus. Det gäller inte bara dem som är rädda för att gå ut utan också dem som inte får gå ut.

Det är köer till den sjukvård som ska vara till för alla. Människor dör helt i onödan på grund av uteblivna behandlingar.

Hur kunde detta fantastiska land så snabbt bli ett land med så allvarliga problem? Det har blivit populärt att säga: Vi såg inte detta komma. Vi hade ingen aning. Men handen på hjärtat, fru talman: Visst gjorde vi det. Så blåögda är vi inte att vi inte såg dessa problem komma. Det hade gått att göra något åt dem, men nu är det som det är. Det är vi här inne som har förmågan och rätten att fatta de beslut som kan lösa problemen, och vi borde göra det.

Fru talman! Det jag hittills har pratat om är sådant som man enkelt ser genom att läsa tidningar och vara en del av vårt omkringliggande samhälle. Vi möter alla de människor som är rädda, och vi läser om dem som avrättats. Vi ser den segregation som präglar många människors liv. Vi ser resultaten av misslyckanden i skolan och på arbetsmarknaden och av en invandringspolitik som vi har tappat kontrollen över.

Det man inte ser lika lätt men som man vet ligger bakom många av problemen är en ekonomi som inte längre fungerar så bra som den har potential att göra. Svensk industri, svensk innovationsförmåga och svenskt entreprenörskap är inte längre i samma klass och omfattning som de en gång var. Den ekonomiska tillväxten spås nästa år bli den lägsta i hela Europeiska unionen.

Fru talman! Problemet med ekonomisk tillväxt är att den inte är en siffra på ett papper. Ekonomisk tillväxt är pengar på bankkontot den dag lönen betalas ut. Ekonomisk tillväxt är hundralappar och tusenlappar, eller miljoner och miljarder för oss i denna kammare som vi kan fördela till polis, sjukvård och skola men som vi nu är utan eftersom svensk ekonomi har förlorat sin förmåga att växa.

Vi hörde tidigare Elisabeth Svantesson tala om att Sverige nu tillhör de länder som har högst arbetslöshet i hela Europeiska unionen. Vi är också det land som förväntas få lägst tillväxt i hela Europeiska unionen. En bra

politisk ambition vore att se till att det blir precis tvärtom. Sverige borde vara det land som har högst tillväxt i hela Europeiska unionen och den lägsta arbetslösheten. I dag är det precis tvärtom.

Vi ser andra problem som tydligt präglar vårt land. Det är en ökande slitning mellan stad och land, centrum och periferi, där människor i många städer och på många ställen känner att detta land har väldigt lite att erbjuda dem. Det har blivit längre till skolan, och det har blivit längre till arbetsplatsen. Ändå ska det alltjämt bara bli dyrare att ta sig dit, därför att politiker i Stockholm fattar beslut över människors huvuden och säger att de inte borde köra bil, trots att bilen är själva möjligheten att leva kvar, verka och bo där, att kunna ta barnen till hockeyträningen och själv kunna ta sig till jobbet eller hälsa på mamma på äldreboendet. Det är ingen klok miljöpolitik att säga att de människor som är beroende av bilen är bovar, för det är de inte. De bär Sverige framåt, fru talman.

Vi har stora problem i den kommunala ekonomin. Välfärdens kärna är i viss mån hotad i sina fundamenta när vi inte längre kan betala för det som är allra viktigast.

Fru talman! Vad är det för knut vi har slagit på oss själva? Det är givetvis lätt att ryckas med i en debatt kring politikerförakt eller en allmän uppgivenhet. Helt ärligt möter jag politiker från alla partier som vill Sverige väl, som är begåvade och som har förmågor, men decemberöverenskommelsen och januariöverenskommelsen har slagit en knut på vårt arbete som gör att vi inte, åtminstone inte tillräckligt mycket, är i Sveriges tjänst. Det behövs en Sverigeöverenskommelse, inte en decemberöverenskommelse eller en januariöverenskommelse. Det behövs en politik som sätter Sverige främst och där man är beredd att göra det som krävs för att Sverige återigen ska bli ett bra land.

Fru talman! För detta är skatter viktiga. Skatter påverkar om det ska löna sig att arbeta eller investera. Skatter påverkar hur man kan styra miljön mot mer hänsyn till kommande generationers livskvalitet. För oss moderater är det självklart att skatter ska utformas på ett sådant sätt att det ska vara lönsamt att arbeta. Därför föreslår vi till exempel att jobbskatteavdraget ska byggas ut så att det blir 300–500 kronor mer lönsamt att arbeta. Det är givetvis viktigt att det blir det för de människor som varje dag går till jobbet och trots svårigheterna och problemen i vår välfärd ändå väljer att bidra till sig själva och andra.

Men det är inte därför som vi i grunden vill sänka skatten, utan det är för att det gör att fler människor kommer in på arbetsmarknaden. RUT och jobbskatteavdraget har hittills skapat ungefär 150 000 jobb som vi annars inte skulle ha haft. Vi har en skattepolitik som ger något till alla som anstränger sig eller som har ansträngt sig.

Vi sänker skatten dubbelt så mycket för dubbelt så många pensionärer jämfört med regeringen. Med vår skattepolitik får ungefär 7 miljoner människor förbättringar. Detta kan jämföras med den mycket smala skattepolitik som regeringsunderlaget har, där ungefär 3 miljoner – de som har det allra bäst ställt i respektive grupp – får mer pengar. Moderaterna har en mer rättvis skattepolitik som kommer fler människor till del och som ger fler människor ett arbete att gå till.

Vi har en politik för hela Sverige. Alla problem går inte att lösa, men många problem går att dämpa. Och, fru talman, ett av de problem som Sverige behöver lösa är att många människor på många platser inte känner

att gemenskapen ger dem tillräckligt mycket. Vi ser med oro på de mycket stora skattehöjningar som gjorts på bilen under de senaste åren och som rent av gjort det olönsamt att åka till jobbet för många människor runt om i landet. Därför gör vi kraftiga skattesänkningar på drivmedel så att det blir 1 krona billigare att tanka. Detta bidrar till att det blir enklare att jobba och att starta och driva företag runt om i hela landet.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till reservationerna 1 och 5. (Applåder)

Anf. 92 ERIC WESTROTH (SD):

Fru talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservationer 2 och 6 i betänkandet.

I denna församling har vi olika ideologiska utgångspunkter men är ändå i stort ganska överens när det gäller beskattning. Det finns en bred majoritet för att det offentliga har stora åtaganden vad gäller försvar, lag och ordning, sjukvård, utbildning, välfärd och så vidare.

Sverige har ett förhållandevis fungerande skattesystem som åtnjuter en relativt stor acceptans från skattekollektivets sida. Detta förtroende är något som vi politiker måste vårda ömt, ett arbete som har flera dimensioner. Vi kan därför inte med lättsinne spendera de ekonomiska resurser som vi faktiskt avtvingar företagare, löntagare och pensionärer.

Jag ska bara nämna ett enstaka exempel. Säpo slog nyligen larm om att våldsbejakande extrema organisationer får miljonbidrag från stat och kommuner.

Dessutom kan jag som medlem i en företagarfamilj från Gnosjöregionen bekräfta att företagare ser med stor irritation på hur deras inbetalda skattemedel förslösas. Och som om det inte var nog med det drar sig politiker inte för att ta företagares och andra skattebetalares bidrag för givet. Lite längre vänsterut noterar vi dessutom en sorts förakt mot samhällets allra tåligaste draghästar.

Detta, fru talman, är en farlig väg. Det är oklokt att såga i grenen som man sitter på. Skattebetalaren måste med egna ögon se att hans eller hennes bidrag till samhället förvaltas väl. Med risk för att slita ut ett gammalt känt citat: Varje förslösad skattekrona är en stöld från folket.

Vi ska samtidigt inte blunda för hur samhällsekonomin fungerar. Alltför höga skatter minskar incitamenten till arbete. Alltför höga skatter i dag leder till en eroderad skattebas i morgon. Alltför höga skatter är ett hot mot det som vi alla värnar – säkerhet, lag och ordning samt välfärdens kärna.

Sverigedemokraternas färdriktning är alltså ett sänkt skattetryck till förmån för ekonomins och samhällets utveckling och individens rätt till det egna arbetets belöningar.

Från vänster låter det ofta som att en sänkt skatt skulle vara en sorts stöld från folket, vilket bara stämmer om staten äger 100 procent av lönen när den betalas ut. Så, fru talman, kan det rimligtvis inte förhålla sig.

Sverigedemokraterna förordar sänkt skatt med 10 miljarder, en skattelättnad för alla löntagare och pensionärer som dessutom raderar bort det som återstår av pensionärsskatten. Denna skattesänkning riktar sig inte till någon specifik geografisk region och inte till någon speciell åldersgrupp. Den är generell men har störst relativ betydelse för låg- och medelinkomsttagare.

Liksom de flesta i denna kammare säger sig vilja se en balansgång mellan rimlig beskattning och generell välfärd är de flesta också överens om att det ska gå att bo och leva i Sveriges samtliga regioner.

Skatt på bensin och diesel genererar uppemot 60 miljarder till staten per år – en till synes outsinlig källa till skatteintäkter för finansministern, som dessutom vill höja skatten på drivmedel med konsumentprisindex plus 2 procent per år.

Ni må tro att vi gnuggade våra ögon när regeringen kallade det en sänkning när höjningen av bränsleskatten 2020 skulle bli *bara* 12 öre.

Problemet med en allt högre skatt på drivmedel är att det är en skatt på mobilitet, en pålaga som med precision träffar strävsamma människor som försöker få vardagspusslet att gå ihop. Den slår hårt mot landsbygden där man dessutom väldigt ofta saknar rimligt alternativ till egen bil.

Sverigedemokraterna säger nej till den politik som innebär en ständig höjning av priset på mobilitet. Vår politik är den motsatta. Det bör bli billigare att ta sig till och från arbetet, billigare att köra barnen till och från fritidsaktiviteter och dessutom billigare att hälsa på svärmor som bor två mil bort.

Därför säger vi nej till regeringens höjning av drivmedelsskatten med 12 öre, och vi vill därutöver tvärtom sänka skatten på drivmedel med 1 krona litern. Det ser vi som ett steg i rätt riktning i alla fall.

Vi motsätter oss samtidigt alla förslag om försämringar av reseavdraget. Vi motsätter oss dessutom regeringens system som går under namnet bonus–malus, alltså en straffbeskattning på något större bilar, för att inte tala om lätta lastbilar och husbilar, där vi kommer att kunna se skattenivåer på upp till 35 000 kronor om året.

Fru talman! En annan okynnesbeskattning är de punktskatter som har börjat dyka upp och som bör kommenteras var för sig.

Flygskatten är en symbolåtgärd som motiveras med miljöhänsyn men som praktiskt nog för regeringen inbringar 1 ½ miljard per år. Nu är det så att inrikesflyget har en roll att spela för den som behöver resa långt och snabbt. Det vet var och en som har suttit 15 timmar på tåget mellan Stockholm och Kiruna.

Tåget har sin givna roll, men ibland behövs inrikesflyget till ett rimligt pris. Dessutom ser vi nu hur flygbolag anpassar sig och flyttar sina avgångar från den gränsnära flygplatsen Sturup till förmån för Köpenhamns flygplats Kastrup, vilket leder till färre avgångar från Sturup och i förlängningen förmodligen också till uppsägningar av personal.

Skatten på plastpåsar, som regeringen och dess samarbetspartier har kommit överens om, ska bli 3 kronor per plastpåse, alltså flera hundra procents skatt, lite beroende på hur man räknar. Då hör det till saken att plastpåsar förväntas ersättas med bomullskassar som måste återanvändas upp till 400 gånger innan det lönar sig ur ett energiperspektiv. Så om man ska se detta ur ett resurs- och miljöperspektiv väcker det fler frågor.

Så till den så kallade kemikalieskatten. Undersökningar visar att kemikalieskatten har slagit hårt mot svensk handel. Den har medfört att vart tionde köp har flyttats från svenska butiker till utländska webbplatser. Det är skadligt för näringslivet och leder till lägre intäkter, vilket var exakt vad vi sverigedemokrater varnade för.

Vi ser även förslag om avfallsförbränningsskatt. Det är en skatt som tidigare har funnits men som togs bort på grund av att den inte fick den

effekt som man förväntade sig. Nu ska den återinföras utan att det har framkommit några faktorer som skulle ha förändrat förutsättningarna. I stället kommer detta att leda till höjda priser på fjärrvärme, försämrade lönsamhet för avfallsförbränningsanläggningarna och därmed försämrade resurser för dessa anläggningar att investera i ännu renare och mer miljövänlig teknik än vad de har i dag.

Företagens anpassning till det nya läget har medfört att en del flyttar sin verksamhet bort från Sverige, vilket innebär färre svenska arbetstillfällena och i förlängningen mindre resurser till offentlig sektor. Detta, fru talman, är kontraproduktiv skattepolitik som vi i Sverigedemokraterna motsätter oss. Den är dålig för konsumenten, dålig för handeln och dålig för statskassan.

Men vi ska inte låta dessa meningsskiljaktigheter överskugga det som vi har gemensamt. Vi vill alla se ett sammanhållet Sverige, där de som arbetar bidrar till samhällets offentliga institutioner till förmån för trygghet, sammanhållning och generell välfärd. Vi har kanske lite olika syn på hur vi ska nå dit. Men då är vår uppgift i denna kammare att konstruktivt eftersträva kompromisser. Det är i denna anda, fru talman, som vi sverigedemokrater deltar i det parlamentariska arbetet.

Anf. 93 TONY HADDOU (V):

Fru talman! 1,7 miljoner kronor – så hög var inkomsten för den rikaste procenten i Danderyd. I Göteborg, som jag kommer från, var inkomsten för en vanlig arbetare runt 20 000 kronor i månaden under samma period.

86 000 måltider delades förra året ut i Göteborg bara av Sankt Johanneskyrkan. Av alla insatser från Sveriges stadsmissioner utgör matinsatserna nästan 65 procent.

42 miljoner – så mycket tjänar en högt uppsatt Volvochef om året. Och 2,5 miljoner är summan på den årliga skattelättnad som chefen belönas med av 73-punktsgänget med Socialdemokraterna i spetsen.

618 barn lever just nu i akut hemlöshet bara i min hemstad. Det är barn som tvingas flytta runt bland tillfälliga boenden, som inte har en egen säng och ingen plats att kalla hemma.

Samtidigt som den rikaste procenten i Danderyd plockar ut nästan 2 miljoner kronor i månaden har vi alltså matfattigdom och barn som inte har en plats att kalla hemma. Vi har alltså de som lever på överflöd av kapital och de som lever på marginalen. Någoting är mycket skevt i Sverige, och det stavas ojämlikhet och ökade klassklyftor.

Den ökade ojämlikheten är ett resultat främst av politiska beslut, inte minst på grund av slopade eller minskade skatter på förmögenheter, arv, gåvor, fastigheter och kapitalinkomster samt urholkade socialförsäkrings-system och sex jobbskatteavdrag. Allt detta har bidragit till ökade klassklyftor. Ändå står nästan alla partier inne i kammaren och säger sig värna om välfärden. Det talas varmt om bättre sjukvård, bättre skola och bättre äldreomsorg. Men jag måste säga att det verkligen är mycket snack och lite verkstad.

Fyra av fem kommuner tvingas att göra nedskärningar i verksamheten under nästa år. Det handlar bland annat om neddragningar i skolan, äldreomsorgen och socialtjänsten.

Flera välfärdsuppror har startat – jag tror att alla här känner till Lärarmarschen, Förskoleupproret och Undersköterskeupproret. Anledningen

till att dessa har startat är att de anställda i välfärden helt enkelt har fått nog. De ställer inte längre upp på nedskärningar och kronisk underbemanning. De har fått nog av stress och dåliga arbetsvillkor och av att ha alldeles för få kollegor.

Samtidigt som välfärden är i desperat behov av resurser har vi två börsnoterade skolkoncerner som tillsammans gjort vinster på cirka en halv miljard kronor det senaste året. Våra gemensamma skattepengar som ska gå till skolan, fler lärartjänster, löner och rimliga arbetsvillkor går i stället till aktieutdelningar till kapitalister som slaktar välfärden och vårt gemensamma.

Det får vara nog av nyliberala experiment och sönderprivatiserade verksamheter. Det får vara nog av ökad ojämlikhet och klassklyftor. Detta system har vi provat i decennier – i närmare 30 år. Sverige har provat sänkta skatter och försämrade sjukförsäkringar, och vi har provat vinstjakten i välfärden.

Det enda vi kan konstatera efter decennier är att vi har fått en minskad välfärd, områden som lämnats efter och ökade klassklyftor. Har man testat något så länge utan framgång tycker jag att man ska vara ödmjuk och ompröva sin strategi.

Fru talman! Vänsterpartiet vill ha ett annat samhälle. Vi har andra prioriteringar. Därför har vi lagt fram ett budgetförslag som utgör en plan för jämlikhet och grön omställning. Där satsar vi på den generella välfärden och på att minska de ekonomiska klyftorna och prioriterar de ekonomiskt utsatta. Vi gör satsningar som är centrala för ett mer jämlikt samhälle, och vi finansierar detta framför allt genom höjda kapitalskatter och genom att höja skatten för de rika.

Regeringens budget ökar däremot klyftorna i samhället och leder till underfinansiering av välfärden i ett läge där behoven är stora. Socialdemokraterna fortsätter med en skev fördelning och avskaffar värnskatten så att de rika männen ska få sina skattesänkningar.

Vi kan konstatera att Sverige har blivit ett skatteparadis för de rika. Kapitalinkomsterna har koncentrerats till de mest välbeställda. Flera miljarder som skulle användas till att rusta upp bostäder i våra mest eftersatta områden eller till att förbättra socialförsäkringarna har undandragits till förmån för de rika.

Därför måste vi lägga om ekonomin. Med rättvisa skatter kan vi kraftfullt omfördela makt och resurser genom skattesystemet på ett mer rättvist sätt. Genom skattefinansierade välfärds- och trygghetssystem omfördelar vi också solidariskt mellan arbetande och arbetslösa, mellan friska och sjuka och inte minst mellan dem som lever i överflöd och dem som lever på marginalen.

Men i stället tävlar de andra partierna om vem som mest kan skylla flyktingarna för välfärds-krisen, bostadskrisen eller arbetslösheten. Vi har flera partier som använder ökade klassklyftor för att ställa grupper mot varandra. Jag tycker dock att vi ska visa människor var ansvaret ligger.

Sanningen är att det varken är de ekonomiskt utsattas eller flyktingarnas fel att vi har nedskärningar eller att pengarna inte räcker till fler undersköterskor eller lärare. Både den ökade ojämlikheten och den raserade välfärden är resultatet av en högst medveten politik. Det handlar om politiska beslut från Socialdemokraterna och högern, som är ansvariga för de ökade klassklyftorna. Just där ligger ansvaret.



Dem vi borde ta ett större ansvar för – de ekonomiskt mest utsatta – lämnas efter. I stället är det uppenbarligen miljonärerna och miljardärerna – superpamparna och de superrika – som vi ska ta ett samhällsansvar för. De ska få ännu mer bidrag och skattesänkningar. Detta visar hur tydligt det är att vi har fått en rå politik för de fattiga och fetare tider för de rika.

Fru talman! Med rättvisa skatter minskar vi klassklyftorna, ökar jämlikheten och säkerställer en jämlik välfärd. Ekonomin ska inte vara riggad för de rikaste.

Därför vill vi öka beskattningen av kapital och förmögenheter samtidigt som vi sänker skatten för låg- och medelinkomsttagare. Vi slopar också de rikas skattesubventioner och använder i stället pengarna till att stärka välfärden och till samhällsnyttiga investeringar.

Det är tydligt att vi i dag har sju högerpartier och ett vänsterparti i riksdagen. Socialdemokraterna tillsammans med Centern och Liberalerna ger oss skattesänkningar för de rika och kris i kommunerna.

Likadant är det hos de blåbruna: Det är skattesänkningar för de rika och kris i kommunerna, där verksamheter tvingas skära ned.

Fru talman! Det är dags att välfärdsarbetare får den status de förtjänar. Det är dags att undersköterskor får bättre arbetsvillkor, rimliga scheman och arbetstider som går att kombinera med familjeliv och fritid.

Vänsterpartiet kommer att fortsätta att kämpa för ett jämlikt samhälle. Vi kommer att backa varenda undersköterska och varenda välfärdsarbetare, och vi kommer aldrig att sluta kämpa för dem som lämnas efter. Där har ni vår solidaritet och vår klasskamp. Vi sätter flertalet före kapitalet.

#### Anf. 94 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! Om jag skulle sätta ihop en grundkurs i ekonomi för politiker vet jag precis vad som skulle vara det första momentet: Glöm aldrig att pengarna vi talar om tillhör någon annan!

De inkomster och utgifter som diskuteras här i dag tillhör skattebetalarna. De tillhör dem som arbetar, driver företag och konsumerar. Det innebär givetvis att vi måste vara varsamma med hur pengarna används, men det innebär också att sänkta skatter är ett mål i sig. Det är ett mål att människor får behålla så mycket som möjligt av de pengar de själva tjänat ihop.

Men till skillnad från regeringen och dess samarbetspartier tycker vi att skattesänkningar måste komma alla till del, inte bara dem med högst inkomster. Det blir, om vi får bestämma, sänkt skatt för alla. Kristdemokraterna lägger därför fram förslag på sänkta skatter för breda löntagargrupper, för pensionärer, för sjuk- och aktivitetsersatta, för barnfamiljer och för dem som har det svårare att komma in på arbetsmarknaden.

Sänkta skatter ökar också tillväxten i landet. Det skapar fler jobb och bidrar till att innanförskapet kan öka, på utanförskapets bekostnad. Dessutom innebär skattesänkningar som stimulerar till fler arbetade timmar att kommunernas ekonomi stärks långsiktigt, och det är viktigt i en tid när kommunerna ställs inför stora utmaningar på grund av demografiska förändringar som innebär en allt högre försörjningskvot.

Fru talman! Samtidigt som vi tycker att skattesänkningar ska komma alla till del ser också vi problemet med de höga marginalskatterna. Det måste bli mer lönsamt att till exempel vidareutbilda sig till specialistsjuksköterska eller bli chef inom äldreomsorgen. Därför behöver marginal-effekterna minska.

Vi vill att färre ska betala statlig skatt, och vi vill att de som gör det ska betala mindre. Men trenden har under lång tid gått åt det andra hållet, mot att allt fler löntagare har betalat statlig inkomstskatt.

Under 2014 betalade 22 procent av alla barnmorskor statlig inkomstskatt. Fyra år senare, 2018, betalade 26 procent av barnmorskorna statlig inkomstskatt.

Samma utveckling syns inom fler yrkesgrupper. I poliskåren, till exempel, betalar nu var tredje polis den 20-procentiga extraskatten. Konsekvensen blir minskade incitament att jobba en timme extra, vilket många inom exempelvis vården och polisen ställs inför. Vi har allt att vinna på att dessa yrkesgrupper jobbar lite extra.

I den budget från Kristdemokraterna och Moderaterna som gick igenom här i kammaren förra året höjdes gränsen för när statlig skatt ska betalas – det som på byråkratiska brukar kallas den nedre skiktgränsen. Detta arbete behöver fortsätta. Kristdemokraterna föreslår nu att gränsen höjs från 42 400 kronor till 44 200 kronor. För de ungefär 1,6 miljoner löntagare som berörs innebär detta sänkt skatt med ungefär 4 300 kronor om året eller 360 kronor per månad.

Återigen skiljer vi oss från regeringen och dess samarbetspartier, som riktar sin stora skattesänkning enbart till de 300 000 med de allra högsta inkomsterna.

Fru talman! Samhället består inte bara av staten och kapitalet; samhället består också av föreningslivet.

I föreningslivet lär vi oss att lyssna på andra. Vi lär oss att kompromissa. Vi lär oss om grunderna för demokratin, och vi lär oss om medmänsklighet. En bra förebild i en förening är inte sällan det som får unga människor att hamna på rätt bana i livet.

För idrottsföreningar finns det i dag förmånliga skatteregler. Dessa innebär att föreningen inte behöver betala arbetsgivaravgifter för idrottsutövare, tränare eller tävlingsfunktionärer så länge ersättningen understiger ett halvt prisbasbelopp.

Genom detta undantag har idrottsrörelsen en förmån som betyder väldigt mycket för verksamheten. Men samma skatteregler måste också gälla för andra ideella organisationer. Till exempel omfattas i dag inte organisationerna inom svenskt friluftsliv, trots att de precis som idrotten samlar massvis av människor, och trots att de, precis som idrotten, bidrar till gemenskap och demokrati. Kristdemokraterna tycker att alla ideella organisationer ska inkluderas i samma regelverk som idrotten och få del av samma skattenedsättning, och för det avsätter vi 95 miljoner kronor.

I vårt budgetalternativ avskaffar vi också reklamskatten för ideella föreningar. Förra året betalade ideella föreningar ungefär 60 miljoner kronor i reklamskatt.

Totalt sänker vi alltså skatterna för föreningslivet med 155 miljoner kronor. Det skapar förutsättningar för att fokusera resurserna på den kärnverksamhet som ofta kommer barn, unga och äldre till del.

Fru talman! Sedan i somras är skattereduktionen för gåvor till ideella organisationer återinförd, tack vare Kristdemokraternas och Moderaternas budget. Gåvoskatteavdraget, som det ofta kallas, innebär att den som skänker pengar till godkända organisationer som arbetar inom det sociala området eller med forskning får en skattereduktion med upp till 1 500 kronor

årligen. Nu är det hög tid att börja utveckla gåvoskatteavdraget, och då kan Norge vara en bra förebild för hur utvecklingen ska se ut.

För det första föreslår Kristdemokraterna att reduktionen höjs. När avdraget infördes i Norge var det ganska blygsamt, några hundralappar, men sedan dess har beloppsgränsen successivt höjts. I dag motsvarar deras beloppsgräns över 20 000 svenska kronor. Det är dags att påbörja samma resa som Norge har gjort. För nästa år föreslår vi att reduktionen dubblas, och för detta avsätter vi 90 miljoner kronor.

För det andra föreslår vi kristdemokrater också att gåvoskatteavdraget utvecklas så att det omfattar fler typer av organisationer. När det infördes i Norge omfattades först bara ett fåtal organisationer, men i dag omfattas över 600 organisationer som arbetar med allt från omsorg till mänskliga rättigheter, kultur, miljö, natur och djurskydd.

För det tredje anser vi att beloppsgränsen för varje enskild gåva behöver sänkas. I dag måste den enskilde skänka minst 200 kronor vid varje gåvotillfälle för att vara berättigad till reduktion, men samtidigt vet vi att genomsnittsgåvan ligger på ungefär 100 kronor. För att fler människor ska ges möjlighet och incitament att skänka pengar vill vi sänka den gränsen.

Avslutningsvis, fru talman: Vår skattepolitik utgår från människors rätt att behålla så mycket som möjligt av de pengar de själva tjänat ihop, samtidigt som vi på ett effektivt sätt stärker incitamenten för att arbeta och därmed säkrar skatteintäkter till den gemensamma välfärden. När vi kristdemokrater sänker skatterna ser vi till att skattesänkningarna kommer alla i samhället till del. Vi vet att vi människor behöver varandra och blir starkare tillsammans. Därför prioriterar vi också skattesänkningar som underlättar för mer gemenskap i samhället.

(Applåder)

Anf. 95 JÖRGEN HELLMAN (S):

Fru talman! I dag är det en historisk dag. Vi fasar ut Anders Borgs straffskatt på pensionärerna, som vi lovade 2014.

Jag får tacka Centerpartiet, Miljöpartiet och Liberalerna för ett gott samarbete med budgetpropositionen för 2020. Det var i ett komplicerat parlamentariskt läge som vi partier tillsammans valde samarbete och kompromiss för att gemensamt ta oss an samhällsproblemen.

Denna budget på över 1 000 miljarder ska finansieras. Den styrka vi har skapat genom sjunkande statsskuld och ordning i finanserna kan behövas i en kommande konjunkturavmattning. Socialdemokraterna är trygghetspartiet som värnar ordning och reda i statsfinanserna, och det har vi alltid gjort. Det är så vi har fått stabilitet i vårt land. Vi är väl rustade för framtiden jämfört med många andra EU-länder. Den svenska statsskulden är enligt Näringslivets ekonomifakta bara hälften så stor som den genomsnittliga skulden i euroländerna och de 28 EU-medlemsländerna.

Att finansiera statens utgifter görs i huvudsak genom skatt på arbete, kapital och moms. Ofta får enskilda skatter och skattesatser hård kritik för att vara felaktiga, skadliga eller orättvisa i något avseende. Listan över uppvaktningar till Finansdepartementet och skatteutskottets ledamöter är alltid lång. Men vi i skatteutskottet är välfärdens försvarsdepartement. Genom att med fasthet hävda behovet av olika skatter på breda skattebaser säkrar vi vård, skola och omsorg i vårt land.

Dagens skattesystem är 25 år gammalt. Vi var inte med i EU 1990–1991 när skattesystemet kom på plats. Sedan dess har världen blivit mycket mer globaliserad. Till exempel är den gamla postorderhandeln en helt annan värld jämfört med den moderna, mer omfattande internethandeln.

EU kommer med olika direktiv på skatteområdet som vi måste förhålla oss till. Sveriges finansminister måste alltid vara oerhört aktiv i EU-förhandlingar för att skapa allianser som gynnar Sveriges ekonomi. Även i globala organ som OECD krävs mycket svensk aktivitet. Vi socialdemokrater välkomnar arbetet i OECD och EU för att motverka bland annat skattefusk och skatteundandragande.

Varför tar jag upp detta i skatterundan? Jo, för att förutsättningarna för skattesystemet har ändrats på de 25 åren. Vi har fått internet, vi har fått en helt annan globalisering och vi har över 600 undantag i skattesystemet, så vi måste framöver se över skattesystemet.

Fru talman! I takt med att ekonomin växer skapas ju ett budgetutrymme. Det utrymmet är upp till oss politiker att besluta över. Väljer man att sänka skatter blir det mindre kvar till välfärden. Det kommer man aldrig ifrån.

Skattepolitiken ska också säkra stabila skatteintäkter och skapa förutsättningar för en hållbar tillväxt och en hög sysselsättning. De föreslagna skatteförändringarna som helhet i en budget ska alltid bidra till ökad sysselsättning, ett ökat antal arbetade timmar och till att klimat- och miljömål uppnås, detta samtidigt som välfärdens finansiering långsiktigt säkras.

Skatteförändringarna i budgeten för 2020 är bland annat att den övre skiktgränsen för statlig inkomstskatt avskaffas. Det är ingenting som vi har propagerat för, men i förhandlingar måste man ge och ta.

Skatten för personer över 65 år sänks. Förslaget minskar skillnaden i beskattning av arbetande under 65 år och pensionärer över 65 år. Det gäller för inkomster över ca 210 000 kronor.

Herr talman! Vi har därmed fasat ut Anders Borgs straffskatt på pensionärerna, som vi lovade 2014. Men tyvärr hittade Moderaterna tillsammans med Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna på en ny genom sin budget för 2019.

Herr talman! Andra nyheter i budgetpropositionen när det gäller skatter är att krav på elektronisk betalning vid ROT- och RUT-arbeten införs för att motverka felaktiga utbetalningar. En skattereduktion för boende i vissa geografiska områden införs. Det ger mer pengar på bankkortet för folk som bor i gles- och landsbygden. Medel för ytterligare skattesänkningar på jobb och företagande inom ramen för den gröna skatteväxlingen sätts av för 2021. Ett ekonomiskt arbetstagarbegrepp införs i syfte att skapa konkurrensneutralitet i vårt land. Vi inför också ett förstärkt avdrag för forskning och utveckling, och ett ingångsavdrag kommer att införas. Taket för uppskov vid bostadsförsäljning bör också höjas.

Herr talman! De senaste åren har det säkerhetspolitiska läget i vårt land försämrats. Regeringen kommer därför att förstärka det militära försvaret över tid. Tillskottet kommer bland annat att finansieras med högre skatt på finanssektorn. Det är hög tid att bankerna får dra sitt strå till stacken.

Andra skatter som kommer att införas är skatt på avfallsförbränning och plastbärkassar. Som någon talare tidigare tog upp kommer skatten på

drivmedel faktiskt att sänkas genom att den så kallade överindexeringen tas bort.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet om statens budget för 2020.  
(Applåder)

Prot. 2019/20:39

27 november

-----

Statens budget 2020

Rambeslutet

Anf. 96 NIKLAS WYKMAN (M) replik:

Herr talman! Jag känner Jörgen Hellman som en förnuftig och pragmatisk ledare för skatteutskottets arbete. Det verkar dock som om Jörgen Hellman har en del problem med sina samarbetspartier och partikamrater. Budgeten framstår nämligen inte lika pragmatisk och resultatinkriktad som Jörgen Hellman låter.

Skatter har inget eget syfte utan får på något sätt sin mening med vad man gör med intäkterna, vilka styrande effekter de har eller för den delen vilka problem de skapar för jobb, tillväxt eller enskilda personer, precis som Jörgen Hellman nämner. Men bara för att de inte har något eget syfte betyder det inte att de är oviktiga. Tvärtom är det en av de saker staten sysslar med som allra mest påverkar hur människor har det, vilka villkor företag har och vilka förutsättningar vi som samhälle tillsammans har.

Av detta skäl bör man kanske i en skattepolitisk diskussion inte fördjupa sig i alla tekniska detaljer utan snarare i konsekvenserna för hur samhället utvecklas. Det är vi nog brett överens om.

Min fråga gäller därför tillväxten i Sverige. Vi kan ha höga löner för byggarbetare, industriarbetare och breda löntagargrupper tack vare att vår ekonomi är stark och växer. Nu växer inte vår ekonomi längre. Tvärtom står den helt stilla och förväntas nästa år vara sämst i hela Europeiska unionen. Inget annat land i hela EU förväntas ha lägre tillväxt än vad Sverige har. Detta kommer att märkas i finansieringen av välfärden och i löntagarnas lönekuvert.

Därför vill jag fråga Jörgen Hellman: Vilka åtgärder på skattepolitikens område innehåller budgeten för att tillväxten ska kunna ta fart?

Anf. 97 JÖRGEN HELLMAN (S) replik:

Herr talman! Det är alltid intressant att diskutera skatter med Niklas Wykman. Han är väl påläst på skatteområdet. Jag lyssnade med intresse på hans anförande då han använde 7 minuter och 50 sekunder till att resonera om allmänpolitik. Sedan avslutade han med 2 minuter om skatter. Därför känns det bra att använda repliktiden till just skatter.

En stor gemensam sektor skapar en trygghet bland invånarna så att de vågar. Det är en faktor man inte ska underskatta när konjunkturen viker. Att ha en trygghet som invånare är ett av våra grundfundament.

Vad gäller exempel på sådant i vår budget som kommer att skapa tillväxt framöver har vi bland annat forsknings- och utvecklingsavdraget.

Jag har en fundering om Niklas Wykmans retorik. Det handlade ju inte särskilt mycket om skatter. När man läser er budgetmotion känns det som om förnyelsen hos Moderaterna bara handlar om en enda sak, nämligen fortsatta skattesänkningar. I förrförra budgeten var det 26 miljarder, och i den förra var det 32 miljarder. Eran med skattesänkningar fortsätter.

Tolkar jag er budgetmotion rätt höjer ni moms på mat för att ha råd att sänka bensinpriset. Man kan fundera på hur Niklas Wykman har tänkt kring dessa skatteförändringar.

Anf. 98 NIKLAS WYKMAN (M) replik:

Herr talman! Givet det läge Sverige befinner sig i med mycket stort kostnadstryck på offentlig verksamhet och med stora problem brett i samhället som behöver mötas med politiska åtgärder är det lite oroväckande att vår tillväxt nästa år förväntas vara lägst i hela Europeiska unionen. Det gör politikens muskler mycket svagare. Det gör att olika utgifter och viktiga prioriteringar behöver ställas mycket hårdare mot varandra än annars.

När vi inte har någon tillväxt i ekonomin, Jörgen Hellman, måste varje krona man vill använda i sjukvården tas från skolan eller tvärtom. Det är detta som är den tillväxtlösa politikens stora problem. Det blir färre resurser att fördela, och motsättningarna mellan olika angelägna intressen i samhället blir fler. Därför är en tillväxtpolitik också en politik för större sammanhållning och mer harmoni i samhället. Då kan alla få mer utan att någon annan behöver få det sämre.

Därför, Jörgen Hellman, är det oroande när svaret på frågan om vad som ska få fart på tillväxten är något ytterligare litet avdrag någonstans. Det kommer troligtvis från Centerpartiets önskelista. Det behöver inte vara fel med olika typer av små förbättringar av skattesystemet. Problemet med många av dessa små åtgärder är dock att de är väldigt svåra för företag att använda, har oklara effekter och emellanåt snarare snedvrider konkurrensen mellan företag än att öka företagssektorns gemensamma konkurrenskraft gentemot andra länder. Det behöver inte betyda att det alltid är fel att införa dem, men det är riskabelt att som politiker förlita sig på att det är dessa olika små förändringar eller rabatter som i sin helhet ska sätta fart på ekonomin.

Det stämmer att vi i vår budget har ett skifte från i viss mån beskattning på arbete till något ökad beskattning på konsumtion. Det ska sägas att det är i linje med samtliga rekommendationer som varje internationell och nationell institution ger till skattepolitiken. Det är ett bra sätt om man vill öka arbetskraftsdeltagandet, på sikt få ned arbetslösheten och få upp tillväxten i ekonomin. Det är då bättre att beskatta det som producerar lägre och beskatta det som konsumeras lite högre. Det blir väl ca 65 kronor per person.

Anf. 99 JÖRGEN HELLMAN (S) replik:

Herr talman! Det är tydligt att gränslinjen i svensk politik går mellan Moderaterna som anser att skattelättnader ger tillväxt och oss som vill skapa tillväxt genom en gemensam sektor, som exempelvis kan utbilda arbetskraften, och en arbetsmarknadspolitik värd namnet. Det är så och genom en utbildad arbetskraft som vi kan skapa tillväxt.

De andra exemplen kallar Niklas Wykman för småaktiviteter, men de finns ändå med i budgeten. Här finns bland annat ingångsavdraget, som naturligtvis kommer att stimulera en grupp att komma in på arbetsmarknaden.

En stor gemensam sektor som utbildar arbetskraften kommer som sagt att göra Sverige väl rustat inför nästa förbättrade konjunkturuppgång.

Anf. 100 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Jag vill inleda med att tacka Jörgen Hellman för anföran- det. Jag blir dock lite orolig när han tackar Liberalerna och lyfter fram deras politik.

Socialdemokraterna har i sitt förslag till budget prioriterat historiska skattesänkningar för de rika. De gör det när kommunerna och välfärden befinner sig i ett extremt nödläge. Den ekonomiska situationen för Sveriges kommuner blir allt svårare. Behoven av välfärden ökar, och krav på högre kvalitet förstärks. Denna ekvation är svår att lösa.

Runt om i landet ser vi därför kommunbudgetar som innehåller stora nedskärningar i välfärden, ofta dolda bakom ord som effektivisering. Det innebär att stora besparingar görs genom att man skär ned på personalstyrkan samtidigt som man säger att kvaliteten ska vara oförändrad. Färre personer ska alltså göra samma jobb. Detta hade givetvis varit möjlighet om människan var en maskin, men välfärdsarbetarna är inte maskiner, Jörgen.

Min fråga till Socialdemokraterna är därför: Hur mycket effektivare kan välfärdsarbetare bli, enligt Socialdemokraternas bedömning?

Anf. 101 JÖRGEN HELLMAN (S) replik:

Herr talman! Innan jag besvarar frågan måste vi nog reda ut en sak. Jag tycker att många av de förslag som Vänsterpartiet presenterar är bra. Vi har under flera år haft ett konstruktivt budgetarbete med er. Men alternativet till januariavtalet är inte mer av Vänsterpartiets politik. De tre högerkonservativa partierna är det alternativ som i så fall återstår som regeringsbildare.

Därav kom januariavtalet till. Finansminister Magdalena Andersson var tydlig med att januariavtalet gäller. Hennes prioritering är mer pengar till den gemensamma sektorn framöver. Hennes prioriteringar är också mina prioriteringar. Jag delar hennes synpunkt.

Hur mycket effektivare kan man då bli i den offentliga sektorn? Det finns inte så stora möjligheter till det, för det är ofta händer och fötter som behövs i vården. Att utbilda dubbelt så många elever och halvera antalet lärare är inte så lätt; det är antalet personer som är viktigt.

Som sagt tror jag på att vår finansministers besked om att vi ska titta på framtida finansiering av den sektorn kommer att bli verklighet.

Anf. 102 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Jag får konstatera att det inte riktigt var ett svar på frågan. Ni är ansvariga för den politik som kommer att föras och för den här budgeten, Jörgen Hellman. Du tackade verkligen för den budgeten, och du tackade samarbetspartierna. Sedan får jag tacka för det samarbete som vi hade förra mandatperioden. Det visar väl också att den enda gång Socialdemokraterna kan vara lite vänster är när det är en vänsterpartist i rummet.

Faktum kvarstår: Vi har historiska sjuktal bland de anställda i välfärden, och den arbetsrelaterade ohälsan stiger. Att arbeta med krav på att hela tiden vara effektivare tar ut sitt pris i form av utslitna kroppar och ökad stress. Det handlar om välfärdsarbetare som börjar och slutar sina dagar med värktabletter. Det är de som får betala priset för det här samarbetet och regeringens skattesänkningar för de rika. Den slojade värnskatte är ett bra exempel – dessa 6 miljarder motsvarar 15 000 kollegor till landets alla undersköterskor. Underbetalda kvinnor sliter ut sig i välfärden medan höglönlöna välbeställda män ska få sina skattesänkningar. Det är precis den politiken ni bedriver, Jörgen. Det är bara att beklaga.

Anf. 103 JÖRGEN HELLMAN (S) replik:

Herr talman! Det parlamentariska läget gör att det måste skapas kompromisser i detta forum. Jag ska ge ett annat exempel. Vi socialdemokrater tyckte att vi skulle ha ett balansmål i staten, men vi förhandlar med de andra partierna. Utredningen kom med förslag på ett överskottsmål, som man sedan fattat beslut om. Hade vi inte haft det utan ett balansmål hade vi haft en något större summa till den gemensamma sektorn. Men den parlamentariska majoriteten ser så ut att vi måste förhandla.

Alternativet är inte att samverka med Vänsterpartiet för att skapa en majoritet i denna kammare, för det fattas lite väljarunderlag för oss. Jag delar i mångt och mycket den analys som Vänsterpartiet gör av bristerna i den offentliga sektorn. Men jag är trygg med Magdalenas besked om att hon ska fortsätta att titta på hur ekonomin utvecklas i kommunerna och regionerna.

Anf. 104 HAMPUS HAGMAN (KD) replik:

Herr talman! Alla ska med, var Socialdemokraternas motto i valrörelsen 2006. Nu har riksdagens utredningstjänst, RUT, gjort en fördelningsanalys av budgetpropositionen och budgetmotionerna. Man har tittat på den procentuella förändringen av den genomsnittliga ekonomiska standarden för de olika inkomstgrupperna i samhället. För den tiondel av befolkningen som har lägst inkomster innebär regeringens budgetproposition en förbättring av den ekonomiska standarden med 0,4 procent. För den tiondel som har högst inkomster innebär regeringens budgetproposition en förbättring av den ekonomiska standarden med 1 procent. Kort sagt får de med högst inkomst mer än dubbelt så stor ekonomisk förbättring nästa år jämfört med dem med lägst inkomst. Det handlar om tiotusentals kronor per månad för dem med de högsta inkomsterna.

Vi vet varför Socialdemokraterna driver denna politik. Det är nödvändigt för att bland annat hålla borta Kristdemokraterna från regeringsmakten. Men i samma analys från RUT framgår det att effekterna av vår budgetmotion är precis motsatta effekterna av den socialdemokratiska regeringens budgetproposition. Vi sänker skatten för alla: för vårdbiträdet, för sjuksköterskan, för industriarbetaren, för läkaren och – precis som regeringen – faktiskt också för bankdirektören. Men i förhållande till i dag skulle de med lägst inkomst få dubbelt så hög procentuell förbättring som de med högst inkomst.

Mina frågor till Socialdemokraterna blir: Är det regeringens budget eller vår budget som bäst håller ihop samhället? Är det Kristdemokraternas skattepolitik eller regeringens skattepolitik som bäst uppfyller ert gamla motto ”alla ska med”?

Anf. 105 JÖRGEN HELLMAN (S) replik:

Herr talman! Alla ska med – det är en bra devis.

Den borgerliga regeringen och ni kristdemokrater prioriterade en skattesänkning på 140 miljarder, och den sista var med lånade pengar. Sedan plussade ni på skattesänkningar med 20 miljarder. Nu föreslår ni 23 miljarder i skattelättnader. Er profil är skattelättnader. Alla samhällsproblem som finns går att lösa med skattelättnader.



Att hålla er utanför regeringen var inte det primära målet för oss. Det primära målet är ju att Sverigedemokraternas politik inte ska få fäste i en regeringspolitik.

När det gäller borttagande av värnskatten, som tas upp i debatten, har ni tidigare varit positiva. Det har inte vi varit. Men i detta parlamentariska läge får man ta och ge. Vi gillade inte den frågan, men vi måste acceptera kompromisser. Vi tyckte att det var bättre med den kompromissen. I gengäld fick kommunerna lite mer pengar.

Ja, ”alla ska med” är en bra devis.

Anf. 106 HAMPUS HAGMAN (KD) replik:

Herr talman! Vi kristdemokrater har brukat tala om ett samhälle där ingen hålls tillbaka och ingen heller lämnas efter. Det tycker jag är en bra devis.

Det är helt rätt att vi prioriterar skattesänkningar och står för det. Men vi står för skattesänkningar för alla i vårt samhälle, skattesänkningar som innebär att ingen lämnas efter, vilket jag talade om i mitt huvudanförande.

Jag vill återknyta till min tidigare fråga. Om jag får uttolka den tidigare socialdemokratiska hållningen är det den typ av skattesänkningar som håller ihop samhället och gör att alla får det bättre som man egentligen eftersträvar. Den fråga som jag ställde fick inget svar. Är det Kristdemokraternas skattepolitik eller regeringens skattepolitik som bäst lever upp till motot ”alla ska med”, som Socialdemokraterna åtminstone tidigare har haft?

Anf. 107 JÖRGEN HELLMAN (S) replik:

Herr talman! Om det nu inte ska vara någon skillnad i skattepolitik grupper emellan, Hampus Hagman, varför införde ni då straffskatten på pensionärerna när ni senast satt i regeringsställning?

En S-regering stödd av partier här i kammaren kommer att ha en bättre fördelningsprofil än en regering med Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna.

Anf. 108 HELENA VILHELMSSON (C):

Herr talman! Varje generation kan med rätta säga att vi lever i en tid av stora förändringar.

Det jag upplever under min tid är ett teknologiskt skifte som saknar historisk motsvarighet och som i grunden kan komma att förändra samhället och förändra de grundläggande förutsättningarna för företagande. Men så är det såklart alltid när man själv befinner sig mitt i förändringen.

Jag är uppvuxen i en mellanbygd där traktorn för min föräldrageneration kom att revolutionera dåtidens familjejordbruk. Vem behövde häst och anställda på gården när man hade skaffat traktor?

Mina far- och morföräldrar levde i en tid som präglades av en starkt ökande användning av elektricitet, telefoni, förbränningsmotorer och tillverkning och användning av stål. Om vi blickar framåt för dagens unga står den alltmer accelererande digitaliseringen och inte minst artificiell intelligens, AI, för nästa revolution. Vi har i dag företag som med implantat avser att koppla ihop våra hjärnor med datorer. Då är det svårt att överblicka konsekvenserna.

Herr talman! När samhället förändras allt snabbare gör vi klokt i att lyfta blicken en smula och försöka se lite längre än bara veckans eller

månadens uppgifter. De är också viktiga. Vi ska självklart inte blunda för att det finns brådskande och centrala uppgifter som måste tas om hand. Vi vet att vi klarar det. Vi har gjort det förut. Men vi fastnar alltför ofta i det och glömmer att vi också måste kunna ha blicken fäst här och nu och samtidigt kunna se framåt.

Om vi befinner oss i ett system som på vissa områden inte fungerar och som kanske inte har gjort det på 70 år är det dags att börja tänka nytt. En värld stadd i snabb förändring ökar kraven på vår förmåga till anpassning. Vi måste kunna genomföra reformer som skapar nya jobb, eftersom många av de gamla traditionella jobben håller på att försvinna.

Det handlar om jobb som stärker välfärden på andra sätt än de vanliga. I Sverige är det till exempel en försvinnande liten del av alla välfärdstjänster som skapas av ideella organisationer. Tittar vi på övriga Europa och världen ser vi helt andra förhållanden. Är våra skatteregler en orsak till det? Det vill Centerpartiet utreda framåt.

Vi menar att vi måste se över det för att klara välfärden i framtiden, organiserad på ett annat sätt än i dag. Vi måste helt enkelt öka vår konkurrenskraft inte bara inom industri och handel utan inom alla sektorer. Vår förmåga att vara i framkant i utvecklingen är helt avgörande.

Herr talman! Under många år har en stadigt starkare högkonjunktur lagt en skugga över ett reformbehov som hela tiden har funnits. Uttrycket att inte se skogen för alla träd har sällan passat bättre.

Vi har en bostadsmarknad som inte fungerar. Vi har en ineffektiv arbetsförmedling som länge har varit i skriande behov av en reform. Vi har utanförskapsområden där alla inte är inkluderade. Vi har ett skattesystem som inte längre går att lappa och laga särskilt mycket till. Vi har ett skattesystem som vi måste reformera brett. I väntan på en välbehövlig skattereform tar denna budget ändå viktiga steg framåt inom ett flertal områden.

Herr talman! Nyckeln till vår ekonomi och vårt välstånd är våra företag. De är nyckeln till att kunna välkomna nya svenskar och nyckeln till en ekonomisk omställning. Det allra viktigaste är småföretagen, de som skapar fyra av fem nya jobb.

Att skapa villkor som gör att småföretagen kan investera och växa är ett av politikens viktigaste uppdrag. Då kommer nämligen mer skattekonor in till kommuner och regioner som kan gå till vår gemensamma välfärd. Jag vågar påstå att det är förutsättningen för att kommuner ska kunna anställa fler förskollärare, lärare och sjuksköterskor. Det är förutsättningen för att Polismyndigheten ska kunna anställa fler och bättre betalda poliser och för att sjukhusen ska kunna anställa fler och bättre betalda sjuksköterskor och läkare.

I denna budget sänks skatter med i runda slängar 13 miljarder kronor. Sänkt skatt för fler människor ger mer pengar kvar i plånboken. Det gynnar ekonomin och tillväxten. Men vi gör det också billigare att anställa. Genom ett ingångsavgift blir det billigare för företag att anställa de personer som är nya på arbetsmarknaden. Samtidigt införs etableringsjobb för att få nyanlända in i jobb, och det görs satsningar för svenskundervisning tidigare i asylprocessen.

Herr talman! Många landsbygdsbor betalar i dag, vill jag påstå, för hög skatt jämfört med människor i andra delar av Sverige. Varför är det så? Jag säger det med tanke på att de ofta får en sämre offentlig service. Därför sänks skatten i nästa års budget för 850 000 personer i gles- och landsbygd.

Det görs bredbandssatsningar, satsningar på förbättrad statlig service, och vi säger ett uttryckligt stopp för fler myndighetsflyttar till storstäder. Det kommer att bidra till att stärka landsbygdens villkor.

De generella bidragen till kommuner och regioner höjs under kommande budgetperiod med ca 5 miljarder per år. Därmed fortsätter vi satsningen från tidigare budgetar.

Vi förbättrar för pensionärer genom att den så kallade skatten för pensionärer sänks, det vill säga att skatteflyktan mellan arbete och pension minskar.

Effekterna av den så kallade vårdmomsen mildras genom att en kompensation på 210 miljoner per år utgår till de företag inom den privata sektorn som missgynnas av Skatteverkets nya tolkning. Det är ett onödigt förfarande, det ska medges, som vi måste hitta en långsiktig lösning på. Men under tiden ska åtminstone lika förutsättningar råda för offentligt och privat driven välfärd.

Herr talman! Det liberala reformarbetet har börjat, men det måste fortsätta. Behovet av en övergripande skattereform kvarstår. Vi behöver förändra skattebasen så att mer av skatteuttaget inte bara kommer från jobb och företagande, som det nästan är i dag, utan också från andra, mindre skadliga skattebaser. Åratal av diskussioner i den offentliga debatten om behovet av strukturreformer har nu påbörjats. Vår ambition är att det ska fortsätta, för ett välstånd och växande Sverige. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 109 NIKLAS WYKMAN (M) replik:

Herr talman! Det råder ett uppskruvat debattklimat inte bara i Sverige utan runt om i världen. Jag hör till dem som inte tycker att man ska bidra till något sådant. Det talas om att Sverige är misskött och vanskött. Det är lätt att känna viss sympati för den typen av uttryck. Men allra mest känns det som att Sverige är oskött. Det är inte riktigt någon som tar ansvar för vart skutan är på väg.

Många är förvånade över att Centerpartiet väljer att vara med på detta i stället för att stötta en politik som mer skulle kunna ta tag i de väldigt allvarliga problem som Sverige har. När man lyssnar till och deltar i den politiska debatten här är det lite som de ofrivilligas överenskommelse hela tiden.

Det råder italiensk maffiastruktur på våra gator. Men i den politiska verksamheten är det mer som ett förvirrat franskt relationsdrama där ingen riktigt vill vara med någon. Man vet inte varför det har blivit som det har blivit. Den som tittar tappar till och med intresset för det hela.

Jag vill därför diskutera en kärnfråga för Centerpartiet, nämligen landsbygdens villkor. Nu ingår Centerpartiet i ett budgetsamarbete inte bara med Socialdemokraterna utan också med Miljöpartiet. Det är kanske den starkaste kraften vi någonsin haft för urbanisering i Sverige. Alla människor ska leva i stora städer och på ett väldigt urbant och liberalt vis.

Sverige ser annorlunda ut. Vi ser att beskattningen på att använda bilen har blivit så hög att det verkligen försvårar att leva utanför storstäderna. Det gäller både att jobba och att driva företag och så vidare. Jag undrar om inte Helena Vilhelmsson inte skulle vara mer sugen på att ställa upp på vår skattesänkning på ungefär 1 krona litern.

Anf. 110 HELENA VILHELMSSON (C) replik:

Herr talman! Vi är i ett läge där vi har en budget som gäller för i år. Det blev en tillfällig paus av en av indexeringarna på bränslepriset. I maj stod vi här, och du föreslog då att det tillfälliga stoppet skulle fortsätta. Nu föreslås i Moderaternas budget en sänkning med 1 krona.

Jag håller helt med om att bilen är avgörande för landsbygden, för företag och för människor som bor på landet. Men den här situationen där förslag och beslut kommer, dras tillbaka och ändras, utan en gemensam samsyn, är precis vad landets bilåkare och företagare inte behöver. Företagen behöver långsiktighet, förutsägbarhet och samsyn.

Men det ska sägas att den lägre skatt som nuvarande budget innebär naturligtvis är bra; det råder ingen tvekan om det. Därför har Centerpartiet jobbat hårt för att behålla den i den kommande budgetpropositionen. Det är en satsning som innebär en kostnad i budgeten på 900 miljoner kronor. Det tycker vi är bra, och jag hoppas att Moderaterna håller med i den frågan.

Anf. 111 NIKLAS WYKMAN (M) replik:

Herr talman! Det är min uppfattning att politiken måste vara centrerad kring att lösa samhällets akuta och stora problem.

Det är väl känt vilka stora och akuta problem Sverige har: en tillväxt som förväntas vara sämst i EU nästa år och öppen brottslighet på våra gator som tar sig uttryck som man helst inte vill tänka på, med avrättningar på öppen gata och så vidare.

Ett annat stort och grundläggande problem för Sverige är den isärdrivning som sker mellan stad och landsbygd, där många människor utanför våra städer känner en allt mindre tilltro till att de är en del av den gemenskap som Sverige historiskt har varit. Mycket av det bästa som har hänt i Sverige har ju sin start och sitt ursprung långt utanför våra stora städer när det gäller entreprenörskap, innovationskraft och annat som har gjort Sverige bra.

Nu ser vi att självförtroendet för Sverige har om inte slocknat så åtminstone kraftigt dämpats. När Helena Vilhelmsson säger att det är bättre med en stabil skatthöjning för bilister än en osäker skattesänkning vet jag inte om så många håller med.

Vill man verkligen med 100 procents säkerhet ha ökade utgifter för att använda bilen än att med 50 procents sannolikhet få minskade kostnader? Även om sannolikhetslära inte är alla människors stora favorit tror jag bestämt att man väljer att med viss sannolikhet få det bättre än att med 100 procents sannolikhet få det sämre. Jag är inte helt säker på att Helena Vilhelmsson har landsbygdens folk med sig i den frågan.

Jag förstår att vi här och nu inte kommer att göra slut på det elände som januariöverenskommelsen innebär, men jag hoppas innerligt att Centerpartiet inte glömmet bort landsbygden i fortsatta förhandlingar. Vår hand är utsträckt för att förstärka och förbättra möjligheten att verka, bo och arbeta utanför våra storstäder, bland annat genom sänkt skatt på drivmedel.

Anf. 112 HELENA VILHELMSSON (C) replik:

Herr talman! Jag tror att ledamoten Wykman hör vad han väljer att höra. Jag har aldrig sagt att landsbygdsborna och företagarna på landsbyg-

den hellre vill se en stadig ökning av bränslepriserna och bränsleskatten än en minskning.

Det jag sa var att man inte – vare sig boende som vill skjutsa barn till skolan och till fritidsaktiviteter eller företag som verkar på landsbygden – är betjänt av att förslag och beslut rycks upp och inte är långsiktiga. Företagaren på landsbygden och bonden på landsbygden behöver en långsiktighet och en samsyn när det gäller bränslepriset i dag och hur det kommer att se ut om fem år. Annars vågar man inte investera.

Apropå landsbygd har jag en fundering och en fråga. Har Moderaterna räknat på vad effekterna av en sänkning med 1 krona faktiskt innebär när det gäller stad kontra landsbygd? Jag gissar att den som gynnas av detta förslag är den som bor i staden. Den får relativt sett ut betydligt mer av en skattesänkning med 1 krona än den som bor på landet får.

Man kan ställa detta i relation till vårt landsbygdsavdrag, som Moderaterna är emot. Det innebär en skattesänkning på ca 1 600 kronor. Menar Moderaterna att en skattesänkning med 1 krona relativt sett gynnar dem som bor på landsbygden lika mycket som dem som bor i städer?

Anf. 113 HAMPUS HAGMAN (KD) replik:

Herr talman! Högkonjunkturen har nu gått mot sitt slut. Prognoserna för tillväxt och sysselsättning pekar tyvärr nedåt. Företagen har blivit mer försiktiga och vågar inte ha en optimistisk framtidstro på världsläget. Investeringarna saktar in, och vi får vänta oss en högre arbetslöshet framöver.

Sverige är dock välrustat med en låg statsskuld, vilket gör att krutet är torrt om det kommer en eventuell ekonomisk recession. Men krutet gör bara nytta om det är välriktat mot strukturellt bra reformer som ökar konsumtionsviljan, ger människor mer pengar i plånboken och får fler i arbete. Med tanke på de problem som Sverige i dag lider av med rekordlånga vårdköer, skjutningar och brister i äldreomsorgen behöver man vara särskilt noga med var man lägger reformpengarna.

I detta läge går januaripartierna fram med sänkt arbetsgivaravgift för unga under 18 år, sänkt arbetsgivaravgift för nyanlända, sänkt arbetsgivaravgift för långtidsarbetslösa, sänkt arbetsgivaravgift för storbolag som anställer personal inom forskning och utveckling och sänkt arbetsgivaravgift för enskild firma.

Dessa reformer har två saker gemensamt: De har dömts ut av forskningen som ineffektiva satsningar, och de drivs hårt av Centerpartiet. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Riksrevisionen, Konjunkturinstitutet och universitetsknuta forskare har påvisat små eller inga sysselsättningseffekter. Alliansen prövade liknande idéer och fick dra lärdomar av det. Det här är reformer som kostar långt mycket mer än de smakar. Det blir inkomster för företagen samtidigt som breda skattelättnader för vanligt folk saknas.

Min fråga till Centerpartiet är: Varför bränns närmast allt krut av på detta?

Anf. 114 HELENA VILHELMSSON (C) replik:

Herr talman! Tack, Hampus Hagman, för frågan! Jag blir måhända delvis svaret skyldig. Eller rättare sagt: Jag misstänker att svaret står att finna

lite grann i KD:s egen politik, för många av de reformer som Hampus Hagman nyss nämnde är gammal allianspolitik.

Jag kan inte säga annat än att i de kontakter som vi och jag har haft med småföretag är svaren allmängiltiga: Lättnader för att anställa är bra för Sveriges ekonomi. Det är bra för den enskilda personens plånbok att gå från arbetslöshet till arbete. Det är bra att öka konsumtionen, och det är bra för kommunens skattekronor.

Tiden får utvisa om dessa reformer har effekt. Men vi har som sagt tidigare varit överens om ganska många av dessa reformer.

Anf. 115 HAMPUS HAGMAN (KD) replik:

Herr talman! Vi är helt eniga om att sänkta skatter är bra. Vi har båda ägnat en ansenlig del av vår talartid upp i talarstolen åt att tala om detta: Sänkt skatt är bra. Sänkta inkomstskatter är bra. Höjda brytpunkter för statlig inkomstskatt är bra. Att sänka bolagsskatterna, vilket man nu gör i några steg, är bra.

Men varför går man så hårt fram med sådana här punktinsatser – om man kan kalla dem för det – som allihop har det gemensamt att de döms ut som ineffektiva satsningar? Det är ju inte åtgärder som ger jobb i någon större utsträckning. Det finns andra åtgärder som är bättre, som sänkta inkomstskatter och sänkta bolagsskatter. Därav min fråga: Varför drivs just dessa punktinsatser så hårt när de inte får några effekter?

Anf. 116 HELENA VILHELMSSON (C) replik:

Herr talman! Jag kan hålla med ledamoten Hagman om att det egentligen är bra med så få riktade insatser som möjligt. Det är bra för hanteringen, det är bra för ekonomin och det är bra för tillväxten att lägga så lite arbete som möjligt på att få människor i arbete och att kunna producera.

Men ibland är situationen sådan att man helt enkelt måste ta till dessa riktade medel, och det har vi ju båda gjort i regeringsställning. Jag skulle dock hellre se att man kunde vidta generella åtgärder. Sedan återstår diskussionen huruvida de är effektiva eller inte.

Utöver mitt förra svar på repliken kan jag bara lägga till den personliga vinsten för människor av att gå från arbetslöshet till arbete. Många av de reformer ledamoten nämner handlar om lättnader för företag att anställa, och den personliga vinsten av att gå från utanförskap till innanförskap i ett arbete är icke att förglömma. Inte minst detta kan vara en effekt, och kanske den viktigaste effekten av dessa reformer. Människor mår bra av att ha ett arbete att gå till.

Anf. 117 JOAR FORSSELL (L):

Herr talman! Som den som får äran att avsluta den här debatten vill jag tacka för en bra skattedebatt.

Skatteområdet är ett område som lite grann skiljer sig från andra politikområden. Vi kan inte beskatta skatt, så att säga, utan vi måste gå in i andras politikområden för att hitta den politik vi driver. Vi beskattar till exempel arbete, och då är det arbetsmarknadspolitik eller företagarpolitik. Vi beskattar varor, och då är det också arbetsmarknadspolitik eller företagarpolitik. Det kan vara landsbygdspolitik, det kan vara politik för ökad handel och det kan vara klimatpolitik. Men det är ett område som utmärker sig eftersom man alltid är inne i andra politikområden.

Men det är också så, herr talman, att skatteområdet är en förutsättning för alla andra politikområden. Har vi inte en bra skattepolitik som gynnar företagande, som gynnar att människor arbetar mer och som ökar välbefindandet har vi ingenting att fördela i vårt välfärdssystem. Utan en bra skattepolitik finns det ingen välfärd. Utan en bra skattepolitik finns det inga poliser, sjuksköterskor eller lärare. Det finns faktiskt ingenting för den här församlingen att syssla med.

Sverige behöver en bättre skattepolitik. Det är klart att vi behöver en enhetligare moms. Det är orimligt att det är olika moms på vatten i flaska och vatten i kranen. Vi behöver en mycket offensivare klimatpolitik, och en stor del av den är beskattning av sådant som är dåligt för klimatet. Vi behöver sänka skatten på snus så att fler börjar snusa i stället för att ta en cigg – det är mycket farligare. Vi behöver också sänka skatten på arbete och företagande så att fler personer går till jobbet i stället för att behöva gå på bidrag och hamna i periferin, långt utanför samhällsgemenskapen, och kanske dras in i kriminalitet.

Skatter, herr talman, är styrande. Det är med skatter som vi kanske mest effektivt kan styra ekonomin och samhället. Men huvudsyftet med skatter får aldrig vara att gynna olika särintressen eller att på olika sätt snedvrider hur marknaden fungerar. Vi ska ta ut skatter på ett sätt som i så liten utsträckning som möjligt påverkar människors fria val men som på ett så effektivt sätt som möjligt ser till att finansiera de välfärdsåtaganden som vi vill ha.

Herr talman! Den stora konflikten i svensk skattepolitik och svensk ekonomisk politik är den mellan vänstern och högern. Vänstern tror att skattesänkningar är kostnader, medan högern förstår att när man sänker en skatt betyder det att man tar mindre pengar från människor som har gjort rätt för sig, som har jobbat, som har ansträngt sig som har företagat och som har sett till att skapa värde. Vi som är höger i ekonomisk politik förstår att sänkta skatter leder till att fler personer arbetar och att vi får ett ökat välbefindande som vi kan fördela i form av poliser, sjuksköterskor, läkare och så vidare.

Jag blev ganska bestört när jag satt och lyssnade på debatten och hörde Vänsterpartiets Tony Haddou säga i talarstolen att kapitalister slaktar välfärden. Det är precis tvärtom, herr talman. Hade det inte varit för kapitalister – människor som äger, som investerar, som vill att deras pengar ska öka i värde, som ser till att driva på tillväxten och som ser till att skapa jobb – hade vi inte haft någon välfärd över huvudet i det här landet. Det är på grund av att människor har egna drivkrafter som vi kan ha någon välfärd över huvudet.

Tony Haddou sa också att vi hade testat detta med kapitalism i tre decennier och att det hade gått dåligt. Det är lite märkligt, herr talman. Vad jag vet har vi testat kapitalism och marknadsekonomi mycket längre än tre decennier, och det vi har sett är en välbefindandesökning som mänskligheten nog aldrig någonsin i historien har sett – där människor har lyfts ur fattigdom, där företag har blomstrat, där innovationer har gett oss bättre hälso- och sjukvård och där vi med innovationer som drivits fram av just kapitalister och marknadsekonomi har fått se lösningar på framtidens klimatproblem, för att bara nämna några saker.

Vi har också, tvärt emot vad det lät från Vänsterpartiet, testat motsatsen ganska många gånger och på ganska många platser i världen och sett hur

det har lett till raka motsatsen. Vi har fått se ett mindre välstånd där socialismen har slagit rot. Vi har fått se hur företagare och entreprenörer har slagits sönder, hur välståndet har minskat och hur välfärden har utarmats när vi har testat socialism.

Det är det som är den stora konflikten i svensk skattepolitik. Jag tycker, herr talman, att det avspeglas i den debatt vi har här i dag. Det är ju genom sänkta skatter på jobb och på utbildning som vi kan se till att fler personer lyfts ur fattigdom också i Sverige.

Om vi till exempel tittar på våra utsatta förorter ser vi att det är när människor får lite mer pengar över att investera i företagande eller entreprenörskap som människor också lyfts ur fattigdom, kan anställa fler och kan se till att lyfta förorter ur den fattigdom som de nu befinner sig i. Det är också då som det skapas resurser för rättsväsendet så att vi kan hantera den kriminalitet och den otrygghet som ofta finns på samma platser.

Herr talman! Jag ska säga någonting om värnskatten. Det verkar vara ganska många som är arga på Liberalerna. Tyvärr är det en hel del som verkar tro att också Centerpartiet har drivit fram avskaffandet av värnskatten. Jag kan lugna församlingen med att man bara behöver vara arg på Liberalerna – inte för att Centerpartiet har varit så mycket emot det, men det är vi som har drivit genom avskaffandet av värnskatten.

Jag måste säga att det är rätt. Precis som har sagts tidigare i debatten ska man vara försiktig med andra människors pengar. Det är klart att den som har jobbat och slitit, den som har arbetat och gjort rätt för sig, ska man inte ta pengar från i onödan.

Sverigedemokraternas ledamot Westroth stod här tidigare och sa att man inte ska slösa med skattepengar. När man gör det, sa han, är det en stöld från folket. Jag vill säga till Sverigedemokraternas Westroth och till alla som tittar på den här debatten, herr talman, att varje onödigt skatteuttag är en stöld från folket. Vi vet att avskaffandet av värnskatten – just för att människor kommer att arbeta mer, just för att människor kommer att få mer pengar över att investera – kommer att vara självfinansierande. Intäkterna till staten kommer att öka.

Det är klart att det måste vara en stöld från folket om vi vet att en skatt leder till minskat välstånd och minskad välfärd och dessutom vet att dess avskaffande leder till att människor får mer pengar kvar i plånboken och att ekonomin växer. Det är en stöld från folket att ha kvar värnskatten.

Herr talman! En sista sak jag vill lyfta fram i mitt anförande är det FoU-avdrag, ett avdrag för företag som vill investera i ökad innovationskraft och mer forskning, som Liberalerna har drivit igenom i den här budgetförhandlingen. Det är klart att Sveriges ekonomi drivs framåt av att människor forskar, innoverar och hittar på nya sätt att skapa nya värden i ekonomin, och för att detta ska gå runt måste man också kunna tjäna pengar på det. Så har svensk ekonomi byggts historiskt, och så kommer svensk ekonomi att fortsätta byggas.

Med de orden vill jag yrka bifall till utskottets förslag. Det är alltså samma förslag som de två regeringspartierna rätt motvilligt kommer att rösta igenom. Jag är stolt över skattesidan i det förslaget. Jag önskar att Socialdemokraterna och Miljöpartiet kunde vara lite mer stolta, men motvilligt kanske de också röstar med oss om detta skatteförslag.



Anf. 118 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Det är nästan så att Joar Forssell verkar vara lite besatt av Vänsterpartiet när han gång på gång refererar till Vänsterpartiet och vår ekonomiska politik. Han gör ett och annat fel, men ett rätt hade han, och det var när han sa att jag sagt att kapitalister slaktar välfärden. Ja, jag tycker att det är perverst och vidrigt när våra gemensamma skattepengar går till aktieutdelningar på en halv miljard. Det är vidrigt. Det är pengar som är våra gemensamma.

Jag kan inte förstå att Liberalerna lämnar walkover när det gäller detta och tillåter att privata koncerner som är skattefinansierade låter pengarna gå till aktieutdelningar. Det är helt vidrigt.

När det gäller skattepolitiken vet vi att ojämlikheten i Sverige växer. Sverige är det OECD-land där den ekonomiska ojämlikheten har ökat mest sedan mitten av 80-talet. Vi är ett av få länder som varken har arvs-, gåvo- och förmögenhetsskatt eller fastighetsskatt kopplad till taxeringsvärdet. Fortsätter vi i samma takt kommer inkomstfördelningen om 20 år att vara mer ojämlig än i USA.

Är det ett samhälle med sådana klyftor som Joar Forssell vill ha i Sverige? Att gå från att vara världens mest jämlika land till att bli det mest ojämlika landet – är det vad Joar Forssell vill?

Anf. 119 JOAR FORSSELL (L) replik:

Herr talman! För mig spelar det ingen roll om människor blir rika. Det som är jobbigt för mig är om människor är fattiga. Det vi vet är att människor har lyfts ur fattigdom genom kapitalism och marknadsekonomi och genom att människors egen drivkraft får driva ekonomin framåt och att innovationer och forskning får löna sig.

Herr talman! Vänsterpartiet är besatt av att slå ned på människor som tjänar pengar, arbetar, gör rätt för sig, investerar sina pengar och driver fram innovation och forskning. Jag kämpar för att lyfta människor ur fattigdom. Då måste man se till att sänka skatten så att fler personer investerar och skapar jobb, så att det blir lönsammare att gå från bidrag till jobb och så att människor med låga inkomster också kan spara pengar, investera och satsa på att driva fram ett företag eller ett entreprenörskap utifrån sin innovativa idé.

Herr talman! Vill man göra någonting åt ojämlikheten är det inte ens värnskatten som är bekymret. Ojämlikheten i Sverige har ökat framför allt på grund av kapitalinkomster och inte på grund av inkomster från löner för arbete. Att Vänsterpartiet motsätter sig avskaffandet av värnskatten är egentligen inte för att det skulle leda till mer ojämlikhet, utan det är symbolpolitik för att man inte tycker att människor ska kunna bli rika. Jag tycker att människor ska kunna bli rika, jag är stolt över att vi har avskaffat värnskatten och jag är också stolt över vårt FoU-avdrag, som kommer att leda till att vi får fler innovationer och mer tillväxt som stärker både välfärdens kvalitet och finansieringen av den. Det är seriös ekonomisk politik och inte socialism, som vi har prövat förut.

Anf. 120 TONY HADDOU (V) replik:

Herr talman! Det blev en väldigt ideologisk debatt med Joar Forssell och även några rövarhistorier. Jag kommer inte att ha tid att bemöta alla

men kan säga att vi faktiskt höjer kapitalskatterna i vår budget. Det tycker jag att du ska titta på, Joar Forssell.

Fördelningsanalysen ser mycket bättre ut än er, för ni ger pengar till de rika männen i storstäderna och i kranskommunerna och fortsätter med privata vinster i välfärden. Det handlar om aktieutdelningar av våra gemensamma skattepengar. Joar Forssell gillar företagen väldigt mycket, och det här handlar också om att arbetsrätten behöver stärkas i Sverige. Vi vill ha mer makt till löntagarna.

Joar Forssell är inne mycket på värnskatten, och vad som sker nu är att nedskärningar pågår runt om i landet i skola, äldreomsorg och socialtjänst och så vidare. Joar Forssell har hört mig prata mycket om detta under dagen. Det här är saker som skulle kunna bekostas av värnskatten. Jag tror att de 6 miljarderna skulle behövas bättre i sjukvården och äldreomsorgen, men i stället, Joar Forssell, går de till några av Sveriges rikaste personer. Exempelvis får några personer 2 miljoner mer nästa år genom skattesänkningen. Hur skapar det jobb att Volvochefen får 2,5 miljoner extra i fickan nästa år när han redan drar ut 42 miljoner? Det känns lite så där.

Jag tycker faktiskt, Joar Forssell, att undersköterskorna förtjänar löneförhöjning eller fler arbetskamrater och att människor får tillgång till den välfärd som de har rätt till. Till skillnad från dig tycker jag att det är viktigare att vi höjer skatten på kapitalinkomster och satsar på välfärden. Det gör vi i vår budget. Det är en budget för jämlikhet som stärker arbetstagarernas rättigheter och där vi får mer demokrati på arbetsplatser.

Vi tar ställning, vilket jag sa i mitt anförande, för ökad jämlikhet runt om i landet. Det ni erbjuder är nedskärningar och att kvinnodominerade yrken får ta smällen.

Anf. 121 JOAR FORSSELL (L) replik:

Herr talman! Mitt problem är inte att jag inte tror att Vänsterpartiet tar ställning. Mitt problem är vilken ställning Vänsterpartiet tar.

Jag har fått frågan hur det skapar jobb att sänka skatten för folk som jobbar.

(TONY HADDOU (V): Jag har inte frågat det.)

Jo, du frågade det. Det är inte så konstigt, för oavsett vilken inkomst man har innebär en skattesänkning att man får mer pengar kvar att investera antingen i nya idéer som blir företag som anställer människor eller i något som man konsumerar, och någon ska ju faktiskt tillverka det som konsumeras, vilket innebär att det skapas jobb i det ledet.

Herr talman! Skiljelinjen mellan Vänsterpartiets och Liberalernas ekonomiska politik handlar inte om hur man ser på om det ska vara höga och sjysta löner i välfärden eller inte, utan det handlar om att vi vill kunna finansiera det långsiktigt och seriöst. Vill man kunna finansiera välfärden långsiktigt och seriöst behöver man ett mycket stort välstånd. Just nu ser vi att det behövs stora satsningar runt om i hela landet på välfärden – på rättsväsendet och på kommuner och regioner. Då behöver man också sänka skatten för att skapa arbeten och företagande och se till att välståndet växer så att man kan fördela det.

Herr talman! Vänsterpartiets Tony Haddou påstår att jag drar rövarhistorier. Då tänker jag att jag kan dra några rövarhistorier för Tony

Haddou: Chávez, Castro, Marx, Mao och, om man i Vänsterpartiet får som man vill, Tony Haddous ekonomiska politik – det är rövarhistorier!  
(Applåder)

Prot. 2019/20:39  
27 november  
-----

Överläggningen var härmed avslutad.  
(Beslut fattades under § 11.)

## § 6 Höständringsbudget för 2019

*Höständringsbudget  
för 2019*

Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU11  
Höständringsbudget för 2019 (prop. 2019/20:2)  
föredrogs.

Anf. 122 DENNIS DIOUKAREV (SD):

Herr talman! I dag debatterar vi också höständringsbudget för 2019. Årets upplaga är förhållandevis liten med ett tillskott på 3,9 miljarder kronor. Av dessa knappt 4 miljarder avslår Sverigedemokraterna 1 miljard. I sak finns således inte överdrivet mycket att orda om i denna debatt. Emellertid kan vi konstatera att Sverigedemokraterna är det enda parti som har lämnat in en följdmotion på regeringens proposition.

Jag tänkte uppehålla mig i dag vid ett perspektiv på den svenska välfärdsdebatten som behandlar våra grundläggande trygghetsbehov. Jag antar att många här inne känner till Maslows behovstrappa, som är en förklaringsmodell inom psykologi för hur människor prioriterar sina behov. Det första av de fem behoven är människans fysiologiska behov och står för till exempel hunger, törst och sömn.

SVT rapporterade i måndags att varannan kommun kommer att spara på de mest utsatta grupperna i samhället. Det handlar om nedskärningar i LSS och nedskärningar i daglig verksamhet för psykiskt funktionsnedsatta. Man drar ned på elevhälsa, förskola, äldreomsorg och så vidare. När kommunchefen i en av de aktuella kommunerna tillfrågades om hur man hamnade i det läget är svaret föga förvånande: Vi har varit generösa och tagit emot många nyanlända.

Kommunchefen ställer därmed en generös välfärd i direkt motsatsförhållande till ett generöst mottagande av nyanlända – det som Sverigedemokraterna har gjort från dag ett.

Vilka politiska prioriteringar gör regeringen i detta läge? Det är bara att öppna budgetpropositionen och läsa. Man subventionerar elcyklar, inför friår och avskaffar värnskatten. I ändringsbudgeten ökar man det internationella biståndet nästan lika mycket som man ökar anslagen till rättsväsendet. I en tidigare satsning har man utvecklat en tjänst som heter Money from Sweden med arabisk version i syfte att underlätta för monetära transaktioner från Sverige till andra länder. Det finns mycket att säga om detta. Men jag låter exemplet tala för sig självt.

Icke desto mindre är detta politiska prioriteringar i ett land där det saknas 30 miljarder kronor till välfärden. Det är detta som medborgarna i ett land som har ett av världens högsta skattetryck betalar skatt för, och det i ett läge när de som har byggt upp detta land inte ens får den hjälp de behöver längre. Bara kolla på vad som händer på våra äldreboenden! Våra

äldre fryser, är ensamma och hungriga. Det finns pensionärer som plockar pantburkar. Det är den rödgröna verkligheten.

Herr talman! Jag tänkte också kommentera det andra steget på Maslows behovstrappa, nämligen trygghetsbehoven. Det handlar om att man ska vara skyddad från fysiskt våld, psykiskt våld och kriminalitet. Det är centralt att minska förekomsten av detta, för individers skull men också för att samhällen i respektive land långsiktigt och successivt ska kunna höja levnadsstandarden och tillväxten.

Jag vill i sammanhanget ta upp bara några exempel på vad som har hänt i min hemstad Göteborg de senaste månaderna. Två unga män blev knivskurna på spårvagn på Hisingen. Man blev knivhuggen i Nordstan och avled. Man, 18 år, blev knivhuggen på Backaplan och avled. Tonåring fick örat avskuret vid rån i Landala. I det fallet räckte det alltså inte att bara råna, klä av och misshandla pojken, utan gänget var också tvunget att skära av pojkens öra. Vem gör något sådant? Det här är bara ett axplock. Om man googlar får man dessvärre upp en uppsjö av tragiska händelser att välja mellan.

Då är frågan: Har det här alltid varit vardag i Sverige? Svaret är nej. Fanns det inte fattiga människor i Sverige förut? Jag ställer frågan med anledning av att regeringens analys kopplar samman fattigdom och social utsatthet med denna sorts brottslighet.

Personligen vänder jag mig emot tesen att fattiga skulle ha sämre moral. Låt mig dela med mig av min erfarenhet av fattigdom. Jag är själv född i Angered i Göteborg, och är uppvuxen i Biskopsgården. För dem som inte känner till Göteborg kan jag säga att det är så kallade socialt utsatta områden. Jag är andra generationens invandrare, uppfostrad av en ensamstående mamma. I mångt och mycket skulle jag alltså kunna placeras i de vänsterliberalas fack för socialt utsatta. Men det är många som inte är födda med en silversked i mun som inte blir kriminella – faktiskt de allra flesta.

Låt mig återknyta till Maslows behovstrappa. Man behöver inte slåss för sin överlevnad i Sverige, såvida man inte är hemlös. Då är situationen fundamentalt annorlunda. Men nu talar jag om det segment som inte kan kategoriseras som absolut eller relativt fattiga men som är födda i socialt utsatta områden och som väljer att bli livsstilskriminella.

Håller social utsatthet som förklaring för kriminalitet i svenska sammanhang? Jag hävdar att det inte gör det, utan det är den fria viljan som är avgörande. Låt oss undersöka fakta. Det är inte favelorna i Rio som folk föds in i här. Vi har avgiftsfri och skattefinansierad utbildning i Sverige. Vi har ett socialt skydds nät. Och vi har valmöjligheter, oavsett om det handlar om gymnasie studier som leder till att man blir elektriker eller snickare eller högskolestudier för dem som vill hjälpa andra människor, som sjuksköterska eller läkare, eller dem som vill ta upp kampen mot kriminella på gator och torg eller i rättssalar. Det finns för den delen möjlighet att bli svetsare. Om en andra generationens invandrare som är uppvuxen i ett socialt utsatt område kan bli riksdagsledamot och om en svetsare kan bli statsminister lever vi i ett land med fantastiska möjligheter.

Det finns inga som helst förmildrande omständigheter som ursäktar ett kriminellt liv. Det är inget man bara halkar in på. Man vaknar inte plötsligt upp en morgon och står där med en Glock 9 i sin hand och riktar den i munnen på sitt offer. Kriminalitet är ett val.

Herr talman! Min poäng är följande: Det här är fantasier. Det är förklaringsmodeller som inte håller. Erkänner man inte problemformuleringen kommer man heller aldrig att kunna lösa problemet. Till alla människor i socialt utsatta områden vill jag därför säga följande: Lyssna inte på Socialdemokraterna när de placerar er i samma fack som kriminella! Låt dem inte definiera vem ni är eller vart ni ska! Låt er inte begränsas av deras marxistiska klassanalys, där ert öde är förutbestämt! Sverige är ett land med fantastiska möjligheter.

Jag yrkar bifall till reservation 1.  
(Applåder)

I detta anförande instämde Jonas Andersson i Skellefteå, Paula Bieler och Jennie Åfeldt (alla SD).

Anf. 123 KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Efter en fullödig debatt om budgeten för nästa år kommer höständringsbudgeten lätt i skymundan. Jag vill ändå hålla ett anförande om höständringsbudgetens innehåll.

Höständringsbudgeten är en möjlighet att stämna av mot verkligheten och fånga upp det som hänt under året. Och någonting som verkligen händer i Sverige är den gröna omställningen. Den sker här och nu. Många svenskar deltar utifrån sina förutsättningar och från sitt hem i den gröna omställningen. Fler än prognoserna förutsåg har till exempel köpt en klimatsmart bil. Flygandet minskar, och tågresandet ökar. Folk sätter upp solceller på sina tak och gör på det sättet både klimatet och den egna plånboken en tjänst. Det ökar resiliensen när det gäller kommande förändringar.

Jag beundrar och applåderar det engagemang som många medborgare känner i klimatfrågan. Jag känner mig stark som är en del av denna rörelse. Men i slutänden faller det på politikerna att föra en politik som gör att vi når de klimatmål som riksdagen har antagit.

Svenska folket är med på den gröna omställningen. Det är inte Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna. Den budget som högerblocket drev igenom för ett år sedan var ett dråpslag för Sveriges samlade miljö- och klimatarbete. Det blev stopp för lokala klimatinvesteringar över hela vårt land. I den här höständringsbudgeten fortsätter vi arbetet med att återställa efter miljöslakten.

När de högerkonservativa drog ned på solcellsstödet ledde det till långa köer. Klimatkämpar som hade räknat med stöd för sin del i klimatarbetet hamnade i en situation där de inte visste om de skulle få något stöd alls. För att råda bot på detta tillför vi i höständringsbudgeten en halv miljard extra till solcellsstödet, så att alla där ute kan få det stöd som de har räknat med.

Detsamma gäller markägare, alltså skogsägare, med bekräftad skyddsvärd natur som efter servettskissen hamnade i ett vakuum när de inte kunde få ersättning. Nu säkerställer vi att de faktiskt får det.

Herr talman! Svenskarna älskar och värdesätter den svenska naturen. För de högerkonservativa är naturen däremot mest ett sätt att finansiera skattesänkningar. I höständringsbudgeten säkerställer vi att arbetet för den värdefulla svenska naturen kan upprätthållas.

I höständringsbudgeten utökar vi också stödet till produktion av biogas. Tillsammans med Klimatklivet innebär det exempelvis att vi har fått

Prot. 2019/20:39  
27 november

-----  
*Höständringsbudget  
för 2019*

biogasmackar och produktion av biogas runt hela den småländska och blekingska kusten. Jag och många med mig som ofta kör bil på just de vägarna gläds åt att kunna köra fossilfritt också på den svenska landsbygden.

Utöver att vi gör upp med högerpartiernas miljöslakt säkerställer vi andra nödvändiga investeringar för Sverige. En av dessa satsningar som jag särskilt vill lyfta fram är det utökade mediestödet. Den lokala journalistiken är på många håll i landet satt under stark ekonomisk press samtidigt som den behövs mer än på länge. När journalister runt om i Sverige hotas och det fria ordet ifrågasätts behöver politiken svara upp med satsningar. För tystnar journalistiken tystnar till slut både yttrandefriheten och vår demokrati.

Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.  
(Beslut fattades under § 11.)

### **§ 7 Nya anståndsregler i vissa gränsöverskridande situationer samt ändring av reglerna om periodiseringsfonder och ersättningsfonder vid utflyttning**

Skatteutskottets betänkande 2019/20:SkU10

Nya anståndsregler i vissa gränsöverskridande situationer samt ändring av reglerna om periodiseringsfonder och ersättningsfonder vid utflyttning (prop. 2019/20:20) föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.  
(Beslut fattades under § 11.)

*Nya regler om uppehållstillstånd för forskning och studier inom högre utbildning*

### **§ 8 Nya regler om uppehållstillstånd för forskning och studier inom högre utbildning**

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU10

Nya regler om uppehållstillstånd för forskning och studier inom högre utbildning (prop. 2019/20:9) föredrogs.

Anf. 124 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till reservation nr 2.

Vi har de senaste åren kunnat läsa om utländska forskare som utvisas från Sverige på grund av något litet misstag – ofta av administrativt slag. Nyss fick en doktorand rätt mot Migrationsverket, som ville utvisa honom för att han forskat i ett amerikanskt labb i sex månader. Ett annat exempel är en forskarstudent som fick ett utvisningsbeslut därför att forskningen försenats på grund av att en tredje part inte levererade resultat i tid.

Självklart ska det vara ordning och reda i all hantering av uppehållstillstånd, men tyvärr verkar det lättare för Sverige att utvisa seriösa forskare än förhärjade brottslingar. Detta måste vi ändra på. Sverige ska alltid

vara ett attraktivt land för välutbildade människor, för forskare och för studenter som seriöst vill satsa på en framtid i Sverige. Sverige behöver nämligen den här kompetensen. Det är faktiskt obegripligt hur stelbent det nuvarande regelverket är och hur stelbent Migrationsverket ser på forskares eventuella små misstag. Man slår till direkt, och forskarna riskerar utvisning.

Herr talman! Det är bra att regeringens proposition nu kommer och att den innehåller förslag som förbättrar regelverket. Propositionen tillkom för att svensk lag ska anpassas till ett EU-direktiv, och det innebär bland annat att tiden för när man får söka jobb efter avslutade studier förlängs från sex månader till ett år. Man ska också kunna växla och åka mellan EU-länderna för att bedriva studier och forskning där. Det ska bli lättare att söka arbete, starta eget och att få praktik i Sverige. Det kan dock fortfarande vara problem att få permanent uppehållstillstånd efteråt.

Vi menar att det är rimligt att ändringarna i utlänningslagen utvärderas – de ändringar som genomfördes 2014 för utomeuropeiska studenter, forskare och deras medföljande – för att man ska se vad mer som behöver göras. Vi moderater menar att regeringen bör återkomma med förslag på ytterligare åtgärder som om möjligt gör det lättare för fler forskare att stanna och arbeta i Sverige. De ska kunna fullfölja sin utbildning och senare kunna arbeta och bidra med sin kompetens. Tyvärr finns det fortfarande vissa tveksamheter, och det vore olyckligt om Sverige missade ovärderlig kompetens på grund av våra egna snåriga regler.  
(Applåder)

Anf. 125 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD):

Herr talman! För att voteringen inte ska bli så lång börjar jag med att yrka bifall endast till reservation 1.

Ärade ledamöter! Sverige ska vara en kunskapsnation med högre utbildningar och forskning i världsklass. Jag tror faktiskt att alla ledamöter här inne i dag kan vara överens om det målet.

Låt mig börja med att tacka regeringen för en proposition som går i rätt riktning. EU:s medlemsstater får mer likartade villkor för att kunna konkurrera om studenter och forskare, och lagarna samlas på ett sätt som gör det enklare att få överblick. Reglerna för praktik och au pair-arbete har blivit tydligare, och det är förstås jättebra. Det ska vara ordning och reda i migrationspolitiken, och varför inte börja inom detta område?

Som ni alla vet kan dock även saker som är bra alltid bli bättre. Tyvärr öppnar regeringens förslag upp kryphål för fusk, och det skapar även olyckliga risker för den som kommer till Sverige. Som utlänning behöver man enligt förslaget enbart visa upp att man har ansökt om en heltäckande sjukförsäkring, inte styrka att man verkligen har en. Så vad händer då om man har kommit till Sverige, väntar på besked om försäkring och plötsligt drabbas av en brusten blindtarm? Det innebär naturligtvis en stor ekonomisk risk för individen, och det innebär samtidigt en risk för ytterligare belastning på den svenska välfärden och den svenska sjukvården.

Det här kan förstås även innebära att man när uppehållstillståndet ska förlängas inte uppfyller kraven. Då får man avslag och utvisas, i enlighet med regelverket – oavsett hur väl man presterat och oavsett vad man har tillfört kunskapsnationen Sverige. Är det något vi inte behöver mer av, herr talman, är det kompetensutvisningar. Det här skulle ganska lätt gå att

åtgärda genom att helt enkelt ställa krav på en styrkt heltäckande sjukförsäkring redan vid ansökningstillfället.

Nästa fråga är kanske ännu mer principiellt viktig. Vi menar att svensk välfärd rimligtvis inte ska tas för given av utländska medborgare. I dag, och även enligt regeringens nya förslag, fungerar det inte så. Om man som utlänning flyttar till Sverige och planerar att stanna längre än ett år kan man betraktas som bosatt från dag ett. Betraktas man som bosatt innebär det att man inte behöver någon försäkring alls, för den står svenska skattebetalare för.

Herr talman! *Kan* betraktas som bosatt, sa jag. Av erfarenhet vet vi nämligen att olika myndigheter tolkar lagar och bestämmelser på olika sätt när utrymme ges. I det här fallet kan det till exempel uppstå en situation där Migrationsverket säger att du kan folkbokföra dig och ger dig uppehållstillstånd även utan sjukförsäkring – men Skatteverket ger avslag. Då står en utlänning på svensk mark med giltigt uppehållstillstånd, utanför den allmänna sjukförsäkringen och utan att det finns någon kontrollfunktion som fångar upp detta. Det innebär, som jag nämnde tidigare, stora ekonomiska risker för såväl individ som samhälle.

Svensk lagstiftning borde vara mer robust och mer genomtänkt än så här. Det är någonting som även Migrationsverket tar upp i sitt remissvar. Självklart kan vi inte lösa hela grundproblematiken, det vill säga principerna för vem som ska ha rätt till svensk skattefinansierad välfärd, i dag. Men vi kan faktiskt se till att ta åtminstone små myrsteget i rätt riktning.

Herr talman! Vi kan se till att tillsammans försöka se vad som kan komma runt hörnet – inom alla delar av migrationspolitiken.  
(Applåder)

Anf. 126 CARINA OHLSSON (S):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till socialförsäkringsutskottets förslag i betänkandet *Nya regler om uppehållstillstånd för forskning och studier inom högre utbildning* och avslag på reservationerna.

Det student- och forskardirektiv som Europaparlamentet och rådet antog redan 2016 är alltså ett direktiv som är bindande för Sverige. Det är det regeringen har lagt fram en proposition om, vilken vi behandlar i vårt betänkande. Om en medlemsstat inte skulle genomföra ett direktiv tillämpas det direkt, eftersom det är ett direktiv.

Regeringen föreslår alltså nya regler för uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, praktik med anknytning till högre utbildning, volontärarbete inom ramen för europeisk volontärtjänst och au pair-arbete samt för uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier. Dessa särskilda bestämmelser samlas i ett eget kapitel i utlänningslagen, och utskottet anser att detta ökar tydligheten.

Herr talman! I likhet med regeringen vill vi lyfta fram vikten av att stärka Sveriges attraktions- och konkurrenskraft som kunskapsnation och destinationsland för utländska forskare, studenter och andra högkvalificerade personer. Vi kan konstatera att regeringen förutom föreslagna regel-förenklingar lämnar förslag som underlättar för forskare och studenter att verka i Sverige. Bland annat föreslås en utökad möjlighet till rörlighet inom EU och förlängd tid med uppehållstillstånd efter slutförda studier, vilket vi hörde att Katarina Brännström från Moderaterna tog upp och ser positivt på.



Angående tillståndstiden vid uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller slutförda studier delar utskottet regeringens bedömning att uppehållstillstånd bör beviljas för en tid av ett år. Utlänningar som kan komma i fråga för detta slags tillstånd är i regel högutbildade och eftertraktade på arbetsmarknaden, och även om de har vistats i Sverige en viss tid innan de börjar söka jobb eller starta företag kan det ta tid för dem att etablera sig i Sverige. Därför bör reglerna utformas så att de både lockar fler studenter och forskare till Sverige och underlättar för dem som har utbildats i landet att stanna kvar och arbeta här som anställda eller som företagare. Tolv månader är därför en väl avvägd tid för att de ska kunna etablera sig.

När det gäller kravet på sjukförsäkring innebär förslaget att tillämpningen överensstämmer med EU-blåkort, ICT-tillstånd och tillstånd för säsongsarbete. Enligt förslaget ska en utlänning, för att beviljas uppehållstillstånd vid vistelse som kommer att uppgå till högst ett år, visa att hen har eller har ansökt om en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige. Ett tillstånd kan återkallas om det under vistelsen här skulle framkomma att utlänningen inte har eller försöker få en sjukförsäkring. Utlänningen ska också visa att hen har eller kommer att ha tillräckliga medel för sitt uppehälle under tillståndstiden och för att täcka kostnaderna för sin återresa för att beviljas ett uppehållstillstånd.

Herr talman! Den här lagändringen föreslås träda i kraft redan den 1 januari 2020. Därför är det också viktigt att vi tar ett beslut här i dag, så att vi sänder en tydlig signal till forskare och studenter som vill ha enklare regler, och att de också ska förstå innehållet i vår utlänningslag.  
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.  
(Beslut fattades under § 11.)

## **§ 9 Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande**

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU11  
Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande (prop. 2019/20:10)  
föredrogs.

*Ett socialt hållbart  
eget boende för  
asylsökande*

Anf. 127 MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Sveriges stora integrationsmisslyckande är uppenbart varje dag och inom många olika områden. Vi ser det i gängbrottsligheten, i skolan, i socialtjänsten, i vården, i socialbidragen och i det brutala utanförskapet. Det krävs oerhört mycket av oss alla – enskilda, samhället och politiken – om vi ska klara att vända utvecklingen och om vi ska kunna ge människor förutsättningar att verkligen komma in i det svenska samhället. Vi kan inte nöja oss med att de har kommit innanför våra gränser.

En förutsättning för att vi över huvud taget ska ha en chans är att vi har en stram invandring under lång tid framöver. Därför har vi moderater föreslagit ett volymmål, som innebär att asylinvandringen minskar med 70 procent, ned till nordiska nivåer. Vi kan inte fortsätta sticka ut med stort asylmottagande jämfört med jämförbara länder år efter år. Det spelar nämligen roll för integrationen hur många som ska integreras. Att, som reger-

ingen gjorde i somras, öppna upp för fler anhöriginvandrare var djupt oansvarigt.

En annan avgörande förutsättning för integrationen som vi debatterar här i dag är att vi verkligen tar oss an boendesegregationen. Regeringen, tillsammans med samarbetspartierna i januariöverenskommelsen, Liberalerna och Centerpartiet, har föreslagit en inskränkning i möjligheten till eget boende, EBO, under asyltiden. De föreslår att asylsökande inte ska ha rätt till ersättning om de väljer att bosätta sig i vissa socialt utsatta områden som kommer att pekats ut.

Vi moderater tycker att det är ett litet steg i rätt riktning, men vi är övertygade om att det inte räcker. Och många remissinstanser delar vår bedömning. De påtalar bland annat att det finns en risk att människor ändå väljer att bosätta sig i de utsatta områdena, att de uppger felaktiga adresser och att de använder falska hyreskontrakt. De framhåller att det finns en risk för stigmatisering av de områden som omfattas av områdesbegränsningen men också att negativa boendesociala problem kommer att fortsätta finnas i kommundelar som inte omfattas av begränsningen.

Herr talman! EBO har skapat segregation, extrem trångboddhet och stora sociala problem. Det värsta är att barn far illa. Många får dåliga skolresultat, och en del rekryteras tidigt in i kriminalitet. Vi borde ha avskaffat EBO för länge sedan. Det är viktigt för att klara integrationen och se till att människor får ett bra boende där de kan komma till sin rätt.

Hur vill då vi moderater att det ska fungera i stället? Med kraftigt minskat antal asylsökande och rätt resurser till asylprocessen kan asyltiden kortas från dagens ibland mångåriga handläggningstider till mellan tre och sex månader. Under den perioden är det rimligt att man bor på boenden som anvisas av Migrationsverket. Då får de asylsökande också bättre kontakter med myndigheterna, och det blir enklare att få till ett snabbt återvändande för dem som har fått nej på sin asylansökan. I dag uppgår de faktiskt till 70 procent.

Men vi tror inte att det egentligen räcker att bara dra in dagersättningen för dem som inte bor på anvisat boende. Då är risken att vi ändå hamnar i de situationer som många remissinstanser varnar för. Vi menar därför att man bör titta på andra möjliga följder än att bara dra in dagersättningen för dem som inte bor på det boende som de anvisats av Migrationsverket, men i sådana fall ska självklart göras undantag för den som har egen försörjning från eget arbete.

Detta, herr talman, borde faktiskt sedan länge vara moderat politik, men det är det inte. Det är ny politik sedan vår stämma tidigare i höstas – men bättre sent än aldrig. Nu försöker vi göra vad vi kan för att driva igenom den här politiken.

Eftersom stämmobeslutet fattades efter att motionstiden för propositionen hade gått ut har vi inga egna yrkanden som till fullo motsvarar vår nya politik gällande EBO. Därför har vi valt att delvis bifalla en rad yrkanden: våra egna och Kristdemokraternas, Sverigedemokraternas och också ett par enskilda motioner från socialdemokrater.

Jag yrkar därmed bifall till detta hopkok till reservation, som har nr 2. (Applåder)

Anf. 128 PAULA BIELER (SD):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till reservation 2 under punkt 3.

Jag kan också börja lite i den ände där Maria Malmer Stenergard slutade och tacka Moderaternas stämma och i samma veva också tacka Kristdemokraternas stämma för att man äntligen har slagit in på en klokare linje vad gäller migrationspolitiken och i synnerhet just när det gäller EBO-lagstiftningen.

Detta är något som vi sverigedemokrater har motionerat om i princip ända sedan vi först kom in i riksdagen. Åtminstone såg jag att det under vårt andra år fanns konkreta motioner om att avskaffa EBO-lagstiftningen.

Herr talman! Detta är egentligen inga konstigheter alls. Om jag skulle beskriva de senaste decenniernas svenska migrationspolitik med ett ord skulle det ordet nog vara "efterklok". Man skulle också kunna använda ordet "ansvarslös". Det har vi sagt många gånger. Men det som är talande i just den här debatten är just efterklokheten. I utskottsmajoritetens betänkande lyfter man fram flera exempel på hur man i efterhand har sett negativa konsekvenser av en lagstiftning som drevs igenom med stora förhoppningar om bra integrationseffekter.

Det hela är egentligen inte särskilt konstigt: Om man släpper personer vind för våg och uppmuntrar dem att bosätta sig där de själva vill kommer det att öka segregationen. Detta borde ha varit självklart tidigt. På samma sätt är det för mig också självklart att om man i det läge där vi är nu försöker styra om med små förändringar i ekonomiska incitament kommer det inte att leda till en önskad minskning av segregationen.

Människan är en komplex varelse. Man kan styra in på nya vägar och riktningar genom ekonomiska incitament. Men när det väl har etablerats en ordning där stora diasporor lever i parallellsamhällen finns det mycket mer som lockar än möjligheten att eventuellt få dag ersättning.

Detta är en av många anledningar till att vi i Sverigedemokraterna under en lång tid har varit kritiska till EBO-lagen som sådan. Den gör det möjligt för personer att få ersättningar trots att de tackar nej till ett anvisat boende. I min värld borde detta vara ganska självklart: Om du själv ordnar ett eget boende har du inget behov av andra ersättningar. Då har du faktiskt lyckats hitta det boendet själv. Du borde kunna klara dig på det.

Vi har också ställt oss kritiska till hela processen som sådan. I den följdmotion som vi väckte med anledning av propositionen valde vi att göra det extra tydligt. Man måste gå längre än vad regeringen gör. Det räcker inte att från centralt håll peka ut vissa områden där man inte ska få bosätta sig om man vill behålla sin dag ersättning medan det ska vara fullt möjligt i andra områden. Det kommer inte att fungera. Det har inte fungerat hittills att styra vart man vill eller inte. Det har inte fungerat hittills att ha kontroll på om det uppstår segregerade områden eller inte, och det kommer att fortsätta att uppstå segregerade områden.

När vi först hörde om förslaget var det en självklar tanke som slog oss: Det finns dessutom en risk att de kommuner och områden som nu är socioekonomiskt utsatta och som därmed ska undantas kommer att få det ännu svårare. Den enda effekten, när det redan finns stora incitament att bosätta sig fritt hos andra landsmän, är ju att det kommer att vara ännu fler bosatta i dessa områden som inte får ersättning. Det är inte en hållbar politik.

Det är också så att detta, precis som Maria Malmer Stenergard var inne på, faktiskt försvårar hela asylprocessen. Det är noterbart att det i mottagandedirektivet från EU, som till viss del styr vad vi kan och inte kan göra i svensk lagstiftning, står explicit att medlemsstater har rätt att begränsa var och hur asylsökande bosätter sig, till exempel i syfte att underlätta och förstärka prövningsprocessen under den tid de väntar på sitt svar.

För oss sverigedemokrater har det under en lång tid varit ganska självklart att vi måste fokusera på att korta asylprocessen och faktiskt också på att inte satsa en massa på att den så kallade integrationsprocessen ska komma igång innan man ens har fått svar på om personen i fråga ska få stanna i landet eller inte. Det gör det bara svårare och tyngre för alla. Låt oss säga att personen får ett nej i ett sent skede, efter att det har satsats en massa resurser. Då har vi satsat resurser på någon som kanske egentligen inte haft rätt till det. Vi har gett falskt hopp till personen, som inte kommer att få stanna här i landet. Det blir också en mycket svårare process att ta avsked i ett senare läge.

Därför har vi ett andra yrkande i vår följdmotion, som delvis bifalls i den gemensamma reservationen, om att vi måste se över vilka ytterligare begränsningar vi kan göra i svensk lagstiftning för att faktiskt ta bort möjligheten för människor att under asyltiden bosätta sig var de vill.

Moderaterna har valt att ha ett särskilt yttrande där de bland annat lyfter in att man självklart ska göra undantag för den som arbetar och har egen försörjning. Från Sverigedemokraternas sida tycker vi att det vore olyckligt, av de skäl som jag precis har varit inne på. Under den förhoppningsvis korta period som en person bara är asylsökande är frågan om den över huvud taget ska påbörja processen med att arbeta i landet. Detta är inte minst viktigt av säkerhetsskäl, med tanke på alla olika historier som har uppdragats den senaste tiden om personer som går under jorden och personer som försvinner i landet på olika sätt. Det är personer som vi inte vet om de ens har rätt att vara i landet eller inte. När det väl uppdragas att de inte har det är det för sent.

Herr talman! Jag är väldigt glad över denna reservation och över att den är utformad som den är. Jag hoppas att fler partier i likhet med Kristdemokraterna och Moderaterna faktiskt svänger om och vågar se på migrationspolitiken på ett mer hållbart och förklokt sätt. Det handlar om att tänka efter före: Vad blir konsekvenserna av den lagstiftning vi genomför? Kommer det att vara effektivt? Kommer vi att få de resultat som vi önskar? Finns det kryphål som kommer att utnyttjas? Vad ska vi göra för att täppa till hålen?

Detta ska vi inte göra efter decennier när vi upptäcker att vi har ett splittrat land med tusentals, tiotusentals eller kanske hundratusentals personer som lever i utanförskap. Det kan då finnas kriminella här som vi inte vet var de befinner sig. Det kan finnas personer som vistas här illegalt. När det väl blev klart att de skulle få avslag på sina ansökningar har de hunnit gå under jorden. Det kan vara hundratals personer som är skrivna på adresser till småbutiker och kiosker, eftersom vi har en EBO-lagstiftning som ser ut som den gör.

Man ska faktiskt ta ansvar redan från början när lagarna stiftas för att täppa till alla kryphål. Då har man en ansvarsfull och förklok politik.

Med det, fru talman, vill jag ännu en gång yrka bifall till reservation 2. (Applåder)

Anf. 129 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! För Vänsterpartiet är en robust och solidarisk välfärd själva nyckeln till en lyckad integration. Den integrationen omfattar oss alla, inte bara de nyligen anlända. Genom skattefinansierade välfärds- och trygghetssystem ges vi alla möjlighet att utvecklas från isolerade små sateletter till att bli en del av en gemenskap och ett samhällsbygge.

Det handlar om solidaritet mellan generationer för att finansiera utbildning och pensioner, mellan friska och sjuka, mellan arbetande och arbetslösa, mellan dem som lever i överflöd och dem som lever på marginalen – allt för att bygga ett tryggt och jämlikt samhälle med hälso- och sjukvård, kultur, infrastruktur och bostadsbyggande. Vi i Vänsterpartiet utgår från att alla i samhället vill bidra genom att arbeta och att staten har ett ansvar för att möjliggöra det.

Frågan för dagen, fru talman, är om vi ska bekämpa orsakerna till bostadsbrist, trångboddhet och segregation eller om vi ska straffa de människor som gör sitt bästa för att hantera konsekvenserna av detta.

När regeringen lade fram lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige motiverades det med att man ville skapa ett så kallat andrum för asylmottagandet, som skulle användas till att förbättra kapaciteten i mottagandet. Trots det har vi inte kunnat se några förbättringar av mottagandet under de dryga tre år som lagen har gällt – tvärtom. I stället har mottagandekapaciteten monterats ned, och Migrationsverkets resurser har minskat med längre handläggningstider och oviss väntan som följd.

När regeringen nu väljer att bryta ut förslaget om att inskränka rätten till eget boende ur Mottagandeutredningen är det tydligt att den fortsätter att förespråka en repressiv signalpolitik framför förslag som faktiskt fungerar.

Vänsterpartiet delar Mottagandeutredningens bild att EBO medför problem och belastningar i vissa delar av landet. Samtidigt menar vi att det faktiskt kan vara en viktig, och tyvärr ibland också nödvändig, möjlighet för asylsökande och nyanlända att komma in i samhället med hjälp av familj och bekanta, om det hanteras rätt.

Att asylsökande och nyanlända väljer boendeformen EBO beror delvis på brister i de andra boendalternativ som erbjuds dem. Flera av de boenden som Migrationsverket har upphandlat har hållit väldigt låg standard och drivits av mycket oseriösa aktörer. De ligger ofta avskärmade med långa avstånd till större samhällen där möjligheter till utbildning och arbete på både kort och lång sikt är bättre. Jag träffar ofta asylsökande som får resa långa sträckor för att ta del av svenskundervisning eller annat stöd. Ibland är det så dålig tillgång till kollektivtrafik att de knappt hinner fram till svenskundervisningen innan de måste åka tillbaka för att de också ska hinna lämna och hämta vid barnomsorgen.

I diskussionen om EBO har man alltså till stor del fokuserat på att pressa asylsökande och nyanlända att välja bort alternativet i stället för att försöka förstå varför de väljer det och ändra själva grundförutsättningarna. Varför skulle asylsökande välja trångboddhet, osäkra hyreskontrakt i andra, tredje och fjärde hand eller att vara inneboende om de kan få ett eget boende med rimlig standard inom räckhåll för den service och de möjligheter som de behöver?

Prot. 2019/20:39

27 november

-----

*Ett socialt hållbart  
eget boende för  
asylsökande*

Vänsterpartiet skulle vilja se ett annat grepp som tydligare fokuserar på att förbättra alternativen till EBO och utgår från en större förståelse för varför många väljer det.

Vi har en skriande bostadsbrist i dagens Sverige på grund av den förda bostadspolitiken. Vänsterpartiet vill bygga bort bostadsbristen och framför allt satsa på billiga hyresrätter. I dag väljer rika kommuner bort människor med lägre inkomster genom att inte erbjuda hyresrätter eller genom att endast ha ett fåtal väldigt dyra hyreslägenheter.

I brist på annan trygghet och andra möjligheter söker sig därför en del asylsökande till landsmän eller släktingar, ofta också förhållandevis nyanlända. Och var bor de då? Jo, de bor där man som ny på bostadsmarknaden kan få bostad – framför allt i områden med högre andel hyresrätter och lägre inkomster.

På så vis förstärks segregationen. Det är varken människorna i dessa områden eller områdena i sig som det är något fel på, även om det ofta låter så i debatten. Det är i stället samhällsbyggets bristande förmåga att jämna ut ojämlikheten och skapa bostäder som vanligt folk har råd med i alla sorters bostadsområden och i alla sorters kommuner.

Vänsterpartiet vill bryta segregationen genom att investera i de delar av landet som har halkat efter och se till att alla kommuner, även de rika, bygger hyresrätter och har en fungerande allmännytta och bostadsförmedling som tillhandahåller hyresrätter med rimliga hyror i stället för att bestraffa de människor som bor där.

Så har det svenska välfärdssamhället även historiskt mött utmaningar med usel boendestandard, trångboddhet och segregation. Endast genom massiva gemensamma investeringar i bostadsbyggande lyckades man bygga bort ett Sverige där delar av arbetarklassen levde i misär utan tvättmöjligheter och med dass på gården. Jag vill påminna om att man även då från högerhåll lade skulden och ansvaret på de fattiga för att de levde just så.

Frågan är, fru talman, varför en socialdemokratisk regering har tappat tron på statligt ansvar för bostadspolitiken och numera i stället tror att det är genom indragna bistånd och utpekande av vissa områden som vi kommer till rätta med bostadsbrist, trångboddhet, segregation och låg standard.

Fru talman! Mottagandeutredningen beskriver väldigt tydligt hur en bra standard, trygghet och meningsfulla aktiviteter på boendet är de viktigaste medlen för att få asylsökande och nyanlända att bo kvar där de anvisas. Vi vet alltså vad som behöver göras.

Vi ser också hur situationen för dem som bor i EBO försämrades när man drog in möjligheten att söka bostadsbidrag för denna grupp. Att göra ytterligare indragningar av ersättning skulle riskera att försämra situationen ytterligare och göra utsattheten ännu större. Vänsterpartiet är därför mycket kritiskt till alla förslag om att dra in bistånd eller försämra förutsättningarna.

Vi menar att de problem som förslaget säger sig vilja lösa grundas i ojämlikhet och en orättvis fördelning av resurser. Genom den här propositionen gör regeringen problemen till en fråga om individuella val snarare än samhällsliga strukturer.

Vi menar att lösningarna på de problem som regeringen pekar på finns inom områden som kvalitet på mottagande, bostadspolitik, välfärdspolitik och omfördelning snarare än inskränkningar av rätt till bistånd för dem som redan lever på små marginaler.

För att förbättra boendesituationen för asylsökande bör regeringen stoppa vinsterna i flyktningmottagandet genom ett större statligt ansvarstagande och förbättra Migrationsverkets upphandling av boenden enligt den kritik som Riksrevisionen faktiskt har riktat. Det krävs också kunskaps- höjning och förstärkt kompetens om jämställdhets- och hbtq-frågor på asylboenden.

Fru talman! Även mätt med regeringens egna mått kan den föreslagna lagändringen inte anses vara vidare bra. Enligt regeringens bedömningar väntas omkring 60 procent av de 14 000 som i dag bor i eget boende i vad regeringen definierar som områden med socioekonomiska utmaningar bo kvar där även efter lagändringen.

Omkring 8 400 människor väntas alltså bo kvar i områden där regeringen anser att det är socialt ohållbart att de bor och dessutom leva utan dagsersättning enligt LMA till följd av den här lagändringen. Som flera remissinstanser lyfter upp finns det en risk att förslaget leder till ökade kostnader för kommunerna. Det kan inte anses vara ett särskilt bra utfall för en lagändring som ska leda till ett ändrat beteende.

Fru talman! Vänsterpartiet vet att vi genom att investera i samhället och varandra kan bygga ett starkare, tryggare och mer inkluderande Sverige. Detta är den realistiska och solidariska vägen att försvara och utveckla den välfärdsmodell som har ett så brett stöd i Sverige.

Kampen mot rasistiska krafter för ett värdigt flyktningmottagande i samklang med samtida behov och för att utveckla välfärden i ett öppnare Sverige där vi är fler är tätt sammanvävd. Det är Vänsterpartiets avsikt att ta ansvar för denna solidariska realism.

Av de skäl jag nu har nämnt kan Vänsterpartiet inte ställa sig bakom regeringens förslag. Jag yrkar därför bifall till reservation 1 om att propositionen bör avslås.

Anf. 130 HANS EKLIND (KD):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 2, som är formulerad av Kristdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna.

Vi behöver ersätta EBO med ABO. Så ser Kristdemokraternas besked ut. Det egna boendet för asylsökande, EBO, måste på sikt ersättas med anläggningsboenden, ABO.

Kristdemokraterna antog helt nyligen på sitt riksmöte ett nytt program för integrationen. Här pekar vi ut fyra olika spår som vi menar är viktiga.

Det första är att stoppa den negativa utvecklingen i utanförskapsområdena. Vi kan inte låta förorternas problem växa.

Det andra är att höja humankapitalet, att hjälpa människor att bli anställbara.

Det tredje är att öka drivkrafterna för den enskilde att bli en del av samhällsgemenskapen.

Det fjärde är att engagera civilsamhället, alltifrån fotbollsklubben och församlingen till företagen.

I den integrationspolitik som vi antog finns 36 olika reformförslag. Här finns prestationskrav och tydliga målsättningar där vi exempelvis föreslår att man ska ha språk och samhällskunskap för att kunna få permanent uppehållstillstånd, PUT, och medborgarskap. Vi har aktivitetskrav för att få försörjningsstöd. Detta syftar hela tiden till att bryta med passivisering och

skapa och motivera till delaktighet. Samtidigt har vi naturligtvis också undantag för särskilt svaga grupper.

En av dessa 36 åtgärder är avvecklandet av EBO. Därför har vi också i dag valt att reservera oss, eftersom vi ser att det behövs fler åtgärder än de som finns i den framlagda propositionen.

Vi menar att dagens proposition är ett steg i rätt riktning. Den är dock alltjämt bara ett steg, och det räcker inte om vi menar allvar med att ta itu med de skuggsamhällen som människor lever i.

Inget annat land använder boendeformen eget boende, EBO, i en sådan utsträckning som Sverige. Det konstaterar utredningen *Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande* som kom förra året. ESO-rapporten *Inspiration för integration* konstaterar samma sak. EBO-lagen har funnits i Sverige sedan 1994, och den bidrar till att cementera segregationen i vårt Sverige.

Kristdemokraterna är tydliga: Vi ska ha en migrationspolitik som tar hänsyn till vår förmåga att integrera. När detta inte sker får vi överfulla förorter, parallellsamhällen, utanförskap och förläggningar med tiotusentals människor. Vi måste våga se sambandet mellan en invandring i alltför stora volymer och mycket allvarliga samhällsproblem som vi brottas med.

Fru talman! Vi måste därför para ihop integrationspolitiken med migrationspolitiken och se till att migrationspolitiken ger oss möjlighet att integrera. Den förmågan förutsätter en stram migrationspolitik under en rad år framöver. Vi kristdemokrater vill få ned söktrycket till en jämförbar nordisk nivå, och då måste vi naturligtvis vara beredda att titta på varje enskild lagstiftning och även välfärdssystemens utformning.

Kristdemokraterna har en integrationspolitik som ökar integrationspotentialen. I en sådan politik kan man aldrig komma runt det faktum att boendesituationen för asylsökande är en bärande del. Vi behöver ha en jämnare fördelning av och bättre planering för hur vi tar emot våra asylsökande. I dag kan vi konstatera att en stor del av dem som kommer till Sverige hamnar i eget boende hos sina landsmän i redan hårt ansträngda förorter eller städer. Här drabbas de av trångboddhet och segregation, och de utnyttjas genom att de många gånger tvingas köpa svartkontrakt.

Om människor som kommer till Sverige ska integreras måste de också ges förutsättningar för att kunna göra det. Ett värdigt boende menar vi kristdemokrater är en viktig del i detta. Tyvärr, menar vi, har den aspekten ignorerats under en lång tid. Jag tror delvis att det är av välvilja, men jag tror också att det handlar om att det är billigare för staten med eget boende än med anläggningsboende.

Fru talman! Anläggningsboenden är nu inte helt problemfria. Om vi med EBO skapar ett boende som ofta innebär trångbodda miljöer och utsatta förorter till storstäder är ABO inte helt problemfritt. Ofta hittar vi anläggningsboenden i glesbygd där det är långt till den viktiga arbetsmarknadsanknytningen. Det handlar många gånger om att det är där de lediga fastigheterna finns som kan upphandlas av Migrationsverket. Många gånger är det i kommuner som under de senaste åren har drabbats av inte minst radikalt ökade kostnader för exempelvis försörjningsstöd och skolgång. Det är kostnader som är svåra att bära för små kommuner.

Om segregationen i Sverige ska brytas, vilket vi kristdemokrater är besjälade av, då måste trenden vi sett under de senaste åren brytas. Därför menar vi att rätten till eget boende så snart som det är möjligt ska slopas



och att anläggningsboende i fortsättningen ska vara den boendeform som erbjuds från staten.

Vi ska nu se till att anläggningsboenden upphandlas på platser där man tar hänsyn till förutsättningar på arbetsmarknaden, graden av segregering i närliggande skolor och kommunernas ekonomi. Naturligtvis ska inga anläggningsboenden upphandlas i särskilt utsatta områden.

Vi yrkar bifall till vår gemensamma reservation nr 2.  
(Applåder)

Anf. 131 RIKARD LARSSON (S):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i socialförsäkringsutskottets betänkande nr 11, *Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande*, och därmed avslag på reservationerna.

I lördagens Sydsvenska Dagbladet var det en artikel om utanförskapet i Malmö och om den segregation som slår så hårt mot människor som är i störst behov av samhällets stöd. I den artikeln intervjuades tre personer. En av dem som intervjuades var Malmös förra kommunstyrelseordförande Ilmar Reepalu.

Artikeln handlade om utanförskapet, men den tar sin utgångspunkt i just det vi diskuterar i dag, nämligen det som vi i dagligt tal kallar EBO-lagen. Anledningen till att jag tar upp den lagen är att flera kommunalråd för många år sedan pekade på just baksidorna av denna lagstiftning. År 2007 skrev kommunstyrelseordförandena för Malmö, Södertälje och Göteborg brev till regeringen och bad regeringen att vidta åtgärder mot en lagstiftning som inte fungerade. Efter det brevet och efter de aktiviteterna har kritiken fortsatt. Kritiken har förstärkts, och den har ständigt framförts, numera av till exempel Boel Godner, kommunstyrelsens ordförande i Södertälje, och Katrin Stjernfeldt Jammeh, kommunstyrelsens ordförande i Malmö – för att ge några exempel. Det är en kritik mot en lagstiftning som ansvariga politiker i kommuner runt om i landet har fått se baksidorna av genom trångboddhet och utanförskap. Det var det som artikeln i Sydsvenskan handlade om, det vill säga trångboddhet och utanförskap som skapar destruktiva miljöer.

För oss socialdemokrater har det i flera år varit uppenbart att något måste göras. Vi kan inte behålla en lagstiftning som skapar problem i stället för att lösa dem. När vi efter valet 2014 fick möjlighet att bilda regering var detta därför prioriterade frågor. Den borgerliga regering som vi efterträdde hade visserligen hotat med åtgärder för att komma till rätta med problem i mottagandet och ökad segregation, men man hade inte agerat. Därför var ett första viktigt steg att se till att alla kommuner, framför allt de som inte tagit ansvar tidigare, numera får dela på ansvaret för att ta emot och integrera personer som har beviljats uppehållstillstånd i Sverige.

Men vi behöver också se till att vi inte försvårar för asylsökande under tiden de befinner sig här och får sina ansökningar hanterade. Vi socialdemokrater tycker att detta borde göras genom att avveckla EBO-lagen. Men det har det under lång tid inte funnits stöd för i kammaren. Det är anledningen till att vi nu i stället kan fatta beslut i rätt riktning, även om det inte går så långt som vi önskar. Vi tar nu viktiga steg för att motverka de negativa konsekvenserna av en lagstiftning som infördes för två decennier sedan.

Prot. 2019/20:39

27 november

-----

*Ett socialt hållbart  
eget boende för  
asylsökande*

Vi visar med detta beslut att vi har lyssnat på de kommuner som brottats med baksidan av lagstiftningen, men vi gör det på ett sätt där vi lyssnar till de kommunala företrädarna, som känner sina kommuner bäst, genom att regeringen i en förordning ska ge kommunerna möjlighet att i ett anmälningsförfarande meddela de utsatta områden som ska undantas från EBO.

I grunden gör vi detta för att skapa förutsättningar för bra uppväxtvillkor för barn och ungdomar i alla delar av vårt samhälle. De som kommer till vårt land för att söka skydd undan förtryck och förföljelse ska ges reella möjligheter att skapa ett bra liv och möjlighet att bidra. Detta bygger på att fler kommuner måste ta del i mottagandet efter det att asylsökande har fått uppehållstillstånd, men det bygger också på att socialt utsatta områden måste få ett lättare tryck under asyltiden.

Det är glädjande att så många nu antligen är beredda att ta steg i den riktningen. Det är ett uppvaknande, men det är ett sent uppvaknande. Därför måste jag också kommentera den reservation som bland annat ledamöterna från Moderaterna står bakom.

Maria Malmer Stenergard sa från denna talarstol att vi borde ha avskaffat EBO för länge sedan. När vi började att behandla detta ärende i socialförsäkringsutskottet den 24 oktober 2019 visste inte Moderaterna vad de tyckte om EBO. För en månad sedan satt Moderaterna och skrev ihop en motion där de sa att de skulle återkomma med ställningstaganden. Att nu säga att vi borde ha avskaffat EBO för länge sedan när de för en månad sedan inte ens visste om de ville avskaffa EBO är något magstarkt.

Vi socialdemokrater har naturligtvis inte kunnat vänta på ett ställningstagande från den typen av – i denna fråga – oseriösa partier. Vi kan konstatera att det har funnits ett politiskt motstånd mot att göra förändringar i EBO, och därför är det klart att det var en styrka för oss när vi tillsammans med Centern, Liberalerna och Miljöpartiet kunde börja arbeta med förslag för att ta steg i rätt riktning. Medan moderater och kristdemokrater för ett par veckor sedan funderade över vad de skulle tycka skrev vi propositioner. Det är handling i stället för teori.

I utskottets ställningstagande pekar vi på behovet av att följa frågan noga. Vi beslutar om vissa förändringar i lagstiftningen genom att rikta in oss på de områden där det finns problem. Men för oss socialdemokrater är det resultatet som är det väsentliga. Lagstiftningen måste leda till att områden med problem får en situation som förbättrar levnadsvillkoren och kommer till rätta med trångboddheten. Samtidigt måste vi vara vaksamma på att handel med svarta kontrakt och falska adresser inte ökar. Därför är det återigen viktigt att kommunerna ges möjlighet att göra bedömningar genom anmälningsförfarandet.

Detta är ett stort beslut i dag, och det är ett efterlängtat beslut. Därför kan jag som avslutning med glädje yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och därmed till regeringens proposition.

(Applåder)

Anf. 132 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik:

Fru talman! Tack, Rikard Larsson, för ett intressant anförande! Och tack, regeringen, för en av få propositioner som man faktiskt lyckats leverera till denna kammare!

Detta är väldigt intressant. Rikard Larsson går till frontalangrepp och anklagar Moderaterna för att vi inte visste vad vi tyckte i den här frågan för bara någon månad sedan.

Jag är den första att hålla med. Jag sa också i mitt anförande att Moderaterna borde ha tyckt så här för länge sedan. Nu tycker vi så här. Vi visste att vi hade en stämna framför oss, där vi skulle ta ställning till detta. Vi inväntade beslutet och agerade sedan helt i enlighet med det, och vi har gjort allt vi kan för att driva på i denna kammare för det vi tror på.

Dock kan man tycka att det skulle kunna finnas ett uns av självkritik hos Rikard Larsson. Det är nämligen väldigt tydligt vad Socialdemokraterna tycker. De vill avskaffa EBO. De hänvisar till en rad ledande socialdemokratiska kommunföreträdare som starkt tar avstånd från EBO. Till exempel säger Boel Godner i Södertälje: ”Jag hatar EBO.” Skönt med tydliga socialdemokrater! Tycker ni inte?

Men, hoppas, man avskaffar inte EBO i propositionen. Man gör en liten justering. Därför är min fråga, helt ärligt: Ni som vet så tydligt vad ni tycker, varför avskaffar ni inte EBO?

(Applåder)

Anf. 133 RIKARD LARSSON (S) replik:

Fru talman! Därför att det inte har funnits majoritet för det i denna kammare. Därför att Maria Malmer Stenergard och hennes partikamrater tillsammans med de andra borgerliga partierna har suttit åtta år i denna församling och inte gjort någonting, inte någonting, åt frågan.

Man ska ha klart för sig att nu sitter vi i en migrationspolitisk kommitté och har en önskan om att nå en bred överenskommelse där. Men Moderaterna är ju inte ett parti att hålla i handen i dessa frågor. Från en vecka till en annan ändrar man åsikt om arbetskraftsinvandring och EBO-lagstiftning. Man började med att man skulle öppna hjärtan, och nu ska man stänga dörrar.

Moderaterna har inte gjort någonting när de suttit i majoritet och i regeringsställning. Ingenting har de gjort i de här frågorna. Det har vi fått hantera efteråt. Varför kom det inte någon inbjudan till Socialdemokraterna när vi hade en moderat statsminister i Sverige om att vi skulle avskaffa EBO? Ingenting hördes.

När vi tillträdde 2014 började vi arbeta med att försöka få till en annan tingens ordning i dessa frågor. Vi började med ett mottagande som alla kommuner måste vara del av. Vi fortsätter med att göra förändringar av EBO-lagstiftningen – i den riktning det fanns majoritet för att göra förändringar när vi skrev fram förslagen, för när vi skrev fram förslagen och propositionerna satt ju Moderaterna fortfarande och funderade på vad de skulle tycka.

Problemet är egentligen inte att Moderaterna inte hade bestämt sig den 24 oktober, när vi behandlade ärendet. Problemet är de inte hade bestämt sig 1994, när de införde lagstiftningen. Ni har inte sett baksidan av detta. Ni har inte varit villiga att göra något åt det. Hade ni varit villiga att göra något hade vi kunnat lösa detta för länge sedan.

(Applåder)

Prot. 2019/20:39  
27 november

-----  
*Ett socialt hållbart  
egget boende för  
asylsökande*

Anf. 134 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik:

Fru talman! Alltså, detta övergår helt mitt förstånd. Jag ställer frågan varför Socialdemokraterna, nu när de är så tydliga med vad de vill i EBO-frågan, inte gör det de själva vill. Vi må ha ändrat åsikt, men vi försöker i alla fall driva igenom det vi faktiskt tror på. Då säger Socialdemokraterna ”Nej, vi kan inte gå fram med ett avskaffande av EBO, för det gjorde inte alliansregeringen”. Fullständigt obegripligt, enligt min mening.

Då tar vi ett annat exempel. Vi moderater menar att man måste införa kraftigt minskade asylnivåer. Om jag förstått det hela rätt tycker Socialdemokraterna likadant. I maj 2018, precis före valet, sa man att man ville ned på europeiska nivåer. Det tycker jag är väldigt välkommet. När vi säger nordiska nivåer och Socialdemokraterna säger europeiska nivåer, då tror jag verkligen att vi kan hitta en bred grund att stå på i en kommande migrationsöverenskommelse.

För bara några veckor sedan sa statsministern – förlåt, partiordföranden för Socialdemokraterna – att han vill se ett asylmottagande på europeiska nivåer. Det är alltså klart vad Socialdemokraterna tycker när det gäller asylmottagandet. Men finns det en risk att man gör i migrationspolitiken precis som man gör med EBO, det vill säga att man säger ”Så här tycker vi socialdemokrater, men vi väljer att gå fram med den här politiken”?

Man kan visst lita på Moderaterna. Vi har vaknat upp sent, jag håller med om det, men nu driver vi vår politik in i kaklet i denna kammare. Socialdemokraterna däremot säger vad de vill och gör något helt annat. Det duger inte.

(Applåder)

Anf. 135 RIKARD LARSSON (S) replik:

Fru talman! Sysslar man med lagstiftning i Sveriges riksdag måste man vara seriös. Man kan inte komma när man har skrivit en proposition, remitterat en lagrådsremiss och berett ett ärende och säga ”Nu har vi ett annat förslag”, när det är ett par dagar kvar. Man måste laga efter läge, och då måste man också samla de majoriteter som finns för att få igenom ny lagstiftning i Sveriges riksdag.

Det har vi gjort. Vi står för våra överenskommelser, och vi har i detta fall gjort överenskommelser med Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet. De överenskommelserna står vi för.

Jag förstår att det är frustrerande för Moderaterna att vi nu gör något, när Moderaterna hela tiden har suttit och funderat på vad de ska tycka. Vi går snabbare från ord till handling och får ihop de majoriteter som behövs för att skapa förändring, inte bara för att föra plakatpolitik.

Jag och Maria Malmer Stenergard sitter i samma migrationskommitté. Låt oss ta diskussionerna där! Det är ju också en sak som denna regering har gjort. Den har tillsatt en migrationspolitisk kommitté för att prata om de sakerna och förhoppningsvis få till en långsiktigt hållbar migrationspolitik. Men Moderaterna måste nog se till att ha en lite stabilare grund att stå på om vi ska göra överenskommelser.

(Applåder)

Anf. 136 PAULA BIELER (SD) replik:

Fru talman! Jag tänkte börja med lite matematik och kuriosa. Förra mandatperioden hade Socialdemokraterna 113 mandat. Sverigedemokraterna hade 49 mandat, och Kristdemokraterna hade 16 mandat. I Kristdemokraternas vårproposition för 2014/15 sa man att man ville avskaffa dagernsättningen för EBO. Sverigedemokraterna har som sagt velat avskaffa den länge. 113 plus 16 plus 49 är 178. Det är en majoritet i Sveriges riksdag. Det har alltså funnits majoritet för längre steg tidigare. Men vi lägger allt det åt sidan.

I utskottets svar, i huvudbetänkandet, skriver man bland annat följande: ”Utskottet anser vidare att det saknas skäl för riksdagen att nu rikta ett tillkännagivande till regeringen om fler förslag på området eller en större översyn. Det måste anses mer ändamålsenligt att invänta effekterna av det nu aktuella förslaget innan eventuella ytterligare åtgärder utreds.”

Detta är intressant, inte minst mot bakgrund av det replikskifte som precis ägde rum. Ledare för utskottsmajoriteten måste ju anses vara Rikard Larsson och Socialdemokraterna, och de har alltså valt att formulera sig på detta sätt samtidigt som de skyller på andra och säger ”Nej, det finns ingen majoritet för att gå längre – vi kan väl ta det på andra håll”.

Det finns en majoritet. Det finns förslag. Det är inte så att vår reservation innebär att vi inte ska lagstifta i enlighet med den proposition som ligger på bordet. Den lagstiftningen hade man fått ändå. Men det hade kunnat skickas en tydlig signal från utskottet om att vi som dagligen arbetar med dessa frågor ser behovet av att gå längre, ser att det här inte räcker.

Det finns, enligt vad Socialdemokraterna *ibland* säger, en minst sagt tydlig majoritet för detta. Varför är det så svårt att skicka den tydliga signalen – inte minst till migrationskommittén så att den vet att i den här riktningen finns det majoritet, så i den här riktningen ska vi arbeta fram förslag?

Anf. 137 RIKARD LARSSON (S) replik:

Fru talman! När jag talar om majoriteter, seriösa förslag och stabilitet över tid räknar jag inte riktigt in Sverigedemokraterna i detta. Varför gör jag inte det? Jo, därför att Sverigedemokraterna gång efter annan står i denna kammare och beskriver dem som kommer till vårt land för att söka skydd som kriminella eller potentiellt kriminella. Sverigedemokraterna bedriver en politik som vill öka motsättningarna i samhället. När man talar om kriminalitet är Sverigedemokraternas främsta åtgärd att sätta stopp för dem som söker skydd i Sverige.

Det skulle vara väldigt märkligt att sätta sig och till vissa delar göra upp med ett parti som så tydligt vill öka motsättningarna mellan dem som har behov av skydd och resten av befolkningen. Sverigedemokraterna är ingen seriös part i detta sammanhang. Man har hur många gånger som helst gjort tydligt att man, vad de andra partierna än säger, vill gå längre i invandringspolitiken därför att man har en i grunden främlingsfientlig och rasistisk politik. Vi gör inte uppörelser med den typen av partier.

(Applåder)

Anf. 138 PAULA BIELER (SD) replik:

Fru talman! Tack, Rikard Larsson, för svaret! Det är bra med dessa konstanta påminnelser ute i landet om vad Socialdemokraterna, som säger sig vilja ta ansvar för landet, egentligen menar med det. De lyssnar inte på andra fast de sedan anammar och stjälar våra argument. Jag har faktiskt tidigare mandatperioder varit med om att Socialdemokraterna ord för ord har använt sig av de saker jag har anfört som argument när de sedan har stått i talarstolen.

För övrigt borde kanske Rikard Larsson och Socialdemokraterna lyssna på Adam Marttinen och det parti som de vill utesluta från samtal om exempelvis gängkriminaliteten, som har varit drivande för väldigt många av de förslag som de sedan faktiskt insett behövs i vårt land. Nog har vi en seriös politik när det gäller att ta hand om kriminaliteten.

Men eftersom vi inte ska tala om majoriteter därför att Socialdemokraterna väljer att låtsas som att det just nu kanske största partiet i Sverige inte finns vill jag ställa en annan fråga. I mitt anförande var jag lite grann inne på att det inte räcker med bara ekonomiska incitament eller att bara tala om segregationsfrågan. För oss är det faktiskt också en fråga om säkerhet att veta var personer befinner sig.

Det finns en kiosk i en Stockholmsförort där 320 personer är skrivna. Det är inte att gå särskilt långt att anta att en hel del av dessa har skrivit sig där inom ramen för exempelvis EBO. Som jag var inne på i mitt anförande är, inte minst mot bakgrund av det stora antal personer som har avvikit i vårt land, en viktig del i att gå över från EBO till ABO att det, innan frågan är avgjord och vi vet vem det är som är här och om personen ska få stanna eller inte, är rimligt att veta var personer befinner sig.

Givet att man vill snabba på processerna är det också rimligt att man vet var personer befinner sig så att man kan hålla vidare intervjuer och komplettera informationen. I och med att tiden då kortas ned är det inte orimligt att man, under en kortare period, begränsar var de får bo. Min fråga är: Är detta något som Socialdemokraterna kan tänka sig att titta på?

Anf. 139 RIKARD LARSSON (S) replik:

Fru talman! Vi tycker definitivt att en del av politiken måste vara att ytterligare korta ned den period man befinner sig här som asylsökande så att processen blir så kort som möjligt och man snabbt får besked om man har skyddsskäl och får stanna i Sverige eller ska återvända hem. Detta är naturligtvis en del av vår politik.

Här kommer vi också lite grann in på varför det är lite knepigt med Sverigedemokraterna och deras retorik. Man målar upp det som att andra partier skulle tycka att det på något sätt är okej om 120 personer skriver sig i en kiosk. Så är det naturligtvis inte. Dessa avarter är vi alla emot. Detta är en del i att komma till rätta med dem.

Det är klart att det är problematiskt om asylsökande kommer till landet och man inte har koll på var de bor. Detta är ett förslag som syftar till att få bättre kontroll genom att fler kan bo i Migrationsverkets boenden och färre på adresser som inte ens finns, som i det fall som nämndes. Det är klart att detta behöver följas upp med väldigt stor kontroll.

Paula Bieler säger att vi inte lyssnar på andra, men det gör vi. Vi lyssnar på många andra. Hon säger också att vi låtsas som att SD inte finns. Det gör vi inte alls. Vi vet mycket väl att ni finns. Men det är skillnad mellan att veta att ni finns och lyssna på alla andra, å ena sidan, och att försöka se till att ni blir lite mindre, å andra sidan.

Anf. 140 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Fru talman! Tack, Rikard Larsson, för anförandet! Jag lyssnade på beskrivningar av symtomen, skulle jag säga, på orättvisorna och klassklyftorna i Sverige. Jag talade också om hur Sverige historiskt har hanterat den typen av situationer. Vi vet allihop att samma typ av situation, med människor som bodde i ovärdiga boenden, rådde på 30- och 40-talet. Det löstes genom att vi tog ett gemensamt ansvar för bostadsbyggandet och lyfte varandra ur sådana situationer.

Vi vet också att regeringen när man införde den tillfälliga lagen sa att man skulle rusta mottagandet. Jag hör mycket prat om symtomen, och jag ser det lagförslag vi debatterar i dag. Men jag hör väldigt lite om vad Socialdemokraterna egentligen vill göra för att komma till rätta med själva roten: ojämlikheten, klassklyftorna, det som Socialdemokraterna numera kallar utanförskap. Detta är inget som har uppkommit av sig självt på vissa geografiska platser utan ett resultat av förd politik.

Jag vill höra hur Socialdemokraterna tänker se till att anläggningsboendena är så bra att människor har lust att vara där. Hur tänker Socialdemokraterna se till att anläggningsboenden ligger på platser som faktiskt är tillgängliga? Vad tänker man göra åt bostadsbristen?

Anf. 141 RIKARD LARSSON (S) replik:

Fru talman! Nu blir debatten något bredare, och det är väl intressant. Detta är oerhört viktiga frågor – det gäller både bostadspolitiken och klasspolitiken i stort.

Jag tror att det är viktigt att konstatera att många av de områden som vi nu talar om som socialt utsatta har mycket av denna problematik alldeles oavsett om man får asylsökande, som bosätter sig där och får bidrag för egen bostättning, eller inte. Vi behöver vidta åtgärder oavsett detta, och det är det som våra investeringsstöd till bostadsbyggande och våra pengar till kommuner handlar om – att vi kan få en bättre välfärd och bättre planeringsförutsättningar.

Men vad detta handlar om är att vi inte vill spä på de problem som redan finns med ännu fler. Därför behöver vi se till att de socialt utsatta områdena, som redan i dag har väldigt stora utmaningar, inte belastas ytterligare.

Anledningen till att jag kopplar detta till den del som handlar om dem som fått uppehållstillstånd i Sverige är att vi under en lång tid har sett skevheter. Jag kan ta min region, där kommuner som Malmö och Burlöv har fått ta ett jättestort ansvar medan min egen hemkommun, Staffanstorps, och kommuner runt omkring, som Lomma och Vellinge, inte har behövt vara med och ta ansvar. De har haft en helt annan bostadspolitik och har byggt för en helt annan befolkning än den som faktiskt kommer till Sverige eller föds här.

Därför gör jag så starkt denna koppling. Det handlar om både och. Vi måste se till att alla kommuner är med och tar ansvar för den sociala utsatt-

het som finns, men samtidigt kan vi inte blunda för den ytterligare påfrestning som dessa förslag medför för de socialt utsatta områdena. Vi måste göra förändringar, och det gör vi nu.

(Applåder)

Anf. 142 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Fru talman! Jag förstår att vi inte kan diskutera bostadspolitikens totala omfattning, men min första fråga var ganska rak. Vad tänker Socialdemokraterna att vi ska göra för att anläggningsboendena ska vara i ett annat skick? Det vi såg under flyktingmottagandet och fortfarande ser – jag är ofta ute – är anläggningsboenden som är av så undermålig kvalitet att man skäms. Det är inte okej.

Jag förstår mycket väl att människor försöker göra sitt bästa för att befinna sig i en annan situation och varför de afghanska kvinnor som är mina vänner försöker hitta ett annat ställe att bo på. Det tar timmar för dem att ta sig till svenskan eller att lämna barn och sådana saker. Detta måste vi kunna göra bättre. Det är en ganska enkel och rak fråga.

Fru talman! Det som har skett i debatten är inte att Socialdemokraterna har lyssnat på Sverigedemokraterna, utan det är att ni beskriver trångboddheten och så vidare som ett resultat av att 14 000 människor har valt EBO. Så är det inte. Det är ett resultat av ojämlikheten, orättvisan och klassklyftorna, och här behövs en kraftfull ekonomisk politik.

Men först, fru talman, vill jag väldigt gärna höra vad Socialdemokraterna tänker göra vad gäller just anläggningsboenden.

Anf. 143 RIKARD LARSSON (S) replik:

Fru talman! Vi avsätter mer pengar i budgeten för 2020 just för att kunna hantera effekterna av att vi gör förändringar i EBO-lagstiftningen. Det är ett sätt att också ge mer resurser till boenden.

Låt oss komma ihåg hur situationen såg ut på boendesidan. Jag minns när vi under 2014 talade om privata boenden av undermålig kvalitet. Regeringen försökte då fasa ut denna typ av boenden i mottagandet för att få högre kvalitet genom att ta fler av Migrationsverkets boenden och färre privata boenden. Mitt i den omändringen kom hösten 2015 med en kraftig ökning av antalet asylsökande. Då hamnade vi i en paniksituation vad gällde att få fram boenden. Det som hände 2015 lever fortfarande kvar i hela mottagningsorganisationen.

Nu behöver vi ha ett mer sansat mottagande. Vi behöver få ordning och reda i mottagandet och vad gäller egen bosättning, och vi behöver ge resurser till Migrationsverket så att man kan bygga bättre boenden i egen regi. Det är denna politik vi bedriver nu.

Anf. 144 JONNY CATO (C):

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Vi är många som bekymrar oss över den bristfälliga integrationen för nyanlända i Sverige de senaste åren. I stället för snabba vägar in i samhället via jobb och utbildning har de mötts av lång väntan på besked om nästa steg. I stället för gemenskap och trygghet har de mötts av social utsatthet, utanförskap och stelbent byråkrati. Detta har gjort att klyftorna mellan människor i Sverige har ökat. Människor som kommer till Sverige vill bidra till samhället, men då krävs ett mottagande som möjliggör detta.



Så sent som i juli månad i år bodde mer än hälften av alla som var inskrivna i Migrationsverkets mottagandesystem i eget boende. Det är i grunden positivt att människor själva kan bestämma var de ska bo, exempelvis nära släkt, vänner och kontaktnät. Det kan underlätta etableringen i samhället.

Tyvärr har vi sett en ökad segregation i samhället. EBO har bidragit till en ojämn fördelning av asylsökande. Det finns ett uppenbart problem med att de sökande söker sig till vissa kommuner och till vissa specifika områden i dessa kommuner. Det är i många fall områden med stora utmaningar såsom segregation, hög arbetslöshet, otrygga miljöer med mera, vilket innebär försämrade etableringsmöjligheter i det svenska samhället.

I grunden är det dock som sagt positivt att människor själva får välja var i landet de bor.

Så sent som i måndags besökte jag ett av de områden i landet som har allra störst utmaningar, Drottninghög i Helsingborg. Jag har besökt området många gånger genom åren. Utmaningarna är gigantiska: stort slitage i bostadsbeståndet, otrygga utemiljöer, hög arbetslöshet, grov kriminalitet långt ned i åldrarna och stor psykisk ohälsa.

Under ett par års tid har en rad olika aktörer gjort stora insatser för att utveckla området. Den typen av områdesutveckling sker nu på många platser runt om i landet. Tyvärr är utmaningarna i dessa områden stora, och det kommer att ta lång tid innan problematiken är löst.

I måndags möttes jag också av en stor stolthet hos dem som bor i Drottninghög – en stolthet över bostadsområdet och den utveckling som sker.

Vi behöver se till att de områden runt om i landet som står inför dessa stora utmaningar får bra förutsättningar att blomstra.

På grund av detta är Centerpartiet, Socialdemokraterna, Liberalerna och Miljöpartiet överens om att inom ramen för januariavtalet ge kommunerna en möjlighet att begränsa EBO i områden med socioekonomiska utmaningar.

Det är viktigt att effekterna av reformen utvärderas så att rätt områden i de kommuner där utmaningarna är som störst undantas från möjligheten till EBO. Dessa områden kan förändras över tid, och därför är en noggrann utvärdering och analys fullständigt nödvändig.  
(Applåder)

Anf. 145 ROBERT HANNAH (L):

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Till skillnad från S-ledamöter som Rikard Larsson som läser artiklar om utanförskapet och C-ledamöter som Jonny Cato som besöker utanförskapsområden på måndagar är jag själv uppvuxen i ett sådant område. Jag kan alltså tala av egen erfarenhet.

Ett av mina starkaste barndomsminnen är när jag första gången fick gå in i mitt rum och plocka ned mina affischer på Tupac Shakur och Destiny's Child från väggarna, rensa rummet från skräp och ta mina skolböcker och flytta över dem till min äldre brors rum. En ny släkting som jag aldrig hade hört talas om hade kommit till Sverige och behövde någonstans att bo. Detta skedde om och om igen. Ibland stannande de i flera år, andra gånger i några månader.

Ärligt talat är jag långt ifrån ensam. Åker man till någon av Sveriges utsatta områden och frågar svenska barn där om de har fått lämna ifrån sig

sina rum någon gång till släktingar som har flytt till Sverige kommer svaret att vara: Ja, det händer rätt ofta.

Det är ganska intressant att man i debatten verkar utgå från att alla hyr bostäder, när de flesta flyttar in till sina släktingar.

I min familj lyckades många av de släktingar som kom väldigt väl med språket. De fick lära sig fika och träna på svenska, och vi hjälpte dem att etablera sig i Sverige. Men det skedde på bekostnad av oss svenska barn som växte upp i utsatta områden. Vi blev ännu mer trångbodda; vårt utrymme krympte.

Våra skolor, där majoriteten redan inte hade svenska som modersmål, fick ta emot nästan alla nyanlända elever. Skolan blev givetvis sämre när allt fokus låg på de nyanlända och när alla de gick i samma skolor. Jag hade skolkamrater där tre fyra barn delade rum med varandra för att ge utrymme till släktingar som flytt till Sverige.

Låt oss anta det perspektiv som de barn som faktiskt lever i dessa områden och tar emot släktingar har.

Vi som många gånger redan kände ett utanförskap fick ta ansvaret för att integrera långt fler än vad det fanns en chans att lyckas med.

Misslyckad integration i Sverige har lett till otrygga bostadsområden och i vissa fall radikaliserings. Andra normer och förväntningar än dem som gäller generellt i Sverige har dominerat. Som hbtq-person kan jag gå i god för det.

Att ha en ordning där majoriteten av dem som kommer till Sverige söker eget boende i utsatta områden är inget bra sätt att ta emot människor om målet är att de ska lyckas komma in i egenförsörjning och få tak över huvudet.

Initiativet till rätten att hitta egen bostad för asylsökande, EBO, togs av en borgerlig regering, och det fanns goda tankar när man beslutade om systemet på 90-talet. Men det har visat sig att slå extremt hårt mot utsatta områden, och man har lämpat över hela integrationsansvaret till andra generationens svenska barn och deras föräldrar. Det är dem vi måste ha i fokus, men jag hör att denna debatt handlar om helt andra saker.

När jag växte upp i Tynnered i Göteborg i slutet av 90-talet och början av 2000-talet var det inte ett utsatt område. Det är på grund av icke genomtänkt integrationspolitik vi har hamnat här.

Tynnered och andra områden runt om i Sverige utvecklades först till genomgångsområden dit man sökte sig för att ta sig vidare. Men numera fastnar många i dessa områden, och det har lett till ett socialt utanförskap. Dessa områden är i dag andra klassens områden, och vi måste ha en politik för att vända detta.

Det här är bostadsområden som man hamnar i när man först kommer till Sverige och sedan lämnar när man får chansen. Men alla får inte den chansen. Kvar bor nu en stor andel av dem som inte har lyckats ta sig in i samhället, svenskar som nyligen har kommit till Sverige och en hel del personer som är asylsökande.

Som ny integrationstalesperson för Liberalerna är jag tydlig: Sverige ska inte ha några utsatta områden 2030. Jag tänker föreslå och driva den politik som Sverige behöver för att den sociala sammanhållningen i landet inte ska brytas och för att enskilda individer som kommer till Sverige ska ha en ärlig chans att lyckas. Detta är vår målsättning. Det är dit vi ska, och Liberalerna kommer att ta fram den politiken.

Fru talman! Ett första och viktigt steg är att göra undantag för eget boende för asylsökande i de utsatta områdena. Detta betyder i praktiken att man inte kommer att få dagpenning ifall man bosätter sig i dessa områden. Jag vill vara tydlig med en sak som det inte verkar finnas kunskap om i denna debatt. Det är nämligen så att från den 1 oktober gäller en ny lag om svarthandel, och folkbokföringslagar har försvårat. Skatteverket har också fått ett uppdrag att granska de fall där väldigt många är skrivna på samma adresser. Det görs redan ett arbete åt det hållet. Det kan komma att behöva förbättras, men det görs redan.

Jag är lite orolig över den debatt som pågår här. Socialdemokraterna verkar till exempel tro att de har gjort allting rätt i många år. I praktiken är det så att de försöker ta åt sig äran genom att stoltsera med personer som Boel Godner och Ilmar Reepalu, men det är dessa personer som Socialdemokraterna inte har lyssnat på.

Andra partier som M, KD och C pratar om den integrationsskuld som Sverige har, men jag vill påpeka att det snarare är dessa tre partier som har en integrationsskuld. Det är de som är skyldiga till att alliansregeringen inte fick igenom de förändringsförslag som Liberalerna drev och ville driva under allianstiden. Detta behöver man vara tydlig med.

Områden som Tynnered i Göteborg, Herrgården i Malmö och Rinkeby i Stockholm måste få en ärlig möjlighet att vända utvecklingen. Vi behöver få upp skolresultaten, få upp andelen som arbetar och få upp tryggheten, men vi måste också få ned saker. Vi måste få ned trångboddheten, få ned antalet anmälda brott och få ned antalet svartkontrakt. Därför är det viktigare att börja med att välja ut just dessa områden.

Jag menar därför att det är rimligt att man ska kunna ta emot asylsökande ifall man bor i rika och trygga områden som Limhamn i Malmö, Majorna i Göteborg eller Bromma och Södermalm här i Stockholm. Där personer har en ärlig chans att integreras i samhället ska de kunna få bosätta sig även fortsättningsvis. Men vi vill såklart granska den nya lagstiftning som nu kommer och utvärdera den senare, om det finns behov.

Jag vill avsluta med att säga en sak: 45 procent av de 500 största och mest framgångsrika företagen i USA startades av invandrare eller barn till invandrare – 45 procent! Låt oss vara rimliga när vi pratar också om de människor som kommer till Sverige. Många av dem kommer att göra fantastiska saker för vårt land.

(Applåder)

Anf. 146 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Med propositionen *Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande* reformerar vi EBO-lagstiftningen. Det var en del i det 73-punktsprogram, januariavtalet, som Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Liberalerna och Centern enades om i januari.

EBO-lagstiftningen har varit omdebatterad länge, inte bara i denna debatt utan i riksdagen och runt om i Sverige, under mer än två decennier. Det har funnits en kritik mot EBO, att den har varit bidragande till att många nyanlända har samlats på vissa ställen och att detta har fört med sig trångboddhet, som i sin tur har fört med sig problem som att det är svårt för barn att göra läxor och annat.

EBO har dock haft och kan ha många fördelar, fru talman, jämfört med de alternativ som finns. Människor som har kommit till Sverige har blivit introducerade med hjälp av landsmän och -kvinnor. I stället för att bo på anläggningsboenden med inte alltid ultimata kvaliteten har de kommit närmare samhället, lärt sig svenska fortare och fått bättre förutsättningar för integration och etablering. Detta är också en sida av EBO.

Fru talman! I samband med migrationsuppställningen i oktober 2015, som sex partier var med på, enades vi om en rad åtgärder. En som var viktig i sammanhanget var bosättningslagen, som innebär att Sveriges kommuner skulle få skyldighet att ta emot nyanlända och att de ofta moderatstyrda kommuner som hade sagt nej till detta inte längre skulle kunna göra det. Detta var välkommet och viktigt, även om det var för sent. Hade förändringen gjorts tidigare är det inte säkert att vi hade haft behov av den reformeringen av EBO som vi nu gör. Att det fortfarande finns kommuner som motarbetar bosättningslagen är en annan fråga, men likväl oroväckande.

Fru talman! Nu lägger vi fram reformeringen. Det innebär att de särskilt utsatta områdena som finns ska kunna undantas om de kommuner som områdena ligger i vill detta. De nyanlända som bosätter sig där får i så fall ingen dagarsättning från Migrationsverket. Ersättningen är för övrigt låg. Också det är en annan fråga. Den har inte höjts på en herrans massa år, och det finns problem även med den. Vi kommer att behöva följa utvecklingen noga.

Med detta, fru talman, ställer vi från Miljöpartiet oss bakom betänkandet och yrkar bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.  
(Beslut fattades under § 11.)

### **Ajournering**

Kammaren beslutade kl. 15.46 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då fotografering och votering skulle äga rum.

### **Återupptaget sammanträde**

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

### **§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 21 november**

Talmannen meddelade att det före voteringen skulle genomföras fotografering i kammaren. Fotografiet skulle användas i den digitala tjänsten Upplev riksdagen på riksdagens webbplats.

**UbU4 Etikprövning av forskning – tydligare regler och skärpta straff**  
Kammaren biföll utskottets förslag.

**MJU5 Förbättrat genomförande av avfallsdirektivet**

Kammaren biföll utskottets förslag.

**§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde**

**FiU1 Statens budget 2020 Rambeslutet**

*Punkt 1* (Riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

3. res. 2 (SD)

4. res. 3 (V)

5. res. 4 (KD)

Förberedande votering 1:

27 för res. 3

22 för res. 4

295 avstod

5 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

61 för res. 2

26 för res. 3

257 avstod

5 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Jessica Thunander (V) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Förberedande votering 3:

69 för res. 1

61 för res. 2

214 avstod

5 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

166 för utskottet

69 för res. 1

109 avstod

5 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 30 C, 19 L, 16 MP, 1 -

För res. 1: 69 M

Avstod: 61 SD, 26 V, 21 KD, 1 -

Frånvarande: 1 M, 1 SD, 1 C, 1 V, 1 KD

Prot. 2019/20:39  
27 november  
-----

*Punkt 2* (Rambeslutet – utgiftstak, utgiftsramar och inkomsterna i statens budget)

1. utskottet

2. res. 5 (M)

3. res. 6 (SD)

4. res. 7 (V)

5. res. 8 (KD)

Förberedande votering 1:

27 för res. 7

21 för res. 8

295 avstod

6 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Förberedande votering 2:

61 för res. 6

27 för res. 7

255 avstod

6 frånvarande

Kammaren biträdde res. 6.

Förberedande votering 3:

69 för res. 5

61 för res. 6

214 avstod

5 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Huvudvotering:

166 för utskottet

69 för res. 5

109 avstod

5 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 30 C, 19 L, 16 MP, 1 -

För res. 5: 69 M

Avstod: 61 SD, 26 V, 21 KD, 1 -

Frånvarande: 1 M, 1 SD, 1 C, 1 V, 1 KD

*Övriga punkter*

Kammaren biföll utskottets förslag.

### **FiU11 Höständringsbudget för 2019**

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

167 för utskottet

61 för res.

116 avstod

5 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 1 M, 30 C, 19 L, 16 MP, 1 -

För res.: 61 SD

Avstod: 68 M, 26 V, 21 KD, 1 -

Frånvarande: 1 M, 1 SD, 1 C, 1 V, 1 KD

Kjell Jansson (M) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

**SkU10 Nya anståndsregler i vissa gränsöverskridande situationer samt ändring av reglerna om periodiseringsfonder och ersättningsfonder vid utflyttning**

Kammaren biföll utskottets förslag.

**SfU10 Nya regler om uppehållstillstånd för forskning och studier inom högre utbildning**

*Punkt 1* (Förutsättningar för tillstånd m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

282 för utskottet

61 för res. 1

6 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 69 M, 30 C, 25 V, 21 KD, 19 L, 16 MP, 2 -

För res. 1: 61 SD

Frånvarande: 1 M, 1 SD, 1 C, 2 V, 1 KD

Andreas Lennkvist Manriquez (V) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

*Punkt 2*

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Punkt 3* (Övrigt om uppehållstillstånd för forskning och studier m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (M)

Votering:

214 för utskottet

69 för res. 2

61 avstod

5 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 30 C, 26 V, 21 KD, 19 L, 16 MP, 2 -

För res. 2: 69 M

Avstod: 61 SD

Frånvarande: 1 M, 1 SD, 1 C, 1 V, 1 KD

Prot. 2019/20:39  
27 november  
-----

## **SfU11 Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande**

*Punkt 1* (Avslag på propositionen)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

317 för utskottet

27 för res. 1

5 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 69 M, 61 SD, 30 C, 21 KD, 19 L, 16 MP, 1 -

För res. 1: 26 V, 1 -

Frånvarande: 1 M, 1 SD, 1 C, 1 V, 1 KD

*Punkt 2*

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Punkt 3* (Ytterligare åtgärder som rör eget boende för asylsökande)

1. utskottet

2. res. 2 (M, SD, KD)

Votering:

167 för utskottet

151 för res. 2

26 avstod

5 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 30 C, 1 V, 19 L, 16 MP, 1 -

För res. 2: 69 M, 61 SD, 21 KD

Avstod: 25 V, 1 -

Frånvarande: 1 M, 1 SD, 1 C, 1 V, 1 KD

Andreas Lennkvist Manriquez (V) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

*Skydd av Sveriges  
säkerhet vid  
radioanvändning*

## **§ 12 Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning**

Trafikutskottets betänkande 2019/20:TU4

Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning (prop. 2019/20:15)  
föredrogs.

Anf. 147 JENS HOLM (V):

Fru talman! Inom kort kommer byggandet av framtidens mobilnät, 5G, att påbörjas.

I Sverige, precis som i många andra länder, finns en berättigad oro för vem som ska bygga och äga nätet. Nätägaren kommer i praktiken att ansvara för all elektronisk kommunikation i framtiden. Tänk om data hamnar i orätta händer! Hur ska vi kunna säkerställa att nät, basstationer och andra komponenter är helt säkra? Hur ska uppdateringar kunna ske på ett helt säkert sätt? Lägg därtill att vi vill bygga ut det framtida nätet så att det fungerar bra i hela landet och vi förstår att 5G är en komplex fråga.



För att komma till rätta med säkerhetsaspekterna i byggandet av 5G-nätet har regeringen lagt fram propositionen *Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning*. Lagförslaget föreslår ändringar i lagen om elektronisk kommunikation och offentlighets- och sekretesslagen.

Tillstånd att använda radiosändare ska endast ges under förutsättning att radioanvändningen inte kommer att kunna skada Sveriges säkerhet. Det ska vara möjligt att återkalla tillstånd eller ändra tillståndsvillkor av säkerhetsskäl. Säkerhetspolisen och Försvarsmakten ska kunna överklaga beslut i tillståndsfrågor. Dessa lagändringar föreslås träda i kraft redan den 1 januari nästa år.

Förslaget är i sig fullt rimligt. Det innebär i praktiken att Försvarsmakten och Säkerhetspolisen får vara med vid utformningen av kriterierna av våra telenät, nu mest aktuellt 5G-nätet.

Det är viktigt att ha högt ställda säkerhetskrav på de framtida telenäten, och Försvarsmakten och Säpo är våra expertmyndigheter på det här området. Det är också viktigt att det finns möjlighet att ingripa mot radioanvändning som kan orsaka skada för Sveriges säkerhet. Men det jag saknar i förslaget är frågan om hur vi skapar den mest säkra och rationella lösningen.

Radiospektrum är en gemensam resurs för trådlös överföring av information. Utbyggnad av 5G är inte enbart en utveckling av 4G-nätet, utan det utgör också ett system som medger utveckling av helt nya tjänster, vilket i sin tur kräver kommunikationslösningar som inte är beroende av eller riskerar att påverkas av utländska aktörer.

En framgångsrik utbyggnad av 5G-nätet skapar också förutsättningar för ökad elektrifiering inom transportsektorn och bättre kommunikation på landsbygden. Utbyggnaden av 5G-nätet har därmed potential att lägga grunden för innovativa och klimatsmarta transporter samt att minska klyftan mellan stad och land.

Vi i Vänsterpartiet anser att anförda strategiska och säkerhetsmässiga motiv stärker skälen för att det är staten som bör äga och ansvara för utbyggnaden. Därför har vi lagt fram vår motion om att det är staten som ska vara ägare av 5G-nätet. Med staten som ägare kan förutsättningarna stärkas för att nödvändiga och hållbara framtidsinvesteringar prioriteras framför privata operatörers kortsiktiga vinstintressen och att de nationella säkerhetsintressena kan säkerställas. Ett statligt ägt nät är det mest samhälls-ekonomiskt rationella systemet, då digital infrastruktur är jämställda med annan samhällsviktig infrastruktur.

Med ett statligt ägande av framtida radionät kan tillstånd för radiosändaranvändning avgöras helt i enlighet med regeringens nya förslag, men med den stora fördelen att det är just staten som äger nätet. Ett statligt ägande stänger inte heller dörren för utbyggnad genom externa operatörer där staten inte har kapacitet att bygga ut i egen regi.

Den här debatten, fru talman, handlar om säkerhet vid radioanvändning. Det är viktigt eftersom en allt större del av våra liv äger rum i radio-eter, som data som transporteras från en person till en annan via telenät. En komplicerande faktor i det hela är att mycket data kan hamna i orätta händer, till exempel var vi befinner oss, vem vi kommunicerar med, vilka platser vi besöker på nätet, ja, ibland till och med vad vi säger och vad vi skriver.

Den amerikanske visselblåsaren Edward Snowden har ingående berättat om detta, om hur stater övervakat sina medborgare och hur bolag som Facebook, Google och Apple villigt har samarbetat i massövervakningen.

Om det var övervakning från staten som 2013 var det stora problemet är det snarare privata megabolags kartläggning av våra liv som i dag är det stora hotet. Då är det inte oviktigt vem som äger det nät som vi kommunicerar i. Tvärtom är det helt fundamentalt. Eftersom detta är en debatt om just säkerhet tycker jag att det är konstigt att inte fler ledamöter engagerar sig i vem som ska få äga detta helt fundamentala nät.

Motståndarna mot att bygga ut 5G-nätet i gemensam regi hävdar att det blir ett statligt monopol och att monopol som sådana inte är bra. Men vad är egentligen skillnaden mot nu? När 5G-nätet byggs ut får vi två eller tre parallella nät ägda av ett fåtal stora telekombolag. Bolagen har *ett* intresse: att leverera vinst till sina aktieägare. Det är en vinst som kommer att betalas med höga kostnader för användarna, det vill säga alla vi.

Vissa områden lämpar sig helt enkelt bäst som naturliga monopol. Det är svårt att bygga två vägar eller två järnvägar parallellt och bredvid varandra. Därför ägs nationella vägar och järnvägar av en ägare, och nästan alltid är det staten. Samma logik borde även gälla för telekomnätet. Låt oss bygga näten gemensamt och bra i hela landet, utan vinstintressen! Där-  
efter kan telekombolagen få betala för att använda kapaciteten i dessa nät.

Fru talman! En annan invändning mot att låta staten bygga det framtida 5G-nätet är att det kostar mycket pengar att bygga ett nytt telenät. Vänsterpartiet bad riksdagens utredningstjänst att titta lite närmare på det. Prislappen för nya sändare, master, basstationer, datakapacitet och annat som behövs för att bygga ut 5G-nätet skulle landa på 3,9 miljarder kronor. Vill vi dessutom ha bättre täckning på landsbygden än vad 4G-nätet i dag har skulle det uppskattningsvis kosta ytterligare 1–2 miljarder.

Man kan jämföra med andra infrastrukturinvesteringar. Förbifart Stockholm kostar 40 miljarder kronor, och höghastighetsbanorna kostar 230 miljarder kronor. Då är 4–6 miljarder kronor till ett bra och modernt 5G-nät ingen oöverstiglig summa. Pengarna skulle dessutom mångfalt betalas tillbaka när operatörerna får hyra in sig på nätet. 5G i egen regi är alltså en god affär för svenska folket.

I detta betänkande besvarar dock utskottsmajoriteten Vänsterpartiets förslag om 5G i gemensam regi med att det behövs en balanserad försiktighetsprincip avseende offentliga aktörers investeringar i bredbandsinfrastruktur. Man skriver också att den modell som vi nu har tillämpat ett tag, med kommersiella aktörer som bygger ut digital infrastruktur, har fungerat väl.

Jag tycker att dessa svar är intressanta. Om man tycker att dagens utbyggnad är bra behöver tingens ordning självfallet inte ändras. Men frågar man vem som helst, i synnerhet på landsbygden, får man nog höra att de är ganska missnöjda med dagens tillgång till bredband och mobilnät. Priserna imponerar inte heller. Det är dyrt med mobiltelefoni och internet i Sverige.

Talet om försiktighetsprincip säger egentligen allt. Staten ska vara försiktig och stå tillbaka i utbyggnaden – varför då? Kanske finns en risk att det helt enkelt blir för bra om vi låter staten bygga ut 5G-nätet.

För att få det säkraste och samhällsekonomiskt bästa telenätet i hela landet borde vi låta staten stå som ägare till 5G.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag understryka att jag förstås står bakom Vänsterpartiets alla reservationer i betänkandet. Jag vill dock särskilt yrka bifall till reservation 1 om instansordning vid överklagan som vi i Vänsterpartiet har gemensamt med S, MP och C. Observera att detta är ett exempel på en så kallad falsk majoritet i utskottet! M, KD, SD och L har fått igenom detta förslag i trafikutskottet, men i kammaren är de i minoritet jämfört med oss som har skrivit reservationen. Jag uppmanar därför alla ledamöter att vara på plats i morgon och rösta på reservation 1.

Anf. 148 DENIS BEGIC (S):

Fru talman! I dag behandlar vi propositionen *Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning*. Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservation 1 från S, C, V och MP och i övrigt bifall till förslaget i betänkandet.

För 30 år sedan föll Berlinmuren. Hoppet om att freden hade kommit till världen var mycket stort. Jag minns den glädje många delade med mig. Vi trodde på allvar att vi inte längre behövde tävla om vem som skulle ha flest eller för den delen teknologiskt mest avancerade vapen. Många med mig hoppades att vi nu skulle börja använda pengarna för att utrota hunger eller sjukdomar. Tyvärr, fru talman, känns det efter den dagen som om vi gått åt fel håll i världen. Vi ser gamla makter rusta, men vi ser även nya makter komma till. Sverige har som alla andra nationer behov av att skydda sina intressen.

5G-nätet öppnar upp en rad nya möjligheter för Sverige. Vi kommer att se nya tjänster som skapas men också nya företag som startas. Denna teknik kommer hjälpa våra medborgare att få vård som de tar sig till med en självkörande bil. Ni förstår därför att en sekundfördröjning i mobilnätet inte är särskilt bra.

Alla de data som kommer att skapas behöver skyddas. Våra medborgare ska kunna känna sig trygga att inga främmande makter spionerar på dem eller för den delen hotar vår nations säkerhet. Vi som Sveriges högsta beslutande organ kan inte sitta passiva och se på när världen förändras utan att göra något.

Fru talman! Propositionen handlar om alla delar i 5G-nätet som kan hota nationell säkerhet oavsett vilket land de kommer ifrån. Det gör det möjligt att utesluta komponenter, leverantörer, operatörer eller servicepersonal som inte håller tillräcklig säkerhetsnivå. Finns det komponenter i utrustningen som gör det ska PTS inte tillåta dessa operatörer i Sverige. Viktigt att komma ihåg är att PTS även kan återkalla licenser om man ser att operatörer bryter mot lagen. Man ska inte kunna gömma sig bakom att man hyrt frekvens av eller till någon annan.

Tillstånd ska kunna återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart om radioanvändningen har orsakat skada för Sveriges säkerhet eller om radioanvändningen kommer att orsaka sådan skada. Det handlar om att vi ska säkerställa att våra medborgare har så bra skydd som möjligt.

Fru talman! Jag tror inte att partierna har olika uppfattningar i denna fråga. Vi är ganska överens om vad som behöver göras för Sveriges och medborgarnas bästa. Det som skiljer oss åt är hur man ska överklaga PTS beslut. Den ena sidan menar att det är bäst att regeringen hanterar överklaganden. Den andra tycker att våra domstolar ska göra det. Enligt den aktuella lagstiftningen överklagas beslut till förvaltningsdomstolen. Det är alltså den normala besvärsvägen.

Prövningen av tillstånd att använda radiosändare kommer att bedömas i en rad olika punkter där säkerheten bara är en aspekt. Det skulle bli svårt att överklaga vissa delar till regeringen, medan andra skulle överklagas till förvaltningsdomstolen. Där delar vi justitieutskottets svar på propositionen.

Fru talman! 5G är bara en del av den totala cybersäkerheten. Hela det digitala ekosystemet måste ses ur ett större säkerhetsperspektiv. Just nu bereds inom Regeringskansliet komplettering av den nya säkerhetsskyddslagen. Det är välkommet.

Fru talman! Än en gång vill jag yrka bifall till reservation 1 från S, MP, C och V.

(Applåder)

I detta anförande instämde Johan Büser, Elin Gustafsson, Teres Lindberg, Jasenko Omanovic och Anna-Caren Säterberg (alla S).

Anf. 149 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Precis som Denis Begic säger är vi i allt väsentligt överens om förslaget från regeringen om att vi ska ha en starkt säkerhet vid utbyggnaden av framtida telenät. Det vi i Vänsterpartiet har en invändning mot är att vi inte bygger nätet i gemensam regi.

Ni socialdemokrater har en historia att luta er bakåt mot vad gäller utbyggnad av grundläggande infrastruktur: järnvägar, vägar, fast telefoni och annat. Många gånger har det varit ni som fattat de viktiga besluten om finansiering och utbyggnad av den här infrastrukturen.

Men nu anser ni i stället att det är privata stora telekombolag som ska bygga ut det framtida 5G-nätet. Då kan vi jämföra med hur det har gått med bredbandsutbyggnaden hittills. Det är inget som imponerar, i synnerhet inte i glesbygden, som jag ser det från mitt perspektiv. Man bygger inte ut i den utsträckning som man borde göra. Därför tycker jag att det är märkligt att Socialdemokraterna inte anser att det är staten som ska äga det framtida 5G-nätet och ansvara för finansieringen och utbyggnaden.

Varför, Denis Begic, har Socialdemokraterna släppt staten som den centrala faktorn vad gäller utbyggnad av samhällskritisk infrastruktur?

Anf. 150 DENIS BEGIC (S) replik:

Fru talman! Jag tackar Jens Holm för frågan. Det som Jens Holm säger om hur man byggde en gång i tiden är sant. Men det var just en gång i tiden. Det är helt andra tider vi har i dag, och de tiderna säger att det finns effektivare sätt att bygga infrastruktur på, om vi även har på plats ett system för att skydda och kontrollera.

4G-nätet byggdes också av marknadens aktörer. Det har tjänat oss väl och kommer att fortsätta göra det. Även den nya utbyggnaden kommer att göra det. När vi nu fattar sådana här beslut om skydd av Sveriges säkerhet har staten kontroll över vad som kommer att byggas och hur det kommer att påverka oss. Kanske har det en gång i tiden funnits behov av att staten ska se till att allting byggs, men i dag ser vi att det finns marknadsaktörer som tar de här sakerna på största allvar och bland annat ger oss det skydd som vi behöver.

Visst är det så att vi inte är överallt i Sverige när det gäller bredbandsutbyggnad. Vi har inte nått målen än. Målen för utbyggnad finns kvar. Vi

ser nu att vi kanske behöver fatta lite andra och annorlunda beslut för att kunna bygga ut hela vägen. Hur ska det se ut? Ska det bara vara fiber eller inte? I ett betänkande som kommer så småningom har vi en diskussion om huruvida det ska vara ett ovanförperspektiv. I så fall är det staten som ska ha ovanförperspektivet. Var ska vi bygga först? Jag tycker att vi gör allting i rätt ordning.

Anf. 151 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det kanske är så att jag och Denis Begic gör olika bedömningar av hur framgångsrikt det har varit med privata telekombolag som ska bygga ut bredband i Sverige. I glesbygd tycker jag inte alls att det imponerar. Trots att vi har plöjt in hundratals miljoner kronor i subventioner till det här har vi ändå inte fått det.

Vi kan ta en sådan sak som roaming. Om du reser till ett annat land kan du roama på olika telefonnät. Om du är i Sverige och vill säkerställa att du verkligen kan ringa överallt och ta emot data överallt behöver du kanske ha två mobiltelefoner. Du har ett nät som fungerar på ett ställe, men uppe i Norrland behöver du Telia och ett annat nät. Det där tycker jag i sig visar hur dysfunktionellt systemet är.

Sedan har vi säkerhetsaspekten. Här är jag riktigt intresserad av att veta vad Socialdemokraterna anser, eftersom den här frågan egentligen handlar om säkerhet vid utbyggnad av telenät. Vilket tror Denis Begic är det säkraste för staten Sverige: att vi äger det framtida 5G-nätet i egen regi, precis som vi äger järnvägen och nationella vägar, eller att vi låter en extern aktör bygga, äga och drifta nätet? Vilket är ur ett strikt säkerhetsperspektiv det bästa – att staten äger det eller att vi låter privata bolag äga det?

Anf. 152 DENIS BEGIC (S) replik:

Fru talman! Jag börjar med det sistnämnda. Finns det kontrollstationer på byggnader ser jag inga problem med att någon annan bygger och att marknaden löser den problematik som vi har. För det behöver vi sådana här beslut i riksdagen. Det kommer fler beslut som vi kommer att behöva fatta, som jag nämnde i mitt huvudanförande, bland annat det som regeringen jobbar med gällande skyddslagen. Jag tror inte att detta är något som är problematiskt, och jag tror inte att staten är bättre än privata aktörer.

Sedan kan vi ha olika åsikter om huruvida bredbandsutbyggnaden är klar eller inte och om hur det har gått eller inte gått. Faktum är ändå att vi är bäst i världen. Faktum är ändå att vi har ca 86 procents täckning i det här landet. Faktum är också att vi inte har lyckats hela vägen på landsbygden. Det finns en massa olika orsaker till det, och det har diskuterats på en massa olika håll. Vi behöver bli starkare på att fortsätta göra detta för att ha den här utbyggnaden klar så fort som möjligt. Men vi har vårt mål till 2025. Det är då vi ska ha klarat av det, och det är jag rätt så säker på att vi kommer att göra.

Anf. 153 JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Vi är inne i ett tekniskifte. Digitaliseringens möjligheter ska vi, eller snarare måste vi, ta till vara. Digitaliseringen påverkar alla delar av samhället, och teknikutvecklingen som vi ser innebär en stor ökning av data som skickas i våra nät. Vi är många som är angelägna om att nästa generations mobilnätverk, det så kallade 5G-nätet, skyndsamt rullas

ut, då mycket av den teknik vi kommer att behöva använda kräver högre dataöverföringshastighet, större datamängder, bättre kvalitet för mobila enheter och så vidare. Detta skulle vi kunna tala mycket om, fru talman, men i dag handlar det om hur vi ska skydda Sveriges säkerhet vid radioanvändningen i detta tekniksifte.

Säkerhetsläget i Sveriges omvärld har drastiskt försämrats de gångna åren. Det handlar dessutom inte längre bara om traditionella militära hot som Sverige måste kunna möta. Det rör sig om en komplex hotbild där saker som desinformation, cyberattacker, ekonomiska påtryckningar och tillgång till energi kan användas för att påverka och destabilisera andra länder.

Den snabba teknikutvecklingen är på många sätt bra. Den förenklar vår vardag och möjliggör smidiga och effektiva lösningar på många områden. Sverige måste kunna bli bättre på att använda digitaliseringens möjligheter än vad vi är i dag. Om vi ska ha en chans att vara bäst i världen, som regeringen skriver – och jag instämmer – måste det gå fortare.

Men det ständigt ökande beroendet av teknik och särskilt it skapar också sårbarheter i samhället. I princip alla samhällsviktiga system är i dag beroende av fungerande it-system. Det gäller allt från el- och vattenförsörjning till logistikkedjor och betalningsströmmar. En potentiell motståndare kan genom att slå mot dessa system skapa stor oreda i vårt samhälle.

Medvetenheten kring hoten och vår beredskap för att möta dem måste bli bättre. Vid flera tillfällen de senaste åren har vi sett stora brister i Sveriges hantering av it- och informationssäkerhet. Det gäller inte minst säkerhets haveriet på Transportstyrelsen 2017.

Införandet av 5G-nätet kommer som sagt att innebära ytterligare steg mot ett alltmer digitaliserat samhälle, med alla de möjligheter och risker det medför. Moderaterna har därför väckt en följdmotion där vi lyfter fram viktiga säkerhetsfrågor som måste beaktas vid införandet av 5G-nätet.

Vi vill till exempel att man gör en bred översyn av lagstiftningen som berör cyber- och informationssäkerhet för att identifiera brister och föreslå förbättringar. Vi vill se en särskild uppföljning av tillämpningen av de nya reglerna vad gäller radiosändare. Det är det betänkandet vi diskuterar i dag. Vi vill också att Säkerhetspolisen och Försvarmakten ska ha möjlighet att överklaga beviljade tillstånd eller återkallelse av tillstånd till regeringen och inte till domstol.

Fru talman! Detta är centrala frågor för Sveriges säkerhet, och då bör det vara regeringen som fattar det yttersta beslutet. Moderaternas förslag om instansordningen har också fått stöd av ett enigt försvarsutskott i det yttrande som försvarsutskottet gjort till trafikutskottet. Därför tycker jag att det är bra att trafikutskottet nu gjort ett tillkännagivande till regeringen om de ansvariga myndigheternas möjlighet att överklaga till regeringen. Jag hoppas såklart att kammaren fattar detta kloka beslut i morgon. Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag i den delen.

Säkerhetskulturen måste bli bättre på alla nivåer i samhället. De ansvariga myndigheterna måste ha resurser och rätt verktyg för att kunna hantera säkerhetsutmaningarna. Processerna och kontakterna mellan olika aktörer måste fungera.

Moderaterna har länge drivit frågan om stärkt cybersäkerhet i Sverige. Vi var först med att peka ut behovet av cybersäkerhetscentrum som kan arbeta med säkerhetsfrågorna gentemot såväl det offentliga som de privata

aktörerna. Nu har regeringen aviserat att ett sådant centrum kommer att införas nästa år. Moderaterna har också lyft fram behovet av ett nationellt säkerhetsråd för att ha en central funktion som kan ta ett brett sektorsövergripande ansvar för säkerhetsfrågorna. Detta förslag har också fått stöd av riksdagens konstitutionsutskott.

Genom vårt yrkande om att ge Säkerhetspolisen och Försvarsmakten möjlighet att överklaga beviljade eller återkallande av tillstånd nu bifalls tas ytterligare ett viktigt steg mot att ansvariga myndigheter bättre ska kunna lösa sina uppgifter för att stärka Sveriges säkerhet.

Jag ska kort säga några ord om en gemensam nordisk linje. I dag saknas en gemensam linje bland de nordiska länderna om hur man ser på säkerhetsriskerna kopplade till leverantörer av 5G-nätet. Det tycker vi är en brist, särskilt mot bakgrund av att vi har höga ambitioner att de nordiska länderna ska ha ett fördjupat samarbete om säkerhets- och försvarsfrågor inklusive att stärka cybersäkerheten. Därför tycker vi att det vore ett bra tillfälle att i samband med denna proposition stärka detta och uppmana regeringen att agera för att de nordiska länderna har en gemensam linje i detta.

Fru talman! Med det yrkar jag bifall till reservation 3.  
(Applåder)

I detta anförande instämde Anders Hansson (M).

Anf. 154 MIKAEL LARSSON (C):

Fru talman! 5G är något som kommer att öppna för nya tekniker och uppkopplingar. Mer och mer kommer att vara beroende av det trådlösa, och 5G-nätet kommer att öppna för industrin på ett helt nytt sätt men också för uppkoppling över hela landet för bilar, traktorer, lastbilar och också mycket annat. Digitaliseringen är här för att stanna, och nya applikationer över hela landet kommer att utvecklas i en rasande hastighet. För oss i Centerpartiet är det viktigt att när 5G-nätet ska börja rullas ut bör det ske både i staden men självklart också på landsbygden.

Men samtidigt när denna nya infrastruktur ska rullas ut över Sverige är det viktigt att skydd kan garanteras för att inte samhällsviktig information kommer i främmande makts händer. Digitaliseringen innebär både hot och möjligheter. De hot som finns måste kunna diskuteras, och åtgärder mot dessa måste kunna vidtas.

I den tid och omvärld vi lever i kommer säkerhet vid radioanvändning och inom det digitala vara viktiga aspekter. Nya sätt att komma åt information från andra länder kan vara ett hot från den digitalisering som håller på att ske. Men vi får samtidigt inte vara rädda för digitaliseringen och för 5G-nätet utan måste hela tiden se möjligheter med nätet.

Grundprincipen vid tillståndsprövning enligt lagen om elektronisk kommunikation, förkortad LEK, är att den som ansöker om tillstånd att använda radiosändare ska beviljas detta om förutsättningarna är uppfyllda. Till dessa förutsättningar hör att radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet och att det antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för de verksamheter som är undantagna från tillståndskravet. Varken vid tillståndsgivning eller senare finns det dock enligt nu gällande ordning möjlighet att ta särskild hänsyn till Sveriges säkerhet.

Mycket som rör denna proposition är tekniskt men ack så viktigt att ta ställning till utifrån att denna nya teknik ska börja att rullas ut över Sverige. När nu denna nya teknik ska rullas ut är det också viktigt att både skydd av rikets säkerhet och integriteten för den enskilde medborgaren ska kunna tas till vara och att båda ska kunna hanteras.

I propositionen framhåller regeringen att viss sekretess behöver kunna röjas så att Post- och telestyrelsen, Försvarsmakten och Säkerhetspolisen ska kunna utbyta information med varandra. Utifrån att misstankar finns att rikets säkerhet kan skadas är det mycket viktigt att dessa instanser ska kunna utbyta information med varandra.

Centerpartiet står bakom propositionens innehåll men vill samtidigt trycka på att det är av yttersta vikt att regeringen bör återkomma till riksdagen om något i propositionen i framtiden behöver ses över eller revideras med beaktande av Sveriges säkerhet.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till reservation 1.

Anf. 155 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! 5G är viktigt för medborgarna och näringslivet. Alla framtidsstudier visar att ny teknik, oavsett om vi pratar om framtidens kylskåp, bilar eller hemtjänst, kommer att vara beroende av bra digitalt stöd. Vi ser också att utbyggnaden av bredband sker alldeles för sakta, och vi ser att bredbandet i första hand har nått dem som bor i större tätorter och städer. Ute på landsbygden är det fortfarande ca 50 procent som saknar bredband, vilket missgynnar dessa invånare och företagare. 5G är en ny teknik som kommer att kunna överbygga en del av dessa problem samt påskynda arbetet för att hela landet ska leva utifrån samma goda förutsättningar.

Samtidigt som 5G kommer att underlätta för våra medborgare och skapa nya förutsättningar för näringslivet finns det säkerhetsrisker som måste beaktas. Enskilda företag och operatörer kan samla information som kränker enskilda medborgares integritet eller riskerar rikets säkerhet. Det är därför viktigt att vi får denna lag på plats så att upphandlingar av 5G kan ske på ett sådant sätt att även våra individuella och nationella säkerhetsintressen tillgodoses.

Fru talman! 5G är en teknik, men vi behöver en strategi som fångar upp flera områden. Under den viktoriaiska epoken var Europas befolkning ca 22 procent av jordens befolkning. Under denna period använde vi dåtidens moderna teknik i form av ångmaskin, ångbåt, ångtåg och telegraf för att bygga upp ett internationellt handelsutbyte som i praktiken skapade den välfärd som västerlandet har levt på under hela 1900-talet.

I dag har Kina ca 22 procent av jordens befolkning. De använder modern teknik för att bygga en ny sidenväg. De köper in sig i hamnar, och de bygger upp en modern ”telegraf” via dagens 5G-teknik. Även om allt detta kommer att leda till utökad handel och på sikt mer välfärd går det inte att blunda för att Kina har bytt strategi och under de senaste åren agerat på ett aggressivt sätt gentemot enskilda länder. Detta tvingas vi att förhålla oss till. Även om denna lag är neutral mellan länder och företag går det inte att blunda för att bland annat Kinas och Rysslands nya utrikespolitiska strategier skapar oro.

Fru talman! För att ytterligare öka säkerheten inom 5G-systemet är det enligt mig viktigt att vi samverkar både inom Norden och Baltikum och inom EU för att skapa en bra och säker infrastruktur.



Fru talman! När man har flera myndigheter som ska ta till vara olika intressen finns det alltid en risk att man hamnar i ett läge där de enskilda myndigheterna inte är överens. I dessa lägen är det viktigt att det inte blir en annan myndighet som överprövar de övriga myndigheterna. Då det handlar om en lagstiftning som ska skydda individer och nationen är det enligt min mening viktigt att eventuell överprövning görs av regeringen.

Kristdemokraterna har därför ställt sig bakom tillkännagivandet: ”Utskottet föreslår också ett tillkännagivande till regeringen med anledning av ett motionsyrkande om att den skyndsamt bör se över möjligheten för Säkerhetspolisen och Försvarsmakten att överklaga beviljande eller återkallande av tillstånd till regeringen när det är motiverat utifrån Sveriges säkerhet.”

Fru talman! Enligt vår mening är det viktigt att vi har en bra uppföljning över hur denna lag kommer att fungera. Vi yrkar därför bifall till vårt eget tillkännagivande samt till reservation nr 2 avseende uppföljning och översyn.

Anf. 156 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Den här diskussionen handlar mest om säkerhet. Låt oss prata om det mest säkra telenätet som vi kan bygga. Enligt Vänsterpartiet är det att staten låter bygga det och att staten äger det. Varför är det så mycket bättre att vi har ett statligt ägande? När till exempel komponenter ska bytas ut vet vi vad det är för komponenter som sätts in. Det är omöjligt att det sätts in avlyssningskomponenter och annat. Har vi en extern aktör – kanske ett globalt telekombolag vars ägare kanske till och med styr en diktatur i världen, vad vet jag – tappar vi i allt väsentligt den kontrollen.

Vi i Vänsterpartiet anser att utbyggnaden av 5G-nätet är som annan samhällsviktig infrastruktur; det är någonting som vi bör göra gemensamt. Därför bör staten ta det här ansvaret.

Varför anser inte Kristdemokraterna det?

Anf. 157 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tycker egentligen att Vänsterpartiets frågeställning är mycket mer spännande än att man bara ska avfärda den med att man inte tycker eller att man tycker något.

För egen del har jag många gånger resonerat i olika sammanhang om frågeställningen: Vad är ett naturligt monopol? Och vad är ett icke naturligt monopol? Hur ska man se på järnvägen? Ska den vara statligt ägd när det gäller själva banan, eller ska den ägas av privata aktörer? För egen del kan jag till exempel tänka mig att Banverket skulle vara en egen myndighet som tar hand om banan, och så skulle man kunna sälja SJ. För varför ska staten bedriva verksamhet på banan?

Man skulle kunna föra exakt samma resonemang när det gäller annan fysisk teknik. Just i det här fallet har vi landat i att marknaden löser detta, men jag har stor förståelse för er fundering över vad det värsta är. Vi har som sagt ändå landat i att just när det gäller 5G verkar näringslivet kunna hantera det på ett bra sätt.

Vi ser dock problem, exempelvis med övriga bredband som byggs ut, där landsbygden har halkat efter på ett sätt som vi kristdemokrater inte uppskattar. Just nu, i den lag vi nu tar hänsyn till, är det en säkerhetsfråga mer än en ägar- och driftsfråga.

Vi har som sagt landat där vi har landat i dag. Men, fru talman, jag tycker att Vänsterpartiets frågeställning är intressant utifrån diskussionen om vad som är naturliga monopol och inte.

Anf. 158 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag vill tacka för det svaret. För mig är det rätt uppenbart: Om vi bygger ny järnväg bygger vi inte tre järnvägslinjer parallellt med varandra bara för att vi tycker att det är så otroligt viktigt att ha tre konkurrerande järnvägsnät.

Jag tycker att jämförelsen med det framtida 5G-nätet är ganska relevant. Att bygga *ett* statligt nät som operatörer sedan kan hyra in sig på tycker jag är fullt logiskt och det absolut mest rationella och rimliga i sammanhanget.

Men sedan har vi då säkerhetsdimensionen. Det var egentligen den jag frågade om, även om jag uppskattade svaret från Magnus Jacobsson. Jag tycker ändå att det är ett välkomnande och resonerande svar som inte är fast i någon ideologisk position.

Utifrån ett strikt säkerhetsperspektiv – vad anser Magnus Jacobsson om de bästa förutsättningarna för att garantera vår säkerhet? Ett nät som byggs av ett globalt bolag baserat i ett annat land och sedan ägs av något telekombolag som vi inte heller har så mycket kontroll över eller ett nät som staten låter bygga och som är gemensamt ägt – vilket blir det säkraste nätet?

Anf. 159 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik:

Fru talman! Först vill jag nog säga att det *är* ett ideologiskt perspektiv som jag företräder. Vi kristdemokrater anser att staten i någon mening ska vara stark – stark nog att skapa samhällsgemenskap. Då finns det en del saker där staten exempelvis bör agera.

Det finns dock en skillnad rent tekniskt mellan detta nät och att bygga en järnväg, en motorväg eller ett telenät med koppar, som vi gjorde tidigare. Då är det svårt att gå fram med olika aktörer. Men när det gäller 4G och 5G, som framför allt jobbar med luftburen teknik, kan man mycket väl tänka sig att det på en sändare sitter olika företags 5G-teknik.

Det finns alltså en teknisk skillnad här som gör att åtminstone jag landar annorlunda. Men själva grundinställningen är att vi ska ha en stark stat och att staten ska kunna garantera medborgare och individer skydd samtidigt som staten ska kunna garantera sig själv skydd.

Den andra frågan, fru talman, är mer konkret. Jag uppfattar den tyvärr som retorisk. Det är klart att så som ledamoten ställer frågan är det antagligen säkrast om vi äger allt själva i alla lägen. Men det är inte riktigt så verkligheten ser ut.

Vi antar nu i dag en lag som gör att de som lägger anbud också kommer att vara tvungna att garantera att säkerheten hålls på ett korrekt sätt. Därmed tror jag att man vinner två saker ur den bästa av världar. Vi vinner säkerhet, och det är därför vi tar fram lagen och har gjort det skyndsamt. Jag tycker för övrigt att regeringen har gjort detta på ett snyggt sätt när de har pratat med oss i oppositionen. Vi vinner också det andra i den bästa av världar: en marknad som kan rulla ut tekniken snabbt.

Jag ser därför inte riktigt att frågeställningen i det här sammanhanget blir relevant; den blir mest retorisk.

Anf. 160 EMMA BERGINGER (MP):

Fru talman! Digitaliseringen har inneburit stora möjligheter för samhället med förbättrade kommunikationer och utveckling av nya tjänster. Det har gått snabbt, från att internet fick genomslag på 90-talet till att våra mobiler blev smarta. Jag är inte så gammal, om jag får säga det själv, men även jag minns när vi pratade om att vi kanske någon gång i framtiden skulle läsa våra tidningar på plattor, som den jag har med mig här. Det lät lite som science fiction.

Det var omöjligt att ens föreställa sig vilken värld som den smarta mobilen och den snabbare mobila uppkopplingen med först 3G och sedan 4G skulle åstadkomma. Men nu står vi inför lanseringen av 5G, den femte generationens mobilnät. Det kommer att innebära att större mängder data kan överföras i en snabbare hastighet.

Potentialen för nya tjänster är stor. Det gäller inte bara för privatpersoner med uppkopplade hem och saker som självstyrande fordon utan också för industrin med sensorer, kontroll- och säkerhetssystem samt fjärrstyrda robotar. Det gäller också, inte minst, för samhället med möjligheten till exempelvis nya vårdtjänster.

Men den nya tekniken innebär också en ökad sårbarhet. Om vi själva kan uppleva att vi blir helt fränkopplade från världen och vardagen utan uppkoppling är det ett intet mot vad som kan hända om uppkopplingen fallerar eller manipuleras i ett nät där allt fler processer är beroende av stabila nätverk.

Med samhällets digitalisering följer en minskad risktolerans och nya krav på att hantera risker och sårbarheter. Digitaliseringen för även med sig risker och hot av delvis okänd karaktär. Vi kan ännu inte föreställa oss dem. Det innebär stora säkerhetsutmaningar som kan vara väldigt komplexa.

Därför är regeringens proposition viktig. I den föreslås bland annat att för att få tillstånd att använda radiosändare och för att få medgivande till överlåtelse eller uthyrning av sådana tillstånd ska det vara en förutsättning att det kan antas att radioanvändningen inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet. Tillstånd ska kunna förenas med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet. Tillstånd ska kunna återkallas eller tillståndsvillkor ändras omedelbart om det kan antas att radioanvändningen har orsakat skada för Sveriges säkerhet eller om det kan antas att radioanvändningen kommer att orsaka sådan skada.

Propositionen innebär också att beslut enligt lagstiftningen ska kunna överklagas till förvaltningsdomstolen, vilket är den normala besvärsvägen.

Det nya konservativa blocket med Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna, och även Liberalerna, vill i stället att regeringen ska avgöra överklaganden. Det skulle vara beklagansvärt om så blir fallet. Den här typen av överklaganden kan göra att regeringen hamnar i en svår politisk situation vid ett överklagande. Då är det inte heller säkert att de bästa besluten fattas vare sig ur säkerhetsmässig eller utrikespolitisk synvinkel. När den här typen av överklagande förs upp på politisk nivå blir nämligen frågan genast politiserad och en fråga om diplomati och utrikespolitik snarare än om rättssäkerhet.

Prot. 2019/20:39

27 november

-----

*Skydd av Sveriges  
säkerhet vid  
radioanvändning*

Miljöpartiet välkomnar digitaliseringen och de möjligheter den innebär för ett mer hållbart samhälle, men vi understryker vikten av att vi hanterar säkerhetsfrågorna på ett ansvarsfullt sätt.

Jag yrkar därför bifall till reservation 1 och i övrigt bifall till förslaget i propositionen.

(Applåder)

Anf. 161 JIMMY STÅHL (SD):

Fru talman! Sverigedemokraterna anser att oavsett om det handlar om fysisk infrastruktur eller om elektronisk infrastruktur är det viktigt att vi skyddar densamma.

Sverige står inför en mycket spännande tid med en ökande digitalisering som knyter samman samhället och ger större möjligheter till bland annat autonomi.

Samhället är i allt större utsträckning beroende av teknik som är uppkopplad till internet via trådlös digital infrastruktur. Därför blir det viktigt att denna infrastruktur kan skyddas, för att värna människors integritet och undvika hot mot landets säkerhet.

Propositionen *Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning* är i grunden bra, men vi ansåg att det var en liten del i propositionen som behövde justeras.

Trafikutskottet anser att det bör vara möjligt för Säpo och Försvarsmakten att överklaga beviljande eller återkallande av tillstånd att använda radiosändare till regeringen. I propositionen var förslaget att det skulle kunna överklagas till domstol.

Vi sverigedemokrater anser att man inte ska vara rädd att ta obekväma politiska frågor i sin hand. Vi tror att regeringen ska kunna göra ett skyndsamt avsteg och kunna ta beslut som handlar om Sveriges säkerhet. Jag är jätteförvånad att regeringspartierna inte vill bifalla detta tillkännagivande.

Försvarsutskottet har fått yttra sig i frågan och rekommenderar att överklagande sker just till regeringen och inte till domstol.

Fru talman! Jag ska inte förlänga debatten, men jag yrkar bifall till förslaget i betänkande TU4 *Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning* och avslag på reservationerna.

Anf. 162 HELENA GELLERMAN (L):

Fru talman! Vi debatterar här i dag, som ni hör, skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning.

Sverige ligger långt fram i digitalisering och digital mognad. 98 procent av alla barn och ungdomar har i dag en mobiltelefon och ser det som en självklarhet att ha tillgång till internet. Allt fler saker som vi använder i vår vardag är uppkopplade – hus, elmätare, tvättmaskiner, bilar och så vidare.

Enbart inom transportsystemet finns det en jättestor potential för ökad trafiksäkerhet och effektivare transporter genom snabb kommunikation mellan bilar och genom skapande av system som kopplar samman kunder och tillgängliga fordon. På i stort sett alla områden i samhället kan vi genom uppkopplade system utnyttja våra resurser bättre.

För att allt detta ska fungera behövs ett effektivt sätt att kommunicera. 5G är det senaste i den utvecklingen, som gör att vi får snabbare dataöverföring samtidigt som fler personer och saker kan vara uppkopplade.

Men, fru talman, samtidigt som det finns stora fördelar med systemet ska vi inte negligera de risker som en ökad sammankoppling av många delar av vårt samhälle innebär. Genom 5G ökar risken att någon kan kartlägga stora delar av vårt samhälle ned till enskilda personer, vilket gör oss mer sårbara för såväl utländska som inhemska krafter som vill göra skada. Kritiska tjänster kommer i allt högre grad att vara beroende av trådlös kommunikation, och därför kan en it-incident få förödande konsekvenser. Risken finns redan i dag, men den ökar i och med 5G-introduktionen.

Liberalerna är teknikoptimister och välkomnar introduktionen av 5G i samhället. Vi tror att det ökar Sveriges konkurrenskraft och kan underlätta människors vardag. Samtidigt välkomnar vi regeringens proposition om att tillstånd för radioanvändning för att till exempel tillhandahålla 5G i Sverige ska kunna villkoras med krav där man ser till nationella säkerhetsintressen. Det blir ett tillägg till nuvarande regleringar som är till för att hindra it-incidenter. Förslaget ger Säkerhetspolisen och Försvarmakten den insyn som krävs.

Dock, fru talman, är det Post- och telestyrelsen som beslutar om licenser för radioanvändning. Där ska Säkerhetspolisen och Försvarmakten, som har ansvar för rikets säkerhet, kunna överklaga tillståndsgivningen. Här har Liberalerna en annan ståndpunkt än den som regeringen har lagt fram. Vi välkomnar det beslut som tagits i försvarsutskottet, som ju är de som ska kunna de säkerhetspolitiska aspekterna bäst i riksdagen. Och det vi debatterar här i dag är ju precis detta: skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning.

Därför är det intressant att notera att ett enigt försvarsutskott – Väns-terpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet, vi liberaler, Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna – står bakom beslutet att på grund av det säkerhetspolitiska läget ska en överklagan inte behandlas av förvaltningsrätten eller kammarrätten utan av regeringen.

Liberalerna hoppas därför att alla partier här i kammaren när detta ska upp till beslut följer sitt partis beslut i försvarsutskottet och röstar för att en överklagan ska behandlas av regeringen.

Fru talman! Jag vill för Liberalernas del yrka bifall till utskottets förslag, inklusive tillkännagivandet om att en överklagan ska hanteras av regeringen av säkerhetsskäl. Samtidigt vill jag uttrycka vår uppskattning av det övriga innehållet i regeringens proposition.

Överläggningen var härmed avslutad.  
(Beslut skulle fattas den 28 november.)

### § 13 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

*den 26 november*

#### **2019/20:169 Snabbare bodelningsprocesser**

av *Martina Johansson* (C)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

Prot. 2019/20:39  
27 november  
-----

**2019/20:170 Chiles associeringsavtal med EU**

av *Lorena Delgado Varas* (V)  
till utrikesminister Ann Linde (S)

**2019/20:171 Kronofogdemyndighetens nedläggning av lokala kontor**

av *Ulla Andersson* (V)  
till finansminister Magdalena Andersson (S)

**§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar**

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

*den 26 november*

**2019/20:482 Säpos verksamhet**

av *Boriana Åberg* (M)  
till statsrådet Mikael Damberg (S)

**2019/20:483 Kraven för medborgarskap**

av *Boriana Åberg* (M)  
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

**2019/20:484 Bristande kontroll i folkbokföringen**

av *Boriana Åberg* (M)  
till finansminister Magdalena Andersson (S)

**2019/20:485 Demokratioffensiv**

av *Ludvig Aspling* (SD)  
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

**2019/20:486 Felaktig utbetalning av bidrag från Försäkringskassan**

av *Boriana Åberg* (M)  
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

**2019/20:487 Antalet platser på Sis ungdomshem**

av *Martina Johansson* (C)  
till socialminister Lena Hallengren (S)

**2019/20:488 Vattenfall och kärnkraftverken efter 2040**

av *Arman Teimouri* (L)  
till statsrådet Anders Ygeman (S)

**2019/20:489 Kristendomen och förståelse för svensk kultur**

av *Aron Emilsson* (SD)  
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

**§ 15 Anmälan om skriftliga svar på frågor**

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

*den 27 november*

**2019/20:365 Digitalisering på Försäkringskassan**

av *Carina Ståhl Herrstedt* (SD)  
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

**2019/20:381 Arbetsgivare skyldighet att ta fram en plan för återgång i arbete**

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

**2019/20:439 Indragen aktivitetsersättning**

av *Lotta Finstorp* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

Prot. 2019/20:39

27 november

-----

§ 16 Kammaren åtskildes kl. 17.07.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till och med § 5 anf. 28 (delvis),

av talmannen därefter till och med § 5 anf. 47 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 5 anf. 95 (delvis),

av talmannen därefter till och med § 9 anf. 128 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.46,

av talmannen därefter till och med § 11 och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

INGVAR MATTSON

*/Olof Pilo*

# Innehållsförteckning

<b>§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer .....</b>	<b>1</b>
<b>§ 2 Anmälan om granskningsrapport .....</b>	<b>1</b>
<b>§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott .....</b>	<b>2</b>
<b>§ 4 Ärenden för bordläggning .....</b>	<b>2</b>
<b>§ 5 Statens budget 2020 Rambeslutet .....</b>	<b>2</b>
Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU1 .....	2
Anf. 1 ELISABETH SVANTESSON (M) .....	2
Anf. 2 FREDRIK OLOVSSON (S) replik .....	5
Anf. 3 ELISABETH SVANTESSON (M) replik .....	5
Anf. 4 FREDRIK OLOVSSON (S) replik .....	6
Anf. 5 ELISABETH SVANTESSON (M) replik .....	6
Anf. 6 ULLA ANDERSSON (V) replik .....	6
Anf. 7 ELISABETH SVANTESSON (M) replik .....	7
Anf. 8 ULLA ANDERSSON (V) replik .....	8
Anf. 9 ELISABETH SVANTESSON (M) replik .....	8
Anf. 10 OSCAR SJÖSTEDT (SD) .....	8
Anf. 11 JAKOB FORSSMED (KD) replik .....	11
Anf. 12 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik .....	11
Anf. 13 JAKOB FORSSMED (KD) replik .....	12
Anf. 14 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik .....	12
Anf. 15 ULLA ANDERSSON (V) replik .....	12
Anf. 16 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik .....	13
Anf. 17 ULLA ANDERSSON (V) replik .....	14
Anf. 18 TREDJE VICE TALMANNEN .....	14
Anf. 19 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik .....	14
Anf. 20 FREDRIK OLOVSSON (S) replik .....	14
Anf. 21 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik .....	15
Anf. 22 FREDRIK OLOVSSON (S) replik .....	16
Anf. 23 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik .....	16
Anf. 24 ELISABETH SVANTESSON (M) replik .....	16
Anf. 25 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik .....	16
Anf. 26 ELISABETH SVANTESSON (M) replik .....	17
Anf. 27 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik .....	17
Anf. 28 ULLA ANDERSSON (V) .....	18
Anf. 29 JAKOB FORSSMED (KD) replik .....	20
Anf. 30 ULLA ANDERSSON (V) replik .....	20
Anf. 31 JAKOB FORSSMED (KD) replik .....	21
Anf. 32 ULLA ANDERSSON (V) replik .....	21
Anf. 33 JAKOB FORSSMED (KD) .....	22
Anf. 34 KAROLINA SKOG (MP) replik .....	24
Anf. 35 JAKOB FORSSMED (KD) replik .....	24
Anf. 36 KAROLINA SKOG (MP) replik .....	25
Anf. 37 JAKOB FORSSMED (KD) replik .....	25
Anf. 38 ULLA ANDERSSON (V) replik .....	25
Anf. 39 JAKOB FORSSMED (KD) replik .....	26
Anf. 40 ULLA ANDERSSON (V) replik .....	27
Anf. 41 JAKOB FORSSMED (KD) replik .....	27



Anf. 42 FREDRIK OLOVSSON (S).....	27	Prot. 2019/20:39
Anf. 43 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	30	27 november
Anf. 44 FREDRIK OLOVSSON (S) replik .....	30	-----
Anf. 45 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik.....	31	
Anf. 46 FREDRIK OLOVSSON (S) replik .....	31	
Anf. 47 EMIL KÄLLSTRÖM (C) .....	32	
Anf. 48 JAKOB FORSSMED (KD) replik .....	34	
Anf. 49 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik .....	35	
Anf. 50 JAKOB FORSSMED (KD) replik .....	36	
Anf. 51 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik .....	36	
Anf. 52 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	36	
Anf. 53 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik .....	37	
Anf. 54 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	37	
Anf. 55 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik .....	38	
Anf. 56 MATS PERSSON (L) .....	38	
Anf. 57 JAKOB FORSSMED (KD) replik .....	41	
Anf. 58 MATS PERSSON (L) replik .....	41	
Anf. 59 JAKOB FORSSMED (KD) replik .....	42	
Anf. 60 MATS PERSSON (L) replik .....	42	
Anf. 61 KAROLINA SKOG (MP) replik.....	42	
Anf. 62 MATS PERSSON (L) replik .....	43	
Anf. 63 KAROLINA SKOG (MP) replik.....	43	
Anf. 64 MATS PERSSON (L) replik .....	44	
Anf. 65 KAROLINA SKOG (MP).....	44	
Anf. 66 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	46	
Anf. 67 KAROLINA SKOG (MP) replik.....	47	
Anf. 68 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	47	
Anf. 69 KAROLINA SKOG (MP) replik.....	47	
Anf. 70 JAKOB FORSSMED (KD) replik .....	48	
Anf. 71 KAROLINA SKOG (MP) replik.....	48	
Anf. 72 JAKOB FORSSMED (KD) replik .....	49	
Anf. 73 KAROLINA SKOG (MP) replik.....	49	
Anf. 74 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) .....	49	
Anf. 75 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	52	
Anf. 76 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik .....	52	
Anf. 77 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	53	
Anf. 78 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik .....	53	
Anf. 79 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	53	
Anf. 80 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik .....	54	
Anf. 81 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	54	
Anf. 82 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik .....	55	
Anf. 83 JAKOB FORSSMED (KD) replik .....	55	
Anf. 84 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik .....	55	
Anf. 85 JAKOB FORSSMED (KD) replik .....	56	

Anf. 86 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik.....	56
Anf. 87 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik .....	57
Anf. 88 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik.....	57
Anf. 89 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik .....	58
Anf. 90 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik.....	58
Anf. 91 NIKLAS WYKMAN (M).....	58
Anf. 92 ERIC WESTROTH (SD) .....	61
Anf. 93 TONY HADDOU (V).....	63
Anf. 94 HAMPUS HAGMAN (KD).....	65
Anf. 95 JÖRGEN HELLMAN (S).....	67
Anf. 96 NIKLAS WYKMAN (M) replik.....	69
Anf. 97 JÖRGEN HELLMAN (S) replik.....	69
Anf. 98 NIKLAS WYKMAN (M) replik.....	70
Anf. 99 JÖRGEN HELLMAN (S) replik.....	70
Anf. 100 TONY HADDOU (V) replik .....	70
Anf. 101 JÖRGEN HELLMAN (S) replik.....	71
Anf. 102 TONY HADDOU (V) replik .....	71
Anf. 103 JÖRGEN HELLMAN (S) replik.....	72
Anf. 104 HAMPUS HAGMAN (KD) replik .....	72
Anf. 105 JÖRGEN HELLMAN (S) replik.....	72
Anf. 106 HAMPUS HAGMAN (KD) replik .....	73
Anf. 107 JÖRGEN HELLMAN (S) replik.....	73
Anf. 108 HELENA VILHELMSSON (C) .....	73
Anf. 109 NIKLAS WYKMAN (M) replik.....	75
Anf. 110 HELENA VILHELMSSON (C) replik.....	76
Anf. 111 NIKLAS WYKMAN (M) replik.....	76
Anf. 112 HELENA VILHELMSSON (C) replik.....	76
Anf. 113 HAMPUS HAGMAN (KD) replik .....	77
Anf. 114 HELENA VILHELMSSON (C) replik.....	77
Anf. 115 HAMPUS HAGMAN (KD) replik .....	78
Anf. 116 HELENA VILHELMSSON (C) replik.....	78
Anf. 117 JOAR FORSSELL (L) .....	78
Anf. 118 TONY HADDOU (V) replik .....	81
Anf. 119 JOAR FORSSELL (L) replik.....	81
Anf. 120 TONY HADDOU (V) replik .....	81
Anf. 121 JOAR FORSSELL (L) replik.....	82
(Beslut fattades under § 11.) .....	83
<b>§ 6 Höständringsbudget för 2019 .....</b>	<b>83</b>
Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU11 .....	83
Anf. 122 DENNIS DIOUKAREV (SD).....	83
Anf. 123 KAROLINA SKOG (MP).....	85
(Beslut fattades under § 11.) .....	86
<b>§ 7 Nya anståndsregler i vissa gränsöverskridande situationer samt ändring av reglerna om periodiseringsfonder och ersättningsfonder vid utflyttning.....</b>	<b>86</b>
Skatteutskottets betänkande 2019/20:SkU10 .....	86
(Beslut fattades under § 11.) .....	86

<b>§ 8 Nya regler om uppehållstillstånd för forskning och studier inom högre utbildning .....</b>	<b>86</b>
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU10 .....	86
Anf. 124 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) .....	86
Anf. 125 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD) .....	87
Anf. 126 CARINA OHLSSON (S) .....	88
(Beslut fattades under § 11.) .....	89
<b>§ 9 Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande .....</b>	<b>89</b>
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU11 .....	89
Anf. 127 MARIA MALMER STENERGARD (M) .....	89
Anf. 128 PAULA BIELER (SD) .....	91
Anf. 129 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) .....	93
Anf. 130 HANS EKLIND (KD) .....	95
Anf. 131 RIKARD LARSSON (S) .....	97
Anf. 132 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik .....	98
Anf. 133 RIKARD LARSSON (S) replik .....	99
Anf. 134 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik .....	100
Anf. 135 RIKARD LARSSON (S) replik .....	100
Anf. 136 PAULA BIELER (SD) replik .....	101
Anf. 137 RIKARD LARSSON (S) replik .....	101
Anf. 138 PAULA BIELER (SD) replik .....	102
Anf. 139 RIKARD LARSSON (S) replik .....	102
Anf. 140 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik .....	103
Anf. 141 RIKARD LARSSON (S) replik .....	103
Anf. 142 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik .....	104
Anf. 143 RIKARD LARSSON (S) replik .....	104
Anf. 144 JONNY CATO (C) .....	104
Anf. 145 ROBERT HANNAH (L) .....	105
Anf. 146 RASMUS LING (MP) .....	107
(Beslut fattades under § 11.) .....	108
<b>Ajournering .....</b>	<b>108</b>
<b>Återupptaget sammanträde .....</b>	<b>108</b>
<b>§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 21 november .....</b>	<b>108</b>
UbU4 Etikprövning av forskning – tydligare regler och skärpta straff .....	108
UbU5 Behandling av personuppgifter vid hantering av oredlighet i forskning .....	109
MJU5 Förbättrat genomförande av avfallsdirektivet .....	109
<b>§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde .....</b>	<b>109</b>
FiU1 Statens budget 2020 Rambeslutet .....	109
FiU11 Höständringsbudget för 2019 .....	110
SkU10 Nya anståndsregler i vissa gränsöverskridande situationer samt ändring av reglerna om periodiseringsfonder och ersättningsfonder vid utflyttning .....	111
SfU10 Nya regler om uppehållstillstånd för forskning och studier inom högre utbildning .....	111
SfU11 Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande .....	112
<b>§ 12 Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning .....</b>	<b>112</b>
Trafikutskottets betänkande 2019/20:TU4 .....	112

Anf. 147 JENS HOLM (V) .....	112
Anf. 148 DENIS BEGIC (S).....	115
Anf. 149 JENS HOLM (V) replik .....	116
Anf. 150 DENIS BEGIC (S) replik.....	116
Anf. 151 JENS HOLM (V) replik .....	117
Anf. 152 DENIS BEGIC (S) replik.....	117
Anf. 153 JESSIKA ROSWALL (M).....	117
Anf. 154 MIKAEL LARSSON (C).....	119
Anf. 155 MAGNUS JACOBSSON (KD) .....	120
Anf. 156 JENS HOLM (V) replik .....	121
Anf. 157 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik.....	121
Anf. 158 JENS HOLM (V) replik .....	122
Anf. 159 MAGNUS JACOBSSON (KD) replik.....	122
Anf. 160 EMMA BERGINGER (MP) .....	123
Anf. 161 JIMMY STÅHL (SD) .....	124
Anf. 162 HELENA GELLERMAN (L) .....	124
(Beslut skulle fattas den 28 november.) .....	125
<b>§ 13 Anmälan om interpellationer .....</b>	<b>125</b>
<b>§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar .....</b>	<b>126</b>
<b>§ 15 Anmälan om skriftliga svar på frågor .....</b>	<b>126</b>
<b>§ 16 Kammaren åtskildes kl. 17.07. ....</b>	<b>127</b>